ALMANACH DE LA ESQUELLA de la TORRATXA

1897

PREU:
1 pesseta.

Antoni López. EDITOR.

Rambla del Mitj, 20

BARCELONA

Almanach de

La Esquella de la Torratxa

PERA

1897

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

10 céntims cada número per tot Espanya

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

PREU DE SUSCRIPCIÓ

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA TAURINA

ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa

PERA L'ANY

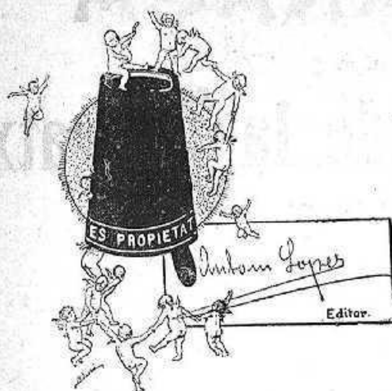
IX DE SA PUBLICACIÓ

Redactat pels primers escriptors de Catalunya, en número de més de 140 firmas.

Ilustrat ab prop de 300 grabats, per més de 90 artistas notables de Catalunya y de fora.

Antoni López, editor.—Llibrería Espanyola:

RAMBLA DEL MITJ, 20.—BARCELONA

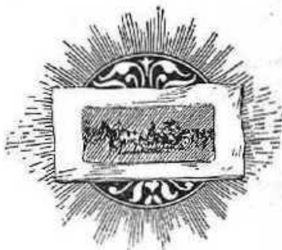
Barcelona: A. López Robert, impresor, Conde del Asalto, 63.

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

ILUSTRACIÓ

JANER

1 Div. ✠ La Circumcisió de N. S. Jesucrist.
2 Dis. S. Macari abat y S. Siridió b. y cf.
3 Dium. S. Daniel mr. y Sta. Genoveva vg.

Lluna nova á 5 h. 51 m. mat. en Capricorni.

4 Dill S. Tito b. y cf. y Sta. Dafrosa mr.
5 Dim. S. Telesforo p. mr. y Sta. Emiliana vg.
6 Dimec. ✠ La Epifanía ó Ador. dels tres sants Reys, Gaspar, Baltasar y Melcior
7 Dij. S. Ramon de Penyafort cf.
8 Div. S. Teófilo diaca y S. Eladi mr.
9 Dis. S. Juliá mr. y sa esposa Sta. Basilisa vg.
10 Dium. S. Nicanor diaca mr.

Quart creixent á 9 h. 33 m. nit, en Aries.

11 Dill. S. Higini p. mr. y S. Salvi mr.
12 Dim. S. Arcadi, S. Aelredo ó Alfredo abat.
13 Dimec. S. Gumersindo cf. y Sta. Gláfira vg.
14 Dij. S. Hilari b y dr. y Sta. Macrina.
15 Div. S. Pau primer ermitá y S. Mauro ab.
16 Dis. S. Fulgenci b. y dr. y S. Marcelo p. m.
17 Dium. S. Antoni ab. y Sta. Rosalina cartuix.
18 Dill. La Cátedra de S. Pere en Roma.

Lluna plena á 8 h. 4 m. nit, en Cáncer.

19 Dim. S. Canut rey y S. Mario y comp. mrs.
20 Dimec. S. Fabiá p. y S. Sebastiá mrs.
21 Dij. S. Fructuós b. mr. y Sta. Ignés vg.
22 Div. S. Vicens espanyol y S. Anastasi mrs.
23 Dis. S. Ildefonso arquebisbe de Toledo.
24 Dium. S. Timoteo b. y S. Tirso, mrs.
25 Dill. La Conversió de S. Pau ap.

Quart menguant á 7 h. 56 m. nit, en Escorpió.

26 Dim. S. Policarpo b mr. y Sta. Paula vda.
27 Dimec. S. Juan Crisóstomo b. y dr.
28 Dij. S. Juliá de Cuenca y S. Cirilo bb.
29 Div. S. Francisco de Sales dr.
30 Dis. Stas Martina vg. mr. y Aldegundis vg.
31 Dium. S. Pere Nolasco cf. y fdr.

1 Dill. S. Ignaci y S. Cecili, bisbes y mrs.

🌑 *Lluna nova á 8 h. 1 m. nit, en Aquari.*

2 Dim. ✠ La Purificació de Ntra. Sra.
3 Dimec. S. Blay b. y mr. y S. Oscar.
4 Dij. S. Andreu Corsino y S. Rembert bb.
5 Div. Stas. Agata y Çalamanda vgs. mrs.
6 Dis. Sta. Dorotea y Sta. Revocata mrs.
7 Dium. S. Romualdo ab. y S. Ricardo rey.
8 Dill. S. Joan de Mata fdr.
9 Dim. Sta. Apolonia vg. mr. y S. Nicéforo mr.

🌓 *Quart creixent á 7 h. 18 m. nit, en Tauro.*

10 Dimec. Sta. Escolástica vg. y S. Guillem.
11 Dij. Los set sants servents de María fds.
12 Div. Sta. Eularia vg. mr. y Sta. Humbelina.
13 Dis. S. Benigne mr. y S. Fulcran.
14 Dium. S. Valentí pbre. y mr.
15 Dill. Sts. Faustino pbre. y Jovita mrs.
16 Dim. S. Onésim b. y S. Honest mrs.
17 Dimec. S. Policroni b. y S. Rómulo mrs.

🌕 *Lluna plena á 9 h. 58 m. matí, en Lleó.*

18 Dij. S. Simeó b. m. y la B.ª Cristiana v.
19 Div. S. Mansuet y S. Alvaro cfs.
20 Dis. S. Sadot b. y S. Nemesi mrs.
21 Dium. Sts. Vérulo, Secundí y Sirici, mrs.
22 Dill. La Cátedra de S. Pere en Antioquía.
23 Dim. S. Pere Damiá b. y dr. y Sta. Margarida de Cortona.
24 Dimec. S. Matías ap. y Sta. Primitiva mr.

🌗 *Quart menguant á 3 h. 31 m. mat. en Sagitari.*

25 Dij. Sts. Cesari b. y Avertano cfs.
26 Div. N.ª S.ª de Guadalupe de Méjich.
27 Dis. S. Leandro arquebisbe de Sevilla dr. y S. Baldomero.
28 Dium. S. Romá ab. y fdr. y S. Rufí y c. mrs.

MARS

1 Dill. S. Rossendo b. y cf. y Sta. Eudoxia mr.
2 Dim. S. Simplici p. y cf. y S. Absalon mr.
3 Dimec. *de Cendra*. Sts. Hemeteri y Medí mrs.

Luna nova á 11 h. 44 m. matí, en Piscis.

4 Dij. S. Casimiro rey y S. Lluci p. mr.
5 Div. Lo Bto. Nicolau Factor y Sta. Faina.
6 Dis. S. Olaguer arq. y bisbe de Barcelona.
7 Dium. S. Tomás de Aquino dr.
8 Dill. S. Joan de Deu fdr. y Sta. Erenia mr.
9 Dim. S. Paciá b. de Barcelona y Sta. Francisca viuda romana.
10 Dimec. S. Melitó y 39 comps. mrs.
11 Dij. S Constantí cf. y S. Ramiro mr.

Quart creixent á 3 h. 16 m. tarde, en Géminis.

12 Div. S. Gregori lo Magno p.
13 Dis. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dium. Stas. Florentina vg. y Matilde reyna.
15 Dill. Sta. Madrona vg. mr. y S. Longinos mr.
16 Dim. S. Heribert b. y Sta. Juliana mr.
17 Dimec. S. Patrici b. y S. Joseph de Arimatea
18 Dij. S. Gabriel y lo Bto. Salvador de Horta

Lluna plena á 9 h. 15 m. nit, en Virgo.

19 Div. ✠ S. Joseph, espós de Ntra. Sra.
20 Dis. S. Aniceto b. y Sta. Fotina la Samaritana
21 Dium. S. Benet ab y fr.
22 Dill. S. Deogracias b.
23 Dim. Lo Bto. Joseph Oriol cf. y S. Victoriá.
24 Dimec. S. Timolao mr. y S. Agapito b. mr.
25 Dij. ✠ La Anunciació de Ntra. Sra.

Quart meng. á 11 h. 47 m. matí, en Capricorni.

26 Div. S. Braulí b. y Sta. Máxima mr.
27 Dis. Sta. Lidia ab son espós y fill mrs.
28 Dium. S. Sixto III p. y cf.
29 Dill. S. Eustasi ab. y S. Bertoldo cfs.
30 Dim. S. Juan Climach ab.
31 Dimec. Sta. Balbina vg y mr.

1 Dij. Sta. Teodora mr. y S. Venanci b. mr.
2 Div. S. Francisco de Paula fdr.
● *Lluna nova á 4 h. 11 m. matinada, en Aries.*
3 Dis. S. Benet de Palermo cf.
4 Dium. *de Passió.* S. Isidoro arq. de Sevilla.
5 Dill. S. Vicens Ferrer cf.
6 Dim. S. Celestí p. y S. Celso b.
7 Dimec. S. Epifani b. mr.
8 Dij. S. Edesi mr. y S. Albert lo Magno cf.
9 Div. Los Dolores de Nuestra Señora.
10 Dis. S. Ezequiel profeta.
☽ *Quart creixent á 8 h. 14 m. matí, en Cáncer.*
11 Dium. *de Rams.* S. Lleó lo Magno papa y dr.
12 Dill. S. Juli p. y S. Víctor mr.
13 Dim. S. Hermenegildo rey y S. Justino, mrs.
14 Dimec. S. Pere Gonzalez, vulgo Telm.
15 Dij. *Sant.* Stas. Basilisa y Anastasia, mrs.
16 Div. *Sant.* S. Toribi b. y cf. y Sta. Engracia.
17 Dis. *Sant.* La Bta. Mariana de Jesús vg.
○ *Lluna plena á 6 h. 12 m. matí, en Libra.*
18 Dium. PASQUA RESURRECCIÓ DE N. S. J. C.
19 Dill. S. Lleó IX p. y cf., S. Hermógenes y S. Vicens, mrs.
20 Dim. Sta. Ignés de Monte Pulciano vg.
21 Dimec. S. Anselm b. y dr.
22 Dij. Sts. Sotero y Cayo pp. mrs.
23 Div. S. Jordi mr., p. del princ. de Catalunya
☾ *Quart menguant á 9 h. 35 m. nit, en Aquari.*
24 Dis. S. Fidel mr. y Stas. Bona y Doda vgs.
25 Dium. S. March evang. y Sta. Franca vg.
26 Dill. Lo Pat. de S. Joseph y S. Cleto p. mr.
27 Dim. S. Pere Armengol, mr. mercenari.
28 Dimec. S. Pau de la Creu fdr. y S. Vidal mr.
29 Dij. S. Pere de Verona mr. y S. Robert ab.
30 Div. Sta. Catarina de Sena vg. y S. Pelegrí.

1 Dis. S. Felip y S. Jaume apóstols.
Lluna nova á 8 h. 34 m. nit, en Tauro.
2 Dium. S. Atanasi b. y dr. y Sta. Zoe mr.
3 Dill. La Invenció de la Santa Creu.
4 Dim. Sta. Mónica viuda.
5 Dimec. La Conversió de S. Agustí.
6 Dij. S. JOAN ANTE PORTAM-LATINAM.
7 Div. S. Estanislao b.
8 Dis. La Aparició de S. Miquel arcángel.
9 Dium. S. Gregori Nazianceni b. y dr.
Quart creixent á 9 h. 24 m. nit, en Lleó.
10 Dill. S. Antoni arquebisbe de Florencia.
11 Dim. Sts. Pons, Eudal y Evelí mrs.
12 Dimec. S. Domingo de la Calzada cf.
13 Dij. S. Pere Regalat cf. y S. Mus pbre. mr.
14 Div. S. Bonifaci y Sta. Corona mrs.
15 Dis. S. Isidro Llaurador cf., patró de Madrit.
16 Dium. S. Joan Nepomuceno mr.
Lluna plena á 1 h. 42 m. tarde, en Escorpió.
17 Dill. S. Pascual Baylon cf.
18 Dim. S. Félix de Cantalici cf. y Sta. Claudia
19 Dimec. S. Pere Celestí p. y S. Ivo advocat.
20 Dij. S. Bernardí de Sena cf. y S. Baldiri mr.
21 Div. S. Secundí mr. y la Bta. María del Socós
22 Dis. Stas. Rita de Cassia vda. y Quiteria vg.
23 Dium. La Aparició de S. Jaume ap.
Quart menguant á 9 h. 22 m. matí, en Piscis.
24 Dill. Stas. Afra, Susana, Marciana y Paladia
25 Dim. S. Gregori VII p. y Sta. Magdalena P.
26 Dimec. S. Felip Neri fdr. y S. Eleuteri.
27 Dij. ✠ LA ASCENSIÓ DEL SENYOR.
28 Div. S. Just b. y S. Just cf.
29 Dis. Sta. Teodosia mr.
30 Dium. S. Fernando rey d' Espanya.
31 Dill. Sta. Petronila vg.
Lluna nova á 12 h. 13 m. tarde, en Gémenis.

JUNY

1 Dim. Sts. Enecón ab. y Fortunat, cfs.
2 Dimec. Sts. Marcelí, Pere y Erasme mártirs.
3 Dij. S. Isaac monjo, y Sta. Clotilde reyna.
4 Div. S. Francisco Carocciolo fr.
5 Dis. S. Sanxo y Stas. Valeria y Marcia, mrs.
6 Dium. PASQUA DE PENTECOSTÉS.
7 Dill. S. Sabiniá mr. y Sta. Genivera vg. mr.
8 Dim. S. Salustiá cf. y Sta. Caliopa mr.

☽ *Quart creixent á 6 h. 50 m. matí, en Virgo.*

9 Dimec. Sts. Prim y Feliciá mrs.
10 Dij Sta. Margarida reyna de Escocia.
11 Div. S. Bernabé apóstol.
12 Dis. S. Joan de Sahagun cf.
13 Dium. S. Antoni de Pádua cf.
14 Dill. S. Basilio Magno b. y dr.

Lluna plena á 8 h. 49 m. nit, en Sagitari.

15 Dim. Sts. Vito, Modest y Crescencio mrs.
16 Dimec. S. Francisco de Regis cf.
17 Dij. ✠ SS. CORPUS CHRISTI.
18 Div. Sts. March y Marceliá mrs. y Amando.
19 Dis. Sta. Juliana de Falconeris.
20 Dium. S. Silveri papa mártir.
21 Dill. S. Lluis Gonzaga cf. y S. Palladi b.

☾ *Quart menguant á 11 h. 11 m. nit, en Piscis.*

22 Dim. S. Paulino b. y cf. y Sta. Consorcia.
23 Dimec. Sta. Agripina vg. y mr.
24 Dij ✠ LA NATIVITAT DE S. JOAN BAPTISTA.
25 Div. S. Guillém ab. y Sta. Febronia vg. mr.
26 Dis. Sts. Joan y Pau germ. mrs.
27 Dium. Sts. Zoylo mr. y Ladislao rey de H.
28 Dill. S. Lleó II p. y cf.
29 Dim. ✠ S. PERE y S. PAU apóstols.
30 Dimec. Sta. Emiliana mr. y S. Marsal bisbe.

● *Lluna nova á 2 h. 43 m. matinada en Cáncer.*

JULIOL

1 Dij. S. Galo b. y Sta. Leonor reyna.
2 Div. Sts. Procés y Martiriá mrs.
3 Dis. S. Trifó y comps. mrs.
4 Dium. S. Laureano b.
5 Dill. S. Miquel dels Sants cf. y Sta. Zoé mr.
6 Dim. S. Isaias prof. y S. Tranquilí mr.
7 Dimec. Sts. Fermí y Odó bb.

Quart creixent á 1 h. 19 m. tarde, en Libra.

8 Dij. Sta. Isabel vda. reyna de Portugal.
9 Div. S. Zenón y comps. mrs.
10 Dis. S. Cristófol mr. y Sta. Amalia.
11 Dium. Sts. Pío I p. mr. y Abundio pbre. mr.
12 Dill. S. Joan Gualbert ab.
13 Dim. S. Anaclet p. mr. y Sta. Mirope mr.
14 Dimec. S. Bonaventura card. bisbe y dr.

Lluna plena á 4 h. 40 m. mat. en Capricorni.

15 Dij. S. Enrich emp. y S. Camilo de Lelis fr.
16 Div. Ntra Sra. del Carme
17 Dis. S. Aleix cf. y Sta. Marcelina vg. mr.
18 Dium. S. Frederich y Sta. Sinforosa.
19 Dill. S. Vicens de Paul fdr. y Sta. Justa.
20 Dim. S. Elías prof. y S. Geroni Emiliá fdr.
21 Dimec. Sta. Práxedes vg. y S. Daniel prof.

Quart menguant á 2 h. 56 m. tarde, en Aries.

22 Dij. Sta. María Magdalena penit.
23 Div. S. Llibori b. cf. y S. Apolinar b. mr.
24 Dis Sta. Cristina vg mr.
25 Dium. S. JAUME APÓSTOL.
26 Dill. Sta. Ana mare de Ntra. Sra.
27 Dim. Stas. Juliana y Semproniana.
28 Dimec. Sts. Nasari, Celso y Víctor mrs.
29 Dij. Stas. Marta vg. y Beatris vg. mr.

Lluna nova á 3 h. 45 m tarde, en Lleó.

30 Div. Sts. Abdón y Senen mrs.
31 Dis. S. Ignasi de Loyola fdr.

AGOST

1 Dium. Stas. Fé, Esperansa y Caritat vgs. ms.
2 Dill Ntra. Sra. dels Angels.
3 Dim Sta. Lydia.
4 Dimec. S. Domingo de Gusmán cf. y fr.
5 Dij. Ntra. Sra. de las Neus y Sta. Afra mr.

☽ *Quart creixent á 6 h. 12 m. tarde, en Escorpió.*

6 Div. Sts. Just y Pastor mrs.
7 Dis. S. Gayetá fdr. y S. Albert de Sicilia cfs.
8 Dium. S. Ciriach y comps. mrs. y S. Miró b.
9 Dill. S. Romá soldat y S. Rústich mrs.
10 Dim. S. Llorens mr.
11 Dimec. S. Tiburcio mr.
12 Dij. Sta. Clara vg. y fundadora.

Lluna plena á 2 h. 10 m. tarde en Aquari.

13 Div. Sts. Hipólit y S. Casiá mrs.
14 Dis. S. Eusebi mr. y Sta Limbonia vg.
15 Dium. La Assumpció de Ntra. Sra.
16 Dill. S. Joaquím, pare de Ntra. Sra.
17 Dim. S. Lliberat ab. y S. Mamet mrs.
18 Dimec. S. Agapito mr. y Sta. Elena vda. em.
19 Dij. S. Magí mr. y S. Mariano cf.
20 Div. S. Bernat ab. y dr. y S. Filibert ab.

Quart menguant á 8 h. 17 m. matí, en Tauro.

21 Dis. Sta. Joana Francisca Fremiot vda. y f.
22 Dium. Sts. Sinforiá, Fabriciá y Zótich mrs.
23 Dill. S. Felip Benici cf.
24 Dim. S. Bartomeu ap. y Sta. Aurea vg.
25 Dimec. S. Lluis rey de Fransa.
26 Dij. S. Ceferí p. mr. y S. Simplici mr.
27 Div. S. Joseph de Calasanz fdr.
28 Dis. S. Agustí b. y dr.

● *Lluna nova á 3 h. 16 m. matinada, en Virgo.*

29 Dium. Sta. Sabina mr.
30 Dill. Sta. Rosa de Lima.
31 Dim. S. Ramón Nonat card. y confesor.

1 Dimec. S. Gil ab. y S. Llop b.
2 Dij. S. Antoli y S. Esteve rey cf.
3 Div. S. Nonito b. y S. Simón Estilita.

Quart creixent á 11 h. nit, en Sagitari.

4 Dis. S. Castó mr. y Sta. Candia vg.
5 Dium. S. Llorens Justiniá b.
6 Dill. S. Onesíforo y S. Fausto mrs.
7 Dim. S. Augustal b. y Sta. Regina vg. mr.
8 Dimec. ✠ La Nativitat de Ntra Sra.
9 Dij. S. Gorgoni mr. y S. Pere Claver cf.
10 Div. S. Nicolau de Tolentí cf.
11 Dis. Sts. Proto y Jacinto germans mrs.

Lluna plena á 1 h. 59 m. matinada en Piscis.

12 Dium. Sts. Leonci y Teodulo mrs.
13 Dill. Sts. Eulogi y Amat bisbes y cfs.
14 Dim. La Exaltació de la Santa Creu.
15 Dimec. S. Nicomedes mr.
16 Dij. Sts. Corneli p. y Cebriá b. mrs.
17 Div. S. Pere de Arbués mr.
18 Dis. S. Tomás de Vilanova b.
19 Dium. S. Genaro y comps. mrs.

Quart menguant á 2 h. 38 m. mat., en Géminis.

20 Dill. S. Eustaqui y comps. mrs.
21 Dim. S. Mateu ap. y ev. y Sta. Infigenia vg.
22 Dimec S Maurici y comps. mrs.
23 Dij. Sta. Tecla vg. mr. y S. Lino p. mr.
24 Div. ✠ Ntra. Sra. de la Mercé y lo Beato Dalmau Monner cf.
25 Dis. Sta. María de Cervelló, (v. del Socós.)
26 Dium. S. Cebriá mr. y Sta. Justina vg. mr.

Lluna nova á 1 h. 34 m. tarde, en Libra.

27 Dill. Sts. Cosme y Damiá germans mrs.
28 Dim. S. Wenceslao mr.
29 Dimec. La Dedic. de S. Miquel Arcángel.
30 Dij. S. Geroni dr. y cf. y Sta. Sofía vda.

1 Div. Lo S. Angel Custodi y S. Remigi b.
2 Dis. Los Sts. Angels de la Guarda.
3 Dium. S. Çandi mr. y S. Grau ab.

Quart creixent á 5 h. 19 m. mat. en Capricorni.

4 Dill. S. Francesch d'Assis conf. y fund.
5 Dim. S. Froila b. y S. Plácit mr.
6 Dimec. S. Bruno fdr. y S. Emilio mr.
7 Dij. S March p. y S. August cf.
8 Div. Stas. Brígida vda y Reparada vg. mr.
9 Dis. S. Dionís b. mr. y Sta. Publia abadesa.
10 Dium. S. Francisco de Borja cf.

Lluna plena á 4 h. 29 m. tarde, en Aries.

11 Dill. S. Nicasi b. mr. y Sta. Plácida vg.
12 Dim. N.ª S.ª del Pilar de Saragossa.
13 Dimec. S. Eduardo rey y cf.
14 Dij. S. Calisto p. mr. y Sta. Fortunada vg.
15 Div. Sta. Teresa de Jesús vg. y fundadora.
16 Dis. S. Galo ab.
17 Dium. Sta. Eduvigis vda., duq. de Polonia.
18 Dill. S. Lluch evang. y Sta. Trifonia mr.

Quart menguant á 8 h. 56 m. nit, en Cáncer.

19 Dim. S. Pere de Alcántara cf.
20 Dimec. S. Joan Canci cf. y Sta. Irene vg. mr.
21 Dij. Sta. Ursula y comps. vgs. mrs.
22 Div. Sta. Maria Salome vda.
23 Dis. S. Pere Pasqual, b. y mr.
24 Dium. S. Rafael Arcángel.
25 Dill. Sts. Crispí y Crispiniá mrs.

Lluna nova á 11 h. 15 m. nit, en Libra.

26 Dim. S. Evaristo p. mr.
27 Dimec. S. Vicens mr. y Sta. Sabina mr.
28 Dij. S. Simon y S. Judas Tadeo ap.
29 Div. S. Narcís b. mr.
30 Dis S. Claudio y S. Marcelo, mrs.
31 Dium. S. Quintí mr.

1 Dill. ✠ LA FESTA DE TOTS LOS SANTS.

☽ *Quart creixent á 2 h. 24 m. tarde, en Aquari.*

2 Dim. La Conmemoració dels fidels difunts.
3 Dimec. Los innumerables mrs. de Saragossa.
4 Dij. S. Carlos Borromeo b. y cf.
5 Div. S. Zacarías prof. y Sta. Isabel.
6 Dis. S. Sever b. de Barcelona mr.
7 Dium. S. Florenci b. y cf. y Sta Carina mr
8 Dill. Los quatre Sants germans mrs. coronats
9 Dim. S. Teodoro mr.

🌕 *Lluna plena á 9 h. 37 m. matí, en Tauro.*

10 Dimec. S. Andreu Avelí cf.
11 Dij. S. Martí b. y cf. y S. Mena mr.
12 Div. S Martí p mr. y S. Diego de Alcalá cf.
13 Dis. S. Estanislau de Koska cf.
14 Dium. S. Serapi mr. y S. Rufo b. de Tortosa
15 Dill. S. Eugeni b. mr. y S. Leopoldo emp.
16 Dim. S. Elpidi y comps. mrs.
17 Dimec. S. Gregori Taumaturgo.

☾ *Quart menguant á 1 h. 49 m. tarde, en Lleó.*

18 Dij. S. Máximo b. y S. Bárulas noy mr.
19 Div. Sta. Isabel reyna d' Hungría vda.
20 Dis. S. Félix de Valois cf. y S. Octavi mr
21 Dium. La Present. de N.ª S.ª en lo Temple.
22 Dill. Sta. Cecilia vg. y mr.
23 Dim. S. Climent p. y mr. y Sta Lucrecia.
24 Dimec. S. Joan de la Creu fr. y Sta. Flora.

● *Lluna nova á 9 h. 7 m. matí, en Sagitari.*

25 Dij. S. Mercuri soldat mr. y Sta. Catarina.
26 Div. Los Desposoris de N.ª S.ª y S. Conrat b.
27 Dis. Sts. Facundo y Primitiu mrs.
28 Dium. S. Gregori III p. y cf. y S. Rufo y sa familia.
29 Dill. S. Sadurní b. mr. y S. Filomeno mr.
30 Dim. S. Andrés apóstol.

1 Dimec. S. Eloy b. y cf. y Sta. Natalia mr.
☽ *Quart creixent á 3 h. 2 m. matinada, en Piscis.*
2 Dij. Stas. Bibiana, Adria y Aurelia, mrs
3 Div. S. Francisco Xavier cf. y Sta. Magina.
4 Dis. S. Pere Crisólogo y Sta. Bárbara vg. mr.
5 Dium. S. Sabas ab. y Sta. Crispina mr.
6 Dill. S. Nicolau de Bari, arq. de Mira.
7 Dim. S. Ambrós b. y dr.
8 Dimec. ✠ La Inmac. Concepció de N.ª S.ª
9 Dij. Sta. Leocadia vg. mr.
☽ *Lluna plena á 4 h. 42 m. matin, en Gíminis.*
10 Div. N.ª S.ª de Loreto.
11 Dis. S. Dámas papa espanyol.
12 Dium. S. Sinesi lector mr. y Sta. Odila ab.
13 Dill. Sta. Llucia vg. y mr.
14 Dim. Sts. Nicasi y Pompeyo, bisbes.
15 Dimec. S. Eusebi b. y mr.
16 Dij. Stas. Albina vg. mr. y Adelaida emp.
17 Div. S. Llátzer b. y cf. y Sta. Bibina vg.
☾ *Quart menguant á 4 h. 9 m. matinada en Virgo.*
18 Dis. N.ª S.ª de la Esperansa ó de la O.
19 Dium. S. Nemesi mr. y Sta. Fausta vg. mr.
20 Dill. S. Domingo de Silos ab.
21 Dim. S. Tomás ap. y S. Severiá b. y cf.
22 Dimec. Sts. Zenon, Demetri y Fluviá soldats
23 Dij. Sta. Victoria vg. y mr. y S. Sérvalo par.
◉ *Lluna nova á 7 h. 42 m. nit, en Capricorni.*
24 Div. S. Delfí b.
25 Dis. ✠ La Nativitat de N. S. J. C.
26 Dium. S. Esteve.
27 Dill. S. Juan ap. y evang.
28 Dim. Los Sants Ignocents mrs.
29 Dimec. S. Tomás arq. de Cantorbery mr.
30 Dij. La Traslació de S. Jaume ap.
☽ *Quart creixent á 7 h. 14 m. nit, en Aries.*
31 Div. S. Silvestre p. y Sta. Coloma vg.

L' ARRIBADA DEL ANY NOU Á BARCELONA (*per* M. MOLINÉ).

—Ay mare mèva, y qué està reventat aixó.... Si ho arribo á saber no vinch pas!

DESDE L' ANTESSALA

—Aquí es á casa séva... Ja poden entrar... Sense cumpliments... Séntinse si son servits... Cubréixinse... ¿Diuhen que no?... Donchs deixin el sombrero.

Per lo demés, no hi ha necessitat de que parlin... Ja sé lo que volen, y jo sol faré tot el gasto. Sí, senyors, aquí á casa, que com he dit ara mateix es la de vostés, á la redacció de LA ESQUELLA, gracias á Deu tots bons y aixerits. Durant l' any no hem tingut cap contratemps, ni cap malaltía, ni 'l mes mínim disgust. Contents ab la nostra sort y agrahidíssims al favor del públich, hem fet lo poch que podíam per meréixer y conservar las sévas simpatías... Y ara dispensin que parlém de nosaltres matei-

xos posantnos al davant, á riscos de que se 'ns apliqui aquell conegut adagi de la cortesía catalana.

Ja sé que hi ha una cosa que 'ls interessa mes que 'l nostre humil benestar, y vaig á complaure'ls. No faltava mes.

Aquest any com els precedents tením l' honor de oferirlos una toya de flors xamosas cullidas en los vergers de las lletras y en los jardíns de las bellas arts, qu' esmeradament cultivan verdaders aixáms de inteligencias, per honra propia y de la terra que 'ls ha vist naixer. Nosaltres prou voldríam fer la presentació un per un de tots los escriptors y artistas que honran ab los seus traballs las páginas de la present publicació; pero 'ls mes d' ells son prou coneguts de tothom y de tothom prou aplaudits pera que 'ns sigui excusada aquesta feyna. Y fins temeríam exposarnos á que algú que ha de coneixer necessariament la nostra insuficiencia, ens preguntés:—Pero ¿y á vostés, quí 'ls presenta?

Girin full ab tota llibertat y anirán trobant als amichs de sempre, y además alguns de nous no menos simpátichs y meritíssims que s' han associat gustosos á la proba de amistat que quan l' any vell s' acaba y l' any

---

LAS QUATRE ESTACIÓNS (per *M. Moliné).*

HIVERN.

nou 's disposa á rompre la closca 'ns creyém obligats á oferirlos com un auguri de felicitat y bons desitjos.

Y ja no 'm crech autorisat per entretenirlos mes. Sols vull que siguin testimonis del fondo agrahiment que sentím envers tots los que al favorir lo present Almanach ab la séva firma, 'ns permeten quedar com uns homes ab los lectors constants de La Esquella de la Torratxa.

ENTRE GENT DE TEATRO

—¿Qué tal que li sembla l' última obra que m' han estrenat...

—Home... que si 'l diálech fos més cuydat, lo quadro tercer més curtet, l' acció no tant lánguida, los xistes més vius...

—Tant dirá, que... s' hauría de fer nova.

—¡Angela! si no que no sabía com manifestarli.

Las quatre estacións (per *M. Moliné*).

PRIMAVERA.

Una que *fá de mare* á una baylarina 's dirigeix al empressari dihentli:

—La noya diu que no surt á ballar si no li cambía 'ls colans...

—Prou... ab molt gust.

—Els de color de cendra son foradats de la cama dreta y 'ls morats de la cama esquerra.

—Ah! jo 'm creya... Miri, no pot ser avuy; que se 'ls cusi.

—No es feyna séva...

—Donchs, filla, no sé que dirli... que se 'n posi una de cada color.

—¿Y ara?... que 's pensa que la noya s' ha begut l' enteniment?... Primer sortiría sense.

***

En un teatro d' aficionats, el drama que s representa arriba al desenllás, en lo moment en que 'l traidor, fugint de la justicia, se 'n entra á un quarto y s' hi tanca. Té de sentirse un tiro, pero per mes que 'ls personatjes qu' están en escena esperan, 'l tiro no se sent.

Després d' un rato de vacilació, un dels actors se determina á sortir del

---

LAS QUATRE ESTACIÓNS (per *M. Moliné*).

ESTIU.

pas, imitant lo soroll, donant un cop de peu á las taulas, y exclama á continuació:

—¡Ah! s' ha suicidat!

Y anyadeixen los demés:

—¡Qué Deu l' hagi perdonat!

Per colmo de desditxas, á las horas sona 'l tiro. Grans riallas entre 'l públich. L' actor dels recurs s' adelanta y diu ab tota la forsa dels séus pulmóns:

—¡Desgraciat! La ira divina 'l reb á tiros.

Ovació entussiasta.

***

Entre tramoyistas:

—Si tingués la meytat de las casas qu' hi posat, sería més rich que 'n Girona.

Las quatre estacións (per *M. Moliné*).

TARDOR.

—Donchs jo no més voldría un duro per cada acció humanitaria qu' hi fet. ¡Sería més rich que tú!

—Fuig home! ¿quíns fets tens que tant t' alabas?

—¡No n' he tapadas pocas ni gayres de desgracias!

—¿Y cóm?

—Baixant lo teló de boca.

***

Un comediant se presenta demanant contracta á un empressari novell.

—¿Y qué sab fer vosté?—li pregunta aquest.

—Faig *barbas*...

—No farém res! La empresa ja te 'l perruquer contractat.

***

Un aficionat surt á representar un monólech. Está tan insegur del séu paper que l' apuntador va pujant la veu per graus fins arribar á que tothom senti l' obra per partida doble.

Un germá del qu' está representant, desde 'l públich, s' aixeca y li diu:

—¿Escolta, Manel, no m' havías dit que 'l farías tot sol?...

Rialla general, y cau lo teló.

***

Fragment de la carta d' una actriu, al autor d' un drama qu' está á punt d' estrenarse.

"... la situació del tercer acte li agrahiré la varíhi una mica, especialment en lo que 's refereix al meu personatje.

"Després de la escena del desafío, m' es molt penosa la situació que sostinch; de manera que li agrahiré suprimeixi 'ls versos de la escena final, estimantli ho disposi de manera que 'm *matin* mes aviat.„

J. Ximeno Planas

¡TOT ES AIXÍS!

Crïatura, á rodolons,
sense terras ni diners,
jo tenía lladoners
per poder cullir lladons.

A casa van fer fortuna,
y una terra avuy posseheixen
ahont molts lladoners hi creixen;
pero ¡quína sort més tuna!

Destrossat á desenganys,
perdudas las ilusions,
ara 'm sobran los lladons
y també 'm sobran los anys.

Joan Tomas Salvany.

PREGUNTA

Plena de flors y de llassos
ab un tipo de la goma
't vaig veure l' altre día
passejarte molt joyosa;
tú també 'm vas veure á mí
y, coneixentme de sobras,
vares girarme la cara...
pero jo pregunto, Lola:
—¿Es que te 'n vas dar de menos
ó es que te 'n vas dar vergonya?

H. Voltaire

Natura. (Paisatje al oli de *J. M.ª Marqués*).

La Planeta del any (per *M. Moliné*).

No n' es poch de idolatrada!....
No 'n dona poca de feyna!....
Venus es la única reyna
que may será destronada.

L' ORGÍA (Fragment de un quadro al oli de *A. Fabrés*).

L' ONCLE CIGONYA

—No mamá, nó: fes lo que vulguis; pero ab don Ramón no m' hi caso.

—Tú farás lo que jo manaré. ¿Ahónt s' es vist tal descaro? ¡Voldría que 'm diguessis per quínas rahons te negas á ésser sa muller!

—N' hi ha tantas que ja hi perdut lo compte. Primera y principal: qu' es vell.

—Ja convé que las noyas se casin ab homes que l' hagin correguda y que tinguin una edat madura.

—Madura... *bueno;* pero no macada.

—Llengua llarga!

—Ja sabs que no t' he replicat may; que ni una sola vegada he deixat de cumplir lo que m' has ordenat; pero sento dirte que ara no ho faré axís, puig estich disposada á no obehirte.

—¡Nena, nena!

—Vamos, mamá, no siguis rebeca, fes la felicitat de la teva filleta. No vulguis que 'm casi ab un senyor que podría ser avi teu, y que té la cara ab unas venas blavas que semblan rius; un nas, ¡alló no es nas! alló es una montanya puntxaguda, y uns ulls tots ensorrats y aygualits que son dos *lagos* que...

—¡Basta de geografía! Pero en cambi té mes or...

—¡Basta de mineralogía!

—Si, dediquemnos á las bellas arts: parlém del teu pintor. Jo crech que tots els quadros que venen á quatre pessetas, ab march y tot, en las entradas grans, son deguts al pinzell d' aquell emblanquinador empeltat de pintor. ¡Música, noya, música!

—Dispensa que 't diga que ja 'n fas tú: tocas el violón á gran orquesta.

¡......!

***

—Noy, crech que 'n fas un grá massa. No n' hi ha per tant.

—Ja ho he dit: si no 'm puch casar ab ella, 'm clavo un tiro.

—Déixat de tiros, que sense fer salvas, tot s' arreglará. Ja sabs que t' estimo com si fossim germans, y estich disposat á tot per véuret felís. Fins á casarme ab la teva futura sogra, per poder disposar aixís de la má de la fillastra y dártela á tú. Pero no crech que arribi aquest cas. *Vamos*, sosségat, no pintis durant uns quants días, perque no gastarías mes que color negre, y déixaho per mí. Jo no soch pintor y á aquella bona senyora crech que li pintaré la cigonya.

—Penso que tot será inútil.

—Home, gracias, vaya una manera de donarme ánimo: mereixerías que 't deixés empantanegat al mitj del fanch.

***

—"¿Luis Camps?„—No 'l conech. Que passi.

—Als peus de vosté, senyora.

—Li beso la má. Prengui assiento.

—Gracias.

—¿A qué dech l' honor...?

—Senyora, dono un pas difícil, dificilíssim; pero sé ab qui qui tracto y crech que 'n sortiré airós.

—Vosté dirá.

—Jo soch amich d' en Paco Coma...

—Punt final. ¿Y vosté vé d' embaixador? Es inútil; ja sab aquell pinta-monas que la meva filla no será per ell.

—Vosté exagera. Pinta-monas, pinta-monas. Dispensi que li diga que no estich d' acort ab lo que diu. En Paco pinta bé, jo he vist una *testa* de vosté feta per ell y sembla que parla. L' ha pintada de memoria: diu que la té molt present.

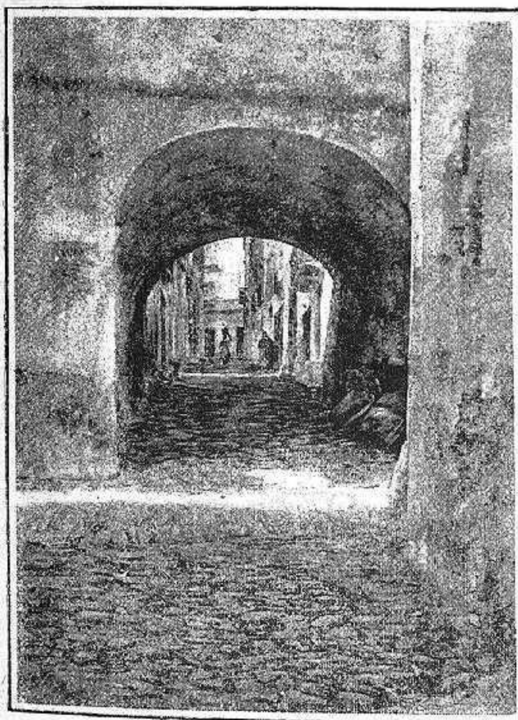
—*Bueno*, donchs si pinta tant bé, que 's pinti la noya al oli, perque d' altra manera no l' haurá pas.

—¡Me 'n alegro molt! Per aixó vinch.

—¿Qué?

—Sí, senyora. Es un secret. Aixó volía demanarli: que fes los possibles d' activar lo casament de la seva nena ab don Ramón, perque aixís en Paco quedés lliu-

PERSPECTIVAS CATALANAS

Un carrer de Cadaqués (Quadro al oli per *S. Berenguer*).

re, y en condicions de poderse casar ab un' altra.

—¿Ab quí, si's pot saber?

—Ab la meva germana. A vosté ja li puch dir; sé qu' es persona discreta y no 'n fará us. Es un matrimoni de cálcul. He sabut per un amich que ha vingut de Méjich que l' oncle d' en Paco veyentse malalt de cuidado, ha fet testament nombrant á son nebot hereu universal de la séva quantiosa fortuna. No caigui d' esquena. ¡Cinch milions de *pesos!*

—¿Qué diu?

—(Potsé hi posat un zero de massa). Si senyora, sí. Ab això compendrá la méva pressa, perque s' efectuhi el casament de la meva germana ab lo meu amich Paco. ¿Quedém donchs, en que vosté fará els possibles per rompre las relacions dels enamorats?

—¡Ah, no senyor, no!

—¿Cóm?

—Lo que sent. Potsé vosté 's creu que soch una mare deixada que no vetllo per la felicitat de la meva filla. S' equivoca si 's pensa tal cosa. ¡La noya 's casará ab en Paco! No vull contrariarli l' inclinació; sempre he estat contraria als casaments de conveniencia. ¡No patirás, no, filleta del meu cor!

—Pero, senyora...

—Ni una paraula mes. Servidora de vosté.

NOTA ÍNTIMA (de *Ll. Labarta*).

Saltant del llit.

***

—¡Gracias Lluis!, te dech la felicitat. Fa quinze días que vaig casarme, y mitj mes qu' estich en el Paraís.

—¿Y la serp, vull dir, la sogra?

—Amable y carinyosa hasta la exageració. ¿Pero cóm vas compóndretelas per tombarla tant de repent?

—Déixaho correr. No mes ten present una cosa: quan te pregunti pel oncle, dígali que continua allá á Méjich, bastant delicat de salut.

—¡Pero si no 'n tinch cap d' oncle!

—Si home, sí. Un que vaig pintar jo. ¡L' oncle Cigonya!

F. FIGUERAS Y RIBOT.

ESPATOTXADAS

Entre amichs:

—¿Tens una pesseta que 'm deixis per casualitat?

— Sí, te; pro no es pas per casualitat, entenémnos; es per tornármela.

—

—Reina santíssima! ¿que fas baylet d' abocarte tant oli als pantalóns?

—No diu vosté que camino molt feixuch? Així aniré mes llauger.

ANTON PARADELL.

BARCELONA Á L' ESTIU (per *R. Miró*).

Nyébits pescant céntims á l' arribada dels vapors *Golondrinas* á la Barceloneta.

POT-POURRI

¿Perque vas caure al carrer
y 't va aixecar las faldillas
lo vent, te ruborisares?
¡Que n' ets de *sensible*, filla!
En las taulas de *El Dorado*
¿quí no t' ha vist de corista
ensenyant lo que tú dius
que ha estat ja, molts cops á missa?

—

¿Que parli á la téva mare
ó que si no renyirém?
No tingas por, Catarina,
que, vaja, ja 'n parlarém.

—

Perque estás de mí gelosa
m' etjegas, Riteta, *á dida?*
Si la dida no 'm desdenya
l' está ab ella ¡quína vinya!

JOSEPH M.ª BERNIS.

EPÍGRAMA

Lo noy gran de ca 'l Esteve
que 'l ví sempre li ha agradat;
un jorn va caure estirat
al portal de casa séva.
Y alsantlo, li preguntá
en Pepet, un seu cosí:
—¿Noy, ja t' ha fet mal 'l ví?—
Y ell al punt li contestá
jemegant y conmogut:
—No es el ví 'l que m' ha fet mal
es el pedrís del portal...
¡Y quín tanto qu' he rebut!

PERE CARRERAS.

Á UNA NENA APROFITADA

¡Que 'n tens de barra, nineta!
Vares dirme ab efusió
si 't volía fé un petó,
y 'm va costá una pesseta.

VÍCTOR SERRA.

QUESTIÓNS COMERCIALS
(per *R. Canals*).

—Escolta socia: com á socio industrial, em toca 'l 75 per 100 de totas las tevas ganancias.

NATURA

L' Eloy estava desesperat. Tot era anar del llit á la finestra y de la finestra al llit per veure sempre 'l mateix: al llit, la Tuyas, seca, estirada é inmóvil com una post; al hort, las monjeteras desfullantse, esgroguehidas, escorrentse canya avall, ab las tabellas més flonjas y primas que si las haguessin escaldat.

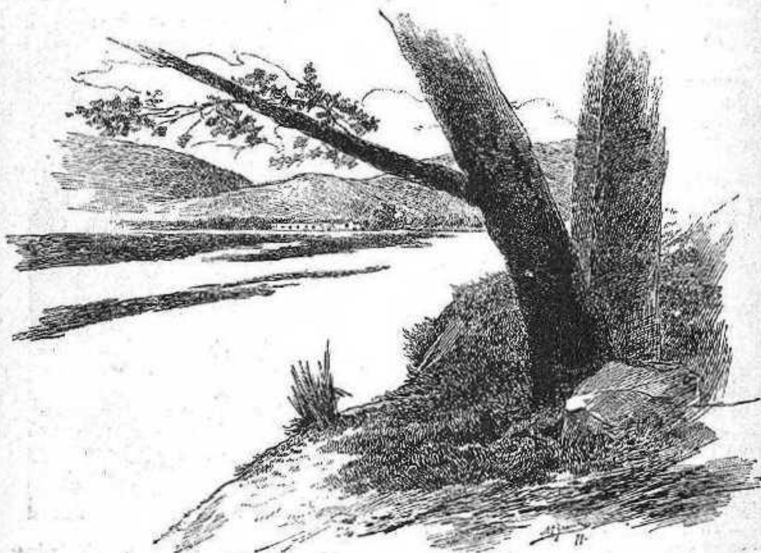
—"Redeu, quína tistor!„ La Tuyas vint y un días sense obrir los ulls, ni moure 'l cos pel seu voler, ni estar una hora sense exhalar ...ich! ...ich! ...ich! aquell gemech de llima fina que tots los de la casa tenían clavat al cervell: ara ruhenta com lo foch, ara glassada com la neu, sempre entre la vida y la mort, y ab cada esglay y cada xasco que 'ls hi daval... "Vaja que ni 'l metje, ni 'l manescal, ni 'l senyor rector, ni 'l curandero de las Borjas hi havían entés res. Que sangoneras, que sangrías, que pegats, que cataplasmas, que begudas, que creus, que oracións, res li havía fet res. Aquella malestruguesa no li treuría ningú del cos: prou estava condemnat á ser aviat viudo com un día á morir, prou! Sempre aquell ...ich! ...ich! ...ich! que ja tenía clavat al cervell; sempre aquella boca badada, més seca y negra que un canyot florit y aquells ulls tan fondos y aquella color de pomas agres á la cara; á n' aquella cara xuclada pe'l mal, que ja no era sino pell y ós y ni fesomía guardava de la Tuyas d' avans!„

Y de la cara, l' Eloy llensava la vista á lo llarch d' aquell cos aixencarrat com una A, enfonzat dins del matalás que ni dins d' un motllo, reduhit á la menor dimensió de gruix. Ni sombra de la Tuyas d' avans.

—Tan maca qué era! Tan grossa que havía sigut!

—Ich! ...ich! ...ich!

Alrededors de Barcelona (per *M. Gracia*).

Lo Besós, **davant de Santa Coloma de Gramanet.**

—Qué tens? Qué 't fa mal? No 't despacientis. Té: ¿vóls un xich de medicina?

Y agafant lo porronet, li remullava la resseca y negra boca ab un rajolí del cordial qu' omplía la cambra de fortor d' éter, fins que la malalta, extenuada de forsas, ne restituhía un xich pera no escanyarse, y portant als ulls las darreras energías del instint de conservació 'ls badava y expremía ab ells un prech de misericordia. L' Eloy, esporuguit, li aixecava 'l cap, li torcava 'ls llábis, li dava copets á la esquena y, vensut lo perill, esquivant á puntadas de peu al gat, que eixía de sota 'l llit, ó be á la gallina, qu' avansava pota y cap per la escletxa de la porta, se 'n tornava á la finestra tot nerviós.

Sevilla.—Estatueta de *R. Atché.*

—¡Redeu, quína tristor! Tant de temps sense regar; aquellas monjetas se morirán! Quína grogor! Ni tardanías geladas! Tot abrusat de set; la terra com un vidre, 'ls brots tots coll torsats! Y tantas paradas, tant de bé de Déu!.. Y tenint aygua y poguentlas muntar com aquellas del vehí que fan tant de goig! Y avuy dissapte, té, avuy, que 'm torna á tocar l' aygua y que la Roseta y 'l mosso han tingut d' anar á mercat, la Tuyas més mala, 'l metje dihent *no 't moguis que se 't pot morir*, y las horas de l' aygua passant, passant, passant, y 'l mal encallat, sense anar avant ni enrera. Redeu! Redeu! Una senmana més, y aqueixas monjetas, sense una beurada, son mortas, ben mortas. Y gasta en metjes y apotecaris y curanderos y contémplat com se 't pert lo fruyt de aqueixas paradas, com se' t moren las tomaqueras y melonars, com la secada se 't xucla tot lo producte que 'm cal ja no sols pera pagar als que no 'm saben adobar á la dóna, sino pe 'l planter y llevors del vinent esplet! Contémplatho, Eloy, contémplatho, plegat de brassos, mentres lo mal va fent son fet y si pe'l d' aquí dalt no hi ha remey, pe'l d' abaix jo encare 'n tinch. Y l' aygua, y l' aygua 's pert!—exclamá á la fí, clohent los punys y llensant l' esguart á remots confins del cel com buscant conhort á sa desesperació.

Nou ó deu paradas, en massas amplas y llargas com regiments formats

MANOLA (per *C. Pujol*).

Ab la somrisa dels llabis
s' atrau lo cor del jovent,
foch s' hi cala ab la mirada
y ab lo vano se l' encén.

en columna d' honor, s' extenían á sos peus margenant lo riu d' aquest cantó. Totas eran sévas; pero quín condol, per aquell pagés enderrerit que n' esperava 'l grapat de doblas de quatre necessari pera tirar endevant, véurelas convertidas en inmens canyar de tardor al mitj de las ufanosas y verdas plantadas del voltant. Cada canya d' aquellas, (y hi eran á milers) desfullada y decantantse á tort y á dret ab desmay d' inutilitat y d' abandono, era per l' Eloy una llansa que se li clavava al cor. Y la comparació de sa dissort ab la bona estrella del vehí li removía fins al fons de l' ánima las agrors de l' enveja que la copdicia satisfeta hauría mantingut estacionarias. Oh, quín vert més viu prenían las paradas del vehí al costat de las sévas!

—Ich! . .ich! ...ich!

L' Eloy, foragitat, torná á guaytar á l' alcova:

—Qué tens? Qué 't fa mal? No 't despacientis. Té ¿vols un xich de medecina?—

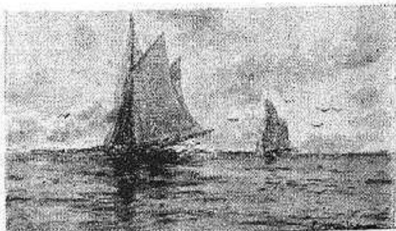
Mes, al atantarshi ab lo porronet en l' ayre, li suspén la acció un petit renall.

—Tuyas... Tuyas: ¿qué tens?... li diu ab dols accent, mogut per la tendresa que li desperta aquell estat llastimosíssim. Era la companya de sa vida, aquella que dugué al altar, plé d' ilusions y d' esperansa, la que li portá al mon tots los fills, la Roseta, son consol d' avuy, la que plorá ab ell tants de fills perduts, la que s' havía escarrassat trenta anys seguits pera sostenir la casa.

Y estigueren dos minuts, ell mirantla enternit y esgarrifat: ella sense pestanyejar, respirant ab rogall, plana y estirada com una post. Aquell renall, de primer feble, llunyá é intermitent, anava accentuantse, pujant, fentse contínuo. Las concas dels ulls s' amoratavan; una suhor freda li perlejava demunt del llabi, als polsos, pel front; lo nas se li aprimava y esblanquehía... ¿si serían las senyals de mort?

—Redeu! Redeu! Y tot sol á casa, y 'ls dels masos vehins també á mercat!—

Son esguart, frisós de companyía, s' escampá per l' am-

Nota marítima (per *E. Meiffrén*).

ple espay enllá-enllá de la finesnra, oberta de bat á bat com al Agost qu' eram. Un sol groch, enlluhernador, abrusava la plana en gran part barrada á la vista per atapahidas massas d' olivers; sols lo sobtat piulet d' algún aucell que volava com sageta y la fonda remor del proper riu trencavan lo silenci universal d' aquella creació adormida. Ni.un pet de tralla, ni 'l tritlleig d' una esquella, ni 'l grinyol d' una porta, ni 'l glapit d' un gos, sota aquella pau y soletat solemnes que no més lo riu gosava interrompre sorollós, arruhant en sas ayguas la sava robada al agonitzant monjeter. Y aquest desvergonyit rondineig, plé de riallas y plorallas, sonava á la orella del pagés com un cant de befa que li oprimía més lo cor.

L' home 's deixá caure á la cadira de l' espona, desolat y rumiant. Las horas passavan, passavan, emportantsen la vida de la dona y la vida de las plantas, no duhent á ningú cap esperansa, cap consol, res, sino la mort. Y plorant á raig fet, remogut per un determini, l' Eloy s' aixecá:

—Mira, Tuyas:—li diu—tú te 'n vas, com bona cristiana, resignada, al altre mon. La Roseta y 'l mosso son fora. Es la tercera tanda d' aygua que 'm deixo perdre. Si no rego avuy, perdém tot lo monjetar; emperó 'l riu té encare per las plantas lo remey que no ha tingut... redeu! redeu!... lo senyor metje per tú...—

BRODADORA (per *M. Balasch*).

Se te de dir en conciencia
veyentla tan enfeynada
en un traball de paciencia:
—¡Qué bona qu' ets per casada!

La malalta, aquí, badá un ull tristíssim y encare tingué esma pera fer que sí ab lo cap.

—Vull dir que...—afegí l' Eloy, ennuagantse—vull dir que... entre la esperansa y la mort... vaja, que tú, que sempre has mirat tant per la casa y may ets estat desenrahonada... no sé com dirtho, vaja.—

Pero la pobra malalta, com concentrant tots los derrers alés de vida, prengué débilment la má de son marit, badá altre cop los ulls y *enrahonada, enrahonada* com sempre, l' animava á acabar, fent que sí, que sí.

—Vull dir... que 'm perdonarás.—

Que sí, que sí, seguía fent lo cap agonitzant de la malalta.

—Deu se t' emporta... Axó es segur...—

Que sı, que sí.

—Ahir te van dar lo combregar... si ara 't vaig á buscar lo senyor Rector també t' haig de deixar sola...—

Que sí, que sí.

—Un pich Nostre Senyor se t' hagi endut... també t' hauré de vestir, no?—

Un recó de Tiana (per *M. Facerias*).

Que sí, que sí.

—Vull dir... Tú sempre has sigut enrahonada y ja m' entens... Vull dir que... si 't vestís ara... ¿sabs?... podría dar una beurada á las monjetas y salvavam los nostres cabals.—

Una espurna de foch ahont s' hi podían trobar brills de la santa joya dels mártirs, lluhí en aquells ulls ja casi apagats del tot y l' accent afirmatiu del cap s' accentuá encare més.

Que sí, que sí.

Llavors l' Eloy, fregantse 'ls ulls ab lo revès de la má, obrí la calaixera y trobant en lo cant del riu accents de generositat y esperansa, amortallá á sa muller de viu en viu.

NARCÍS OLLER.

L' ETERNA COMEDIA.—"COM COMENSA Y COM ACABA„ (per *J. Cilla.*)

De bon principi ellas ploran
y ells quedan fets uns anyells.

Desprès se gira la truita;
y al fi qui plora son ells.

EPÍGRAMA

A una tenda de planxar
en Pepet passa l' estona,
y á jugar ab la Ramona
l' altre día 's va posar.
Y creyentse la Vicenta
que la planxa li tocava,
va dir mentres traballava:
—Cuydado! qu' es molt calenta.

I. SOLER.

A UNA MALALTA

Quan recobris la salut,
y 'ls bells colors de la cara,
Soletat, de mos amors,
Soletat, de ma esperansa;
¡quántas excursions farém
per la serra y per la plana!
Anirém á Scala-Dei,
á dintre la Cova Santa;
baixarém á Cornudella,
y pujarém á Ciurana;
visitarém Cabacés
y dormirém dalt d' Aubarca.
¡Qué te 'n contaré d' historias,
de llegendas y baladas
d' aquesta terra de moros
y de guerras cristianas!...
Lo salt de la Reyna mora;
la misteriosa venjansa
del juheu de la Gritella;
aquella mística escala
per hont pujavan uns monjos
quan la lluna platejava;
las grans festas d' un carlant;
lo del corn d' aquella dama
que va fundá á Cornudella
tornant un día de cassa;
l' ermitá que d' aquí aná
á curá una reyna á Fraga;
aquell príncep d' Aragó
qu' aquí lo seu cor buscava;
las lluytas de Fra Juncosa;
los amors de donya Blanca,
aquella tendra poncella
filla del Comte de Prades...
Totas eixas tradicions
qu' als vols de Mont-Sant se narran,
al véuret del tot, m' aymía,
alegra, felís, curada,
me semblarán més bonicas,
més tendras, més catalanas.

FRANCISCO GRAS Y ELÍAS.

PENSAMENT

Los mes felissos del mon
resultan sé 'ls ignorants,
puig vivint de l' ignorancia
ignoran tots lo seus mals.

J. CASANOVA VENTURA.

Defensors del Islam (per *A. Fabrés.*)

Moros en guerrilla.

PEDRETAS

*** Tot lo mérit del estatuari descansa en imitar, com artista, lo bulto de lo que fa com home.

⁂ Quan l' home mira com desgraciadas á las donas, es que ja no pot desgraciarne cap.

⁂ Las casas se fan ab los dinés dels que no 'n tenen.

⁂ Dígam quín temperament tens, y 't diré quí ets.

⁂ Si no 'n necessitessim una pera cada cas particular, la experiencia sería una gran mestra.

⁂ Resolte y persevera.

⁂ Lo millor es lo que 'ns proposém fer demá.

⁂ En los més, remordiment vol dir decaiment de forsas.

⁂ Las llágrimas d' alegría son un anticipo que fem á la tristesa.

⁂ No som nosaltres els qu' aném ab los peus, son els peus los que venen ab nosaltres; pero á voltas ni arrastrantlos volen seguirnos.

⁂ L' única fiera que fuig al matar, es l' home.

⁂ En la fraternitat s' hi ha de creure com en Deu, sense véurela, y com en lo dimoni, en quant á sos terribles efectes.

⁂ Lo pobre té en sa má lo resoldre á favor séu lo problema social: abstinguis de reproduhirse per espay de vint á vint y cinch anys.

⁂ La esperansa es una mentida piadosa de la Naturalesa, que 'ns enganya com nosaltres enganyém caritativament á un malalt incurable, vaticinantli millors días.

⁂ Tota la filosofía 's tanca en una paraula: resignació; pero aquesta virtut costa molt més d' apendre que la filosofía.

⁂ Dintre del temps, l' humanitat avansa en una sola fila.

Torquato Tasso Serra.

La producció nacional, mare de la riquesa pública (per *F. Xumetra.*)

L' antigó: moralitat, traball y abundancia.

Lo present: producció cosmopolita y vestit ab armilla llisa.

PERFILS PARISENCHS (per *C. Pellicer.*)

La modista al conductor del ómnibus:
—*Arretez si vous plait!*

SEMBLANSA

De brillant y ardent color,
me vas donar una flor,
casi badada;
y al tenirla entre mas mans,
tan vermella com avans,
era gebrada.

—

Igual passa ab ton amor:
encés y ardent en color,
com flor qu' esclata;
mes en ton temperament,
hi domina constantment,
un fret que mata.

VALENTÍ CARNÉ.

*
* *

Petiteta, rodanxona,
d' ulls blauhets, nas petitó,
y un cosset tant rebufó,
qu es la cosa més remona...
L' estimarla no es locura,
puig confirma, ab lo qu' he dit,
lo que 's diu: "Al pot petit
hi ha la bona confitura.„

RAMÓN LLEI.

ALPINA

Sols un día las he vistas
en mitj del país nevat
á las capelletas tristas
dels Monjos de Sant Bernat.
A la claror vermellosa
de la llum del sol ponent;
á la ramor misteriosa
que pels abismes fa 'l vent;
Quan las viletas alpinas
se van cubrint de negror
y las cimas jegantinas
de indefinible claror;
Quan toca l' *Ave-María*
la campana del Convent
y 'l cant de la lletanía
dels Monjos per dins s' hi sent;
En tal hora las he vistas
entre neu y soletat,
á las capelletas tristas
dels Monjos de Sant Bernat.

F. BARTRINA.

TIR AL BLANCH

La paraula es la ballesta,
y 'l pensament es lo dart,
y la rodella hont se clava,
lo cor de la humanitat.

JOSEPH FELÍU Y CODINA.

PERFILS PARISENCHS (per *C. Pellicer.*)

Gommeuse.

Flor d' estiu.

EN L' ESTACIÓ BLANCA (per *J. Blanco Coris*).

Flor d' hivern.

BÁLSAM CANÉ

Tipos populars de Catalunya

¿No hi heu estat al Baix-Ampurdá? Donchs no sabeu lo qu' es gloria. Alló es un paradís; pero un paradís en tota l' extensió de la paraula, habitat por unas Evas capassas de fer engullir la poma fins al Adam més desganat. Una comarca lo més bonich del mon, engarlandada á ponent per la cinglera de montanyas de las Gabarras, á mitjorn y llevant pel mar Mediterrani enjoyat de pintorescas calas, montanyas, rocas y esculls, y á tramontana pel riu Ter ab sas riveras atapahidas d' exhuberant vegetació; una comarca vetllada per tres centinellas: lo *castell de santa Catarina* allá sobre 'l Montgrí, l' *hermita y faro de sant Sebastiá* en lo cap y promontori del mateix nom, y 'l *santuari de la Mare de Deu dels Angels* en lo bell cim de las Gabarras: una comarca hont sembla que l' ayre té mes llum y 'l sol es mes hermós; una comarca plena de vilas y poblets ahont sos habitants laboriosos y honrats, com estol de traballadoras formigas, practican al peu de la lletra lo que, després del pecat original, digué 'l Criador á Adam: '*Cum sudoris vultis tui vesceris panem,* que traduhit al catalá del qu' ara 's parla vol dir poch mes ó menos: *qui no te pa no pot fer sopas.*

***

Tota comarca te sos tipos populars.

A aquell qu' hagi corregut alguna de las poblacions baix-ampurdanesas, de segur, qu' alguna vegada, se li haurá presentat ocasió de veure un home de cinquanta cinch á xeixanta anys, de regular estatura, primet, bigoti blanquinós, que vesteix una brusa de quadrets oberta pel davant com un gech, calsas de vellut y gorra, que portant un bastó á la ma, per l' istil dels usats pels negociants de bestiá y una caixeta de cuiro penjada al coll ab duas corretjas, va recorrent los carrers, la mirada fixa en terra y repetint cada mitj minut ab uniformitat matemática aquesta cantarella:

—Bálsam Cané... Bálsam Cané... Bálsam Cané.

La caixeta de cuiro de nostre personatje conté una cinquantena de petitas ampollas d' uns trenta grams de cabuda cada una. Cada ampolleta va plena d' un líquit groch-verdós molt parescut al oli de olivas. De segur que no deu ser altra cosa que dita sustancia en la qual ha tingut mes ó menos temps en maceració y á sol y serena—això del sol y serena es de reglament—alguna ó algunas herbas aromáticas com tots los remeys d' aqueixa classe.

Es de creure que 'l Bálsam Cané será una petita modificació del Bálsam Malats, Bálsam Tranquil, Bálsam samaritá ó tants y tants altres, avuy donats al olvit per nostres cirurgians desde que, per tot arréu, han prés carta de naturalesa las curas antisépticas de Líster.

En Cané ab son Bálsam ha lograt atrapar un modo de guanyarse la vida com qualsevol altre

La mercadería te una sortida extraordinaria. No hi ha fábrica de taps, habitació de taper, casa de pagés ahont no guardin com un rich tresor, mitja dotzeneta d' ampollas de Bálsam Cané. ¡Y com no, si fa miracles! ¡Qué! ¿No ho creyéu? Llegiu.

En Cané per vendre 'l seu específich recorre tots los mercats y firas de la encontrada. Axís es que 'l veuréu los dilluns á Torroella, los dijous á Palafrugell, los divendres á La Bisbal, los dissaptes á Girona y 'ls altres días de la semana visita Cassá de la Selva, Llagostera, Sant Feliu de Guíxols y Palamós. Son laboratori y domicili, com si diguessem son centro d' operacions, lo te á Calonge.

Nostre héroe no 's contenta ab recorre mercats y firas, pobles y vilas, carrers y plassas, en pregonar sa mercancía ab la consabuda cantarella de:

—Bálsam Cané... Bálsam Cané... sino que devegadas fa experiments en públich. Una de las especialitats del Bálsam Cané es la curació instantánea de las cremaduras. Per probar la séva virtut, en Cané, quan assisteix á un mercat ó fira y pot reunir forsa gent, tréu una olla d' aygua bullenta y... ¡cataplum! hi fica un dit, una má ó tot lo bras á dintre, després treu l' ampolleta de Bálsam y pinzellada d' aquí, untada d' allá, es com posar oli en un llum.

—¡Sembla impossible! — exclama un pagés tot embabiecat.

—¡Oh! y l' aygua no cal duptar si es bullenta — anyadeix un obrer.

—¡Aquí hi ha bruixería! —replica una dona.

—¡Jesús, María Joseph!—fa un' altra.

—Pas jo que volgués fer la proba. ¡Déu me 'n guard— diu un tercer.

Podéu contar los espectadors que contemplan ab dos pams de boca oberta 'ls experiments de 'n Cané com s' hi deixan caure. Alló 's ven com fruyta.

—¿Voleu dir que va be?—pregunta una pagesa ab desconfiansa á un entussiasta.

—Ja ho crech, dona; per això dels cremats no té rival. Miréu, l' altre hivern un noyet que tinch va caure al foch, lo pobret ens quedá fet una llástima. Lo metje y 'l manescal nos varen assegurar que si 'n sortía 'ns quedaría esgarrat, y una vehina 'ns portá duas ampolletas de Bálsam y als pochs días lo noy estava completament curat.

Mes enllá un taper, que per no anar á la menuda n' ha comprat tres ampollas de cop, diu á un seu company:

—¡Qué! ¿y tú no 'n compras?

—Que 't diré, 'm sembla que tot aixó es *papa-dinero*.

—¡Gat! Es lo millor remey del mon. Mira, á la botiga, tots n' estém provehits per si un se talla.

En un altre grupo un menestral despreocupat va dihent:

—Me sembla, me sembla qu' aquest home 'ns ensarrona.

—¡Qué dihéu ara, gat dels frares!—salta desseguit un admirador del Bálsam Cané—aquest home no ensarrona á ningú; aixó fa miracles, ó sino pregunteuho á tots los metjes d' aquesta terra y tots us dirán que no te rival, qu' ells mateixos l' usan quan tenen una desgracia á casa séva ó quan se tallan ab lo bisturí.

Lo día que l' inventor del célebre Bálsam fa experiments, la caixeta de cuiro queda buyda per ensalm y en Cané se 'n torna tot satisfet cap á Calonge fent dringar los diners á la butxaca.

—¡Tira peixet!—exclama rihent, com acostuma per sota 'l nas—aixó dona mes que fer sabatas.

L' inventor del Bálsam, avants d' exercir de químich, era sabater; pero no us figureu un sabater qualsevol d' aquests ataconadors de tres al quarto. ¡Ca barret! un sabater especialista que construhía sabatas d' una sola pessa y luego las rifava recorrent los pobles y vilas del Baix-Ampurdá.

De modo qu' aixó de fer de *Judío Errante* ja li ve de temps.

Per mes que 'l Bálsam Cané te 'l crédit ben sostingut en tota la comarca baix-ampurdanesa, no obstant lo día que son autor no fa l' experiment de l' olla, la caixeta de cuiro no 's buyda tan depressa.

L' ofici de venedor de remeys casulans requereix un génit y una llabia especial que 'n Cané no posseheix. Estém segurs que si traspassés los límits de la comarca ningú 'n faría cas. Ell podrá tenir sos ribets de filósoph; podrá conservar de repertori quatre máximas, cinch ó sis aforismes y una dotzenota de sentencias per enjegar al públich quan vé á tó; pero no passa d' aquí.

Aixís com tots los venedors de *curalotodos* se sitúan per las cantonadas dalt d' una taula fent quatre jochs de mans y enrahonant fins per las butxacas, á n' al pobre Cané Deu no li ha concedit lo dó de l' oratoria. Ell no sab fer lo joch de la gallina ponedora ni 'l dels tres cubilets y las tres bolas; no sab tampoch atracarse de borras ni engullirse cap espasa, que sino altre gall li cantaría.

A n' ell no 'l traguéu de passar y tornar á passar pels carrers acera amunt, acera avall, repetint á mitja veu la cansó enfadosa de:

—Bálsam Cané... Bálsam Cané...

Lo Bálsam Cané es lo remey popular per excelencia. ¿Qué una cuynera s' escalda? A lo que primer s' acut es al Bálsam Cané. ¿Qué algún baylet entremaliat se tira al foch? Bálsam Cané al canto. ¿Qué un taper se talla? Vinga 'l Bálsam Cané desseguit. Aixó fá qu' en Cané allá hont te mes clientela es á Cassá, á Vidreras, á Llagostera, á Sant Feliu, á Calonge, á Palamós, á Palafrugell y á las demés vilas ahont se fabrican los taps.

Si un día recorréu lo Baix-Ampurdá y passant per un carrer veyéu un home qual retrato fet ab quatre pinzelladas hem tingut lo gust de presentarvos; que sempre va á peu; que no parla may que no ho fassi en tercera persona, al sentir la cantarella de

—Bálsam Cané... Bálsam Cané...

Atureulo, compreuli una ampolleta del famós Bálsam, y aixís, si un día us creméu ó 'us feu un tall, no tindréu d' anar á buscá 'l metje.

Lo remey no falla may; está probat: *posati il pagati curati il dolori*.

Romualdo Vidal.

En l' envelat (per *A.*)

—Quants ne ballarém, senyoreta?
—Dispensi, jove, ja 'ls tinch tots emparaulats.

NIT DE NUVIS

Lo sopá va sé important,
los convidats fent gatzara,
y 'l murri parlava encare
á n' ella del contrincant.
—En Pepet era trempat,—
li deya ella, salamera,
y escamava molt á en Pere,
tot y ja siguent casat.
—Pro 'n Pepet te 'l vás buscá—
li deya ell—per passá días,
perque l' intenció ja tenías
de casarte ab mi?—
—Y es clá,
que t' estimava á tú sol,
qu' eras la meva esperansa;
pero parlant en confiansa,
en Pepet valía molt.

—

Son las dotze de la nit;
un silenci sepulcral,
deixa la cambra nuvial,
ben tranquila de brugit.
Jo que vaig ser concurrent
al convit de part d' en Pere,
m' estava plantat darrera
de la porta, molt atent.
Va durá 'l silenci, fins
qu' ella baix, suspirá:—Estrany!
Avuy mateix fará un any,
qu' en Pepet era aquí dins—

Joan Mallol.

ESPURNAS

Un gepich de Cornudella
dinant digué á sa costella
mitj rihent, mitj enfadat:
—¡Voto al mon! ja estich cansat
de la clássica escudella!...
Menjar sempre lo mateix!...
Ademés no sabs que 'l peix
te vaig dir que 'l vull fregit?...
(Y ella obehint al marit
cada día li *fregeix.)*

—

—¿Que te 'n ha semblat Badó
del melodrama "La Trama"?
—Que alló no es cap melodrama
ni Cristo que lo fundó
sino un *drama* molt *meló.*

Aguileta.

GLOBULILLOS

—Sápiga, senyor Ullastre,
que ab sanch se te de rentá
l' agravi que vosté 'm fá!
—¿Ab sanch de bè ó de pollastre?

Jumera.

—

—Ahont vas sense res al cap?
—Quín remey queda Sotorra?
Ahir á casa 'l barber
em van *afeytar* la gorra.

—

Tractantse de la Pauleta
may se cansa de dí en Mora:
—Es una dona petita;
pro te mes *pit* que cap home.

B. Nani.

Buscant la frescor de l' ombra (per *R. Miró.)*

—Y si ara en aquesta soletat, se presentés un Tenorio, y....
Llavoras sí que n' estaría de *fresca!*

UN RECORT DEL ANY (per *Mariano Foix.*)

La bullida patriótica dels estudiants á Barcelona.

COMBINACIÓNS LLINGÜISTICAS

Potser en cap més llengua del mon, qu' en la catalana, se podrían fer combinacións tan especials y curiosas com las que van á continuació:

MUSICAL

Un filarmónich que tenía las notas de l' escala ficadas al cap, no podía parlar sense entasconarne alguna en la séva conversa.

Un día de molta calor, que caminava depressa taralejant una cansoneta de un ayre molt viu, lo séu amich Remi 'l pará de sopte dihentli:

—¡Quí 'l fá anar pel sol ab aquesta calor!...

Y ell respongué, cantant sempre:

—A *mi sí*, *Re-mi*, que *re* 'm *fa* que fas-*si*, *sol!...*

NERBIMBERATA.

ESPATECH

Duya un home dins d' un *sach*
un feix de bacallá *sech*,
quan trayentne un gros pes-*sich*,
tot exclamant:—Jo amo 'n *soch*,
molt prest vá ferse'l ab *such*.

UN A. VILLAFRANQUÍ

MASCULINAS

L' home que pega á la dona
mereix aná á la presó;
pro si 'l cas es á l' inversa,
ell, per bó, mereix garrot.

—

Moltas voltas sento dir:
—"*Malo, malo,* aixó dú qua.„
Aixís es que jo no 'm fío
de las donas perque 'n duhen.

—

Ab lo modo d' encaixar
lo día que 'm vas coneixer,
conech lo que apretarás
quan me tinguis més franquesa.

—

Lo vil va á pará á la forca,
lo riu va á pará á la mar,
y tú, noya, ab tant de luxo,
hont deurás aná á parar?

—

Comprench bé lo que desitjas
y n' estich ben convensut,
puig lo que ta boca calla
ho llegeixo en los teus ulls.

—

Ab lo temps que fá que 't tracto
¿sabs, nineta, qu' he observat?
Que parlas per las butxacas
y que á voltas dius vritat.

J. F. Gavires.

FEMENINAS

Tas paraulas son mel pura
y com que la mel enganxa,
tinch por de fer com las moscas
y en la mel quedá agafada.

—

Quatre pretendents que tinch
ara s' han deixat la barba,
y he promés doná 'l meu cor
al que la tingui més llarga.

—

Un petó t' has atrevit
á demanarme, ¡pochs modos!
¡Un petó... quan tú ja sabs
que *un* petó jo may el dono!

—

Jo quan vull fer glatí á un home
tinch un medi molt senzill:
faig una mitja rialleta
y 'l miro de fit á fit.

—

Mare... un jove m' ha dit maca,
m' ha dit qu' está enamorat,
y m' ha dit que si volía...
¡ni sé 'l que s' ha empatollat!

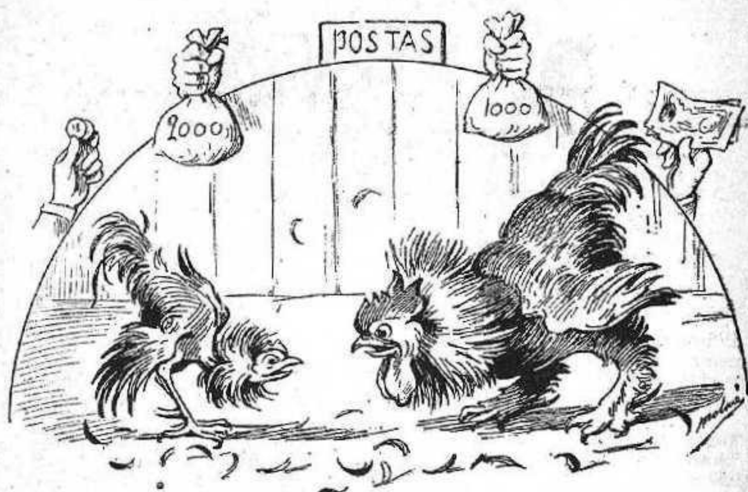
—

Diuhen que la dona es frágil
y... no 'u nego, es cosa certa;
pero també ho son los ous
y no tots los ous se trencan.

Pepeta Forguerón B.

MORALITAT FÍ-DE-SIGLE (per *M. Moliné.*)

Kock-Fight, ruleta á la inglesa.

AIGUAS BONAS (*)

Impressións d' arribada

Aquí la vida es agradable y fácil.

No sols las personas educadas, sino la gent pobre son complacents y servicials. Això no va, no obstant, sens un esperit interessat y una continua recompensa monetaria. Tots els que han viatjat pel Pirineu, han notat, avans que jo, qu' es el punt de Fransa en que sobreviu encare la mendicitat, tan extesa per tot Espanya. Aquí tothom demana. La canallussa, descalsa y miserable, corre á la saga dels richs *landós,* ó de las modestas *carrioles,* entre pols y fustadas, cridant: *un petit sou, un petit sou,* y barallantse, á cops de puny, amorrats á terra, quan se tira á la petita colla un miserable céntim. Aquest espectacle que á Espanya no m' hauría ferit, per comú, m' ha fet aquí un efecte repugnant pel contrast ab la policía, *confort* y riquesa que 's veuhen per tot.

Y no sols es la quitxalla la que capta. Pels camins, de passeig pels boscos, en mas excursions solitarias, per tot he trobat, no sols esguerrats y pobres d' ofici, sino algún pagés, alguna dona, carregada de llenya, que aprofitan la ocasió de trobar un extranger, per acostarse, saludar molt amables y parar la má.

Després d' aquestos, venen los explotadors oficials y ceremoniosos del viatjer, del turista, del banyista. Ja ha dit en Taine en son "Voyage aux Pirinées„ "aquesta gent cassa l' isart al hivern, y l' ayguader al istiu.„ A n' aquesta cassera s' hi dedica 'l país enter; desde 'l rector de la parroquia fins al guía pirenaich. Tots hi son per lo mateix: tots captan; tots paran la má al foraster.

(*) Inédit.

RECORT DE UNA FESTA (per *F. Galofre Oller)*

Estudi pera 'l gran quadro «Coronació de la Verge de la Mercé.»

Al bó de la *saison,* pels vols de la Mare de Deu d Agost, hi ha uns quans días que la *quète* no para ni de matí ni tarde. El foraster va á missa y 's troba á la porta la corresponent taula, la safata de plata, las damas de petitori, per la obra de la iglesia, ó "les pauvres de Monsieur le Curé.„ El foraster va al establiment á pendre l' aigua, y allí altra safata, altre petitori, "pels pobres que prenen l' aigua gratuitament.„ A la *table d' hote,* lo mateix. La colla dels guías fá una especie de *llevant de taula,* passa el platet, plé de floretas y herbas boscanas, y ballan una estona. Un altre día, al sortir per la porta, os sorprenen, posadas á cada costat, ertas, tristas y ab mantos negres, com fantasmas del silenci, dugas monjas que demanan per las escolas ó... no sé per... qué; els bandurristas aragonesos, etcétera. En fí: que no hi ha día sense capta. Es la explotació del aiguader... ó perque es rich, ja que estiuheja, ó perque s' ha de sentir inclinat á tota caritat ab l' altruisme melancólich y fins supersticiós del malalt. Es l' impost al luxo ó á la tristesa del malalt.

Al acabar la temporada, y posar el peu al estrep per anarsen, es quan se paga 'l plasso mes pujat d' aquest impost. Vull fer la llista dels que cobran una quota obligatoria y fixa, y el compte de tals *drets.* Es cosa curiosa.

En primer lloch, al establiment lo servey no está á sou; viu de las *propinas:* cosa que 'm sembla, apart de tot, molt equitativa y cómoda. Uns grans rótuls en francés y castellá recordan als ayguaders que no s' olvidi als criats. Axis el servey del establiment, apart la carta *d' abonnement,* que son . . . . 20 frs.
ve á sortir:

Criats de la *buvètte.*	5 „
Criat dels banys.	3 „
Criada de las pulverisacions	3 „
Total.	31 „

Al hôtel.

Maitre d' hôtel.	5 „
Administrador.	5 „

Cambrera.	5 frs.
Frotteur..	2 „
Criadet.	2 „
Total ab la suma anterior.	50 „

Ara caldría comptar el franch que dona la ma dreta, el mitj franch que dona la má esquerra, el *sou* y el petit sou á tota aqueixa última secció de pobres vergonyants que us obran la portella del carruatje, us prenen la manta ó el paraigua de las mans, us conduheixen fins al vagó, y materialment no us deixan tocar de peus á terra, ab rialletas, barretadas y pressas oficiosas. ¡Es un espectacle molt cómich! ¡Veure la fingida serietat ab que atenen al menor desitj vostre, talment com si fossin vostres mes antichs y confidents criats, quan ni 'ls heu vist may, ni 'ls heu mirat tan sols, y sorpendre d' en tant en tant en aquellas caras servils un gesto de mofa, una mirada de burleta inteligencia ab els companys, y fins una terrible ganya del odi que cova la miseria! ¡Oh pobre y miserable servey del que va pel mon!

† J. Yxart.

Juliol 1893.

Un idili negre (per *Tóful)*.

Lluna plena.

¿VOL FE 'L FAVOR SI ES SERVIDA?

Hi sapigut, y no 'm raca,
que una hermosa senyoreta
que 'l fumá es la séva flaca,
ofereix una petaca
al espavilat poeta,
que la vulgui demanar
ab mes modos y decencia,
y que sápiga expressar
el perqué la vol usar,
fent derrotxe d' eloqüencia.
Quan hi sabut la tal nova,
molt resolut hi pensat:
posém lo talent á proba,
y veyam per fé una trova
si soch prou espavilat.
Comensém donchs pe 'l principi,
y probém si sabré fé
sens que la *musa* s' empipi
uns versos sense cap ripi,
que no ho sé si ho lograré.
Jo, senyora, de petit,
sempre hi sigut fumadó:
quan la mare 'm treya 'l pit,
per fumá, 'm fumava 'l dit...
¡Ja veu si hi tinch afició!
Després, quan vaig ser més gran,
com no la ballava grassa,
de la salut abusant,
m' anava mitj corsecant
de fumar paper d' estrassa.
Ara, quan no tinch apuros,
(que 'n tinch sempre per disort)
si may me sobran dos duros,
me 'ls gasto tots dos per puros...
¡Perque vegi si ho faig fort!
Mes ¡ay! la sort tant m' humilla,
que 'm torno groch, vert y blau,
quan me veig sempre l' armilla
sense botons, ni trenzilla,
y lo més trist, sense un clau.
"Fumém, fumém;„—diu don Jaume.
¿Que fumi? Prou; ¡aixó ray!
Pero al menos, amparaume,
y tabaco en gran, donaume,
que no se m' acabi may.
Lo fumar, precisament
es l' únich vici que tinch.
Fumo molt y... francament,
me sab greu fumar dolent,
pero per' xó, á tot m' avinch.
Si per res som espanyols
es pe 'l fum... ¡vatúa l' olla!
Donchs visquém per fumar sols,
y fem com lo mestre Obiols...
¡Fu... memse'm, de la virolla!
Sols una cosa 'm subleva
que fins lo dirho, m' enfada.
Y es, que la petaca meva,
sense mirarme cap treva
per tot arreu se 'm forada.
Jo ja ho veig, com es tan vella,

ESPERANTLO (per *F. Gómez Soler.*)

¡Y aquest home no vé!

TIPOS POPULARS (per *R. Latorre.*)

Un xicot granadi.

ab insistencia demana
ja que 'l serví l' atropella,
que per altra de novella
la rellevi. ¡Sí... *mañana!*
Si diners tingués per ferho,
ab quin desitj ho faría
per calmar son desespero...
¡Fins ballaría 'l bolero,
no sent fill d' Andalucía!
Mes no 'm vull desesperá,
puig si no m' enjega á dida
la fulana, 'm donará
la petaca sens tardá.
¿Vol fe 'l favor, si es servida?

LLUÍS G. SALVADOR.

TORNANT DEL CAMP (per *R. Miró.)*

—Miréu que 'n porto de floretas!....
¡Y encare n' hi he deixat!

FILANT

Diu l' un instant al altre instant:
—"Aném filant, aném filant
una y altr' hora;
aném filant, filant, filant.„

Quan l' hora naix á l' altra diu:
—"Aném filant hivern é istiu,
filant l' anyada;
aném filant hivern é istiu.„

Y va dihent l' un al altr' any:
—"Aném filant, filant, company,
filant los sigles;
aném filant, filant, company.„

Y un sigle á un altre encadenat,
rodant, rodant adelerat
pe 'l temps sens límits,
se 'n van filant l' eternitat.

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

CANTARS

Quan tu ploras, está núvol,
quan tú rius, está seré;
y quan 'ns mira ta mare...
sembla que fassi un llampech.

—

Si algún día á trench d' aubada
surto al bosch á dá un passeig,
penso, al veure ta finestra...
¡com dorm! que gandula qu' es!...

—

Com brins d' or son tos cabells,
com raigs de sol son tas trenas,
si acás las portas postissas...
¡qu' 'n deuhen costar de pelas!

—

¡Qué m' agradas, vida méva,
quan surts al matí al jardí...
perque no portas cotilla,
ni polvos, ni res postís.

—

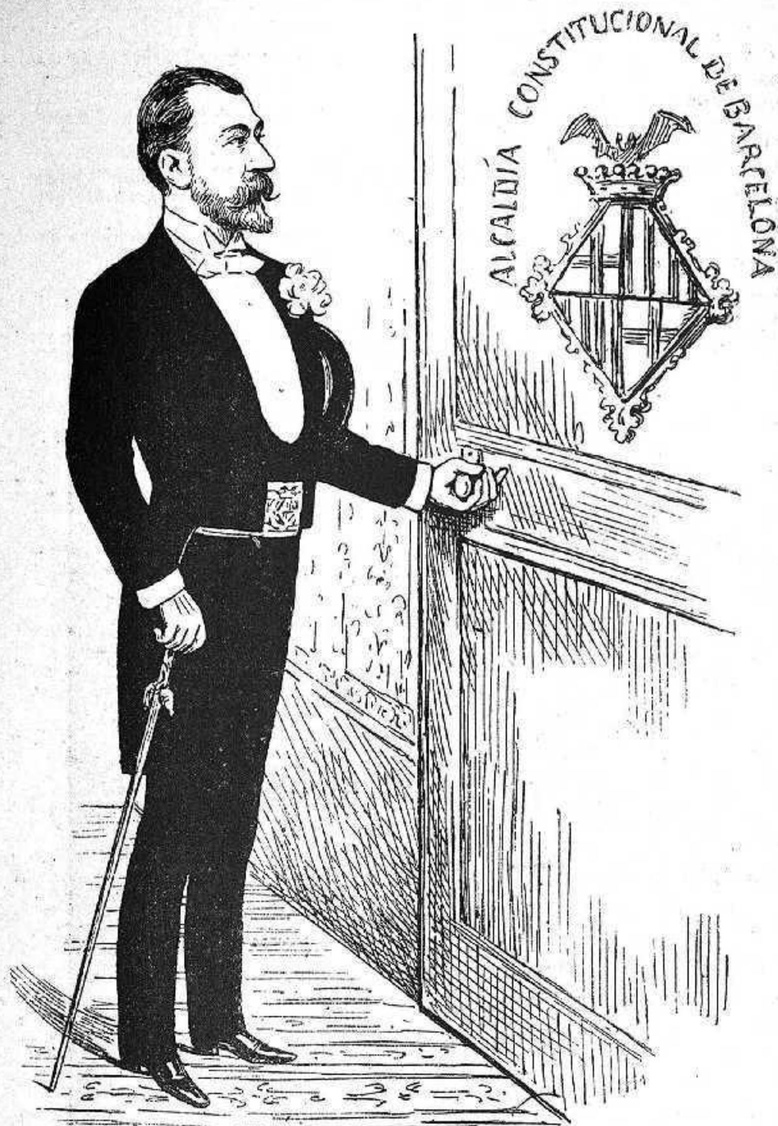
¡Quín cap que tens mes bufó!
sembla 'l capet de una Verge,
tant sols hi trobo una cosa,
que hi es de massa... la llengua!

J. M. ROIG.

Lo preferit del corral (Escultura de *J. Campeny.)*

CAMBI D' ARCALDE (per *M. Moliné.*)

Tant si es gran com si es petit
tant si deixat com polit,
diguis Rius, diguis Nadal,
aném mal, molt mal, molt mal!

RARESAS

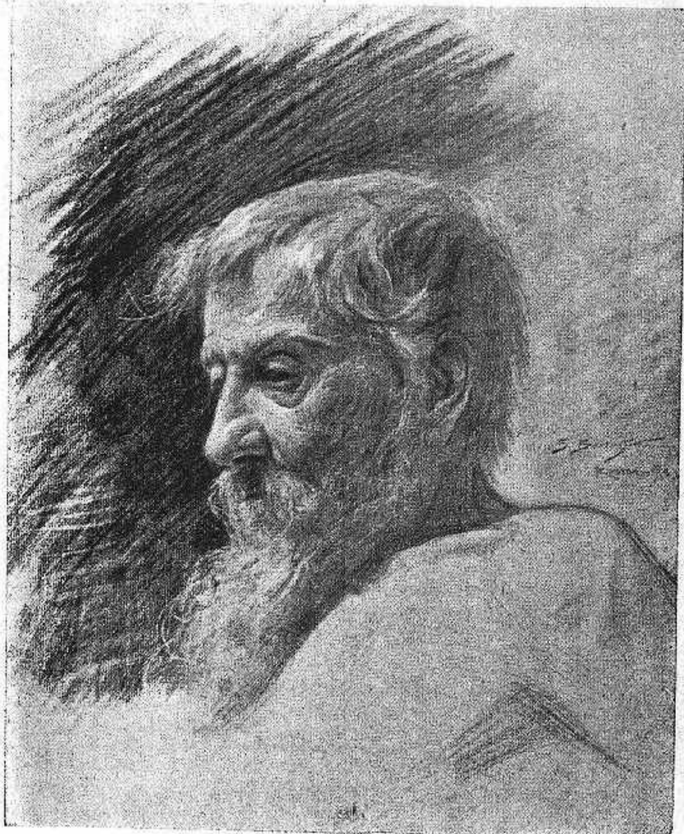
Una de las cosas qu' en aquest *fí de sigle* cridan mes l' atenció de las personas verdaderament pensadoras, es la notoria impropietat del llenguatje que s' usa.

Mes d' una y mes de dugas vegadas haurán llegit en la secció d' anuncis d' algun periódich:

"S' ha perdut un *imperdible*...„

Es un imperdible ¿y no obstant s' ha *perdut?* ¿Cóm s' explica que 's puga perdre un objecte, que ja de naixensa ha sigut calificat de *imperdible* per l' artista que l' ha construhit?

Parlant de las cuynas *económicas*, 'm deya una vegada una senyora qu' es molt dona de sa casa:

CAP D' ESTUDI (de *S. Berenguer*).

—No pot figurarse 'l gasto que portan aqueixas ditxosas cuynas.

Y á pesar del gasto que portan, la gent continúa coneixentlas ab el nom d' *económicas*. ¿Cóm las apellidarían si realment gastessin poch?

Casi no hi ha *revistero* de teatros, que parlant del estreno d' una obra dramática no haja dit algun cop:

—Ahir, segons *resavan* los cartells...—

Jo m' hi mirat repetidas vegadas els cartells dels teatros; els he contemplat, els he observat llarga estona, y may, may els he sentit pronunciar ni confegir sisquiera la mes insignificant oració.

¿Per qué, donchs, s' ha de dir que 'ls cartells *resan*?

Recort de Amalfi (Apunte de *Ramón Tusquets*).

En la majoría de las cartas que rebo —y á vostés els deurá passar lo mateix —hi trobo al final unas lletras que diuhen:

—Son segur servidor, que *besa sas mans*.

Y ab tot, ni un sol dels que aixó m' han escrit me las ha besadas may, á pesar de que portantlas sempre netas com las porto, no hauría sigut cap acte indecorós el ferho.

—¡M' agrada aquest *article!*—hi sentit dir ab freqüencia, aludint á un escrit publicat en tal ó qual periódich.

Hi buscat desseguida 'l traball literari mencionat, y he vist que lo que ha sigut motejat ab la calificació d' *article* es un apilament de paraulas ahont hi ha de tot: verbs, noms, pronoms, adverbis, preposicions, participis...

¡Y la gent se contenta ab titularlo *article*, sent aixís que 'ls articles figuran en ell en ridícula minoría!...

—Fulano—'s diu parlant d' un home de mala conducta—es un *perdut*.

—Bueno—penso jo:—si es *perdut*, ha de ser difícil trobarlo.

Pero á continuació sento dir, referintse al mateix:

—Tot lo sant día 'l veuréu al café, jugant, bebent y armant camorra...—

¿Qué tal? ¿Es dir qu' es un *perdut*, que á qualsevol hora se 'l pot *trobar*?... ¡Extranya manera de pérdres!

¡Qué mes volen! Vejin cóm estém de llenguatje, que á la nostra corporació municipal ¿saben cóm l' anomena casi bé tothom?

Excelentíssim Ajuntament.

¡Excelentíssim!

Diguin ab entera franquesa si pot donarse impropietat mes flagrant ni broma mes pesada.

¡Titular *excelentíssim* á un cos administratíu que, segons la veu general, no pot anar ni ab curriolas!...

MATÍAS BONAFÉ.

Las dents de ta amiga son,
més que dents, preciosas perlas
que deixan embadalit
al mortal que las contempla.
Jo per véurelas sovint,
daría...—No siguis enza;
cásat ab ella y veurás
com sovint te las *ensenya*.

—

—¿Qué tal lo nen?—Aixerit,
sá, robust y espavilat,
pro ¡mal llamp! d' ensá qu' es nat
no m' ha dat cap bona nit.
—Mentres sigui tan menut,
y no sápiga parlá,
cap *bona-nit* te dará
ni cap *bon-día*, Canut.

J. FERRER B.

DERRERS OBSEQUIS

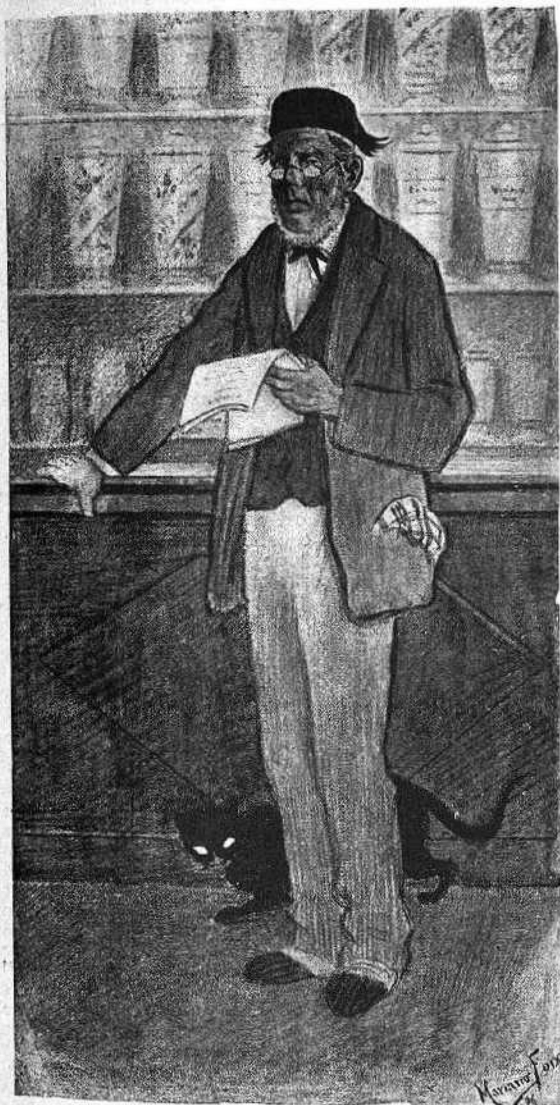
(Apuntes para un qüento)

Ilustració de MARIANO FOIX.

Verdaderament, crech que 'ls escriptors d' ofici passan massa poch temps observant, viatjant, recorrent lo mon y prenent apuntes de lo que veuhen, com l' artista sol pendrels en son inseparable álbum qu' es com una ampliació de sa retina, com un llibre de memorias de sa fantasía, com una máquina fotográfica de lo visible y de lo invisible. Cada novelista, cada poeta, deuría tenir un álbum aixís ahont las impressions del moment, las imatges fugitivas, quedessin fixadas; casi més que ab paraulas, ab líneas, ab tacas de color, pera lo qual clar está que fora precís que cada escriptor fos una mica dibuixant y una mica pintor, lo qual no sol succehir gayre, gracias á la defectuosa educació que se 'ns dona.

L' amich Foix, de tant temps apreciat pels lectors de LA ESQUELLA, m' ensenyava l' altre día un d' aqueixos álbums seus en que van quedant fixadas la silueta entrevista d' un passant; la agrupació humana moguda, plena de vida, expressant un sentiment colectíu; lo paisatge que ab mudas paraulas evoca en nosaltres un estat d' ánimo especial; en fí, tot lo que viu ab nostra vida, ó tal volta ab una altra més bella encare. Girant fulls y més fulls d' anotacions rialleras, irónicas, tot d' un plegat varem trobarne una de fúnebre, de macabra més be, que per lo mateix sentiment d' horror que despertava va cridar més que altras nostra atenció fent que l'

artista 's detingués á explicarla, á comentarla. Y veusaquí lo que dels comentaris ne vaig treure jo en net reconstruint reedificant ab vells materials.

Lo Sr. Joan era de desde molt jove l' apotecari d'un poblet ahont abundavan més que 'ls vehins y las malaltías los mal-de-caps pera resoldre 'l problema de la vida, y tenir ademés un sobrant pera ajudar al manteniment del gobern y poder fer la *manilla* y el *truc* los diumenjes á la tarde, ó alguna altra tarde que no fos de diumenje. Assentat derrera 'l taulell de la botiga, ab posat grave y preocupat, no eran solzament medecinas lo que despatxava, sino també consells, opinions, serveys de tota mena; una munió de remeys espirituals que 'l poble demanava continuament á sos coneixements, á sa experiencia, y més que altra cosa á sa bona voluntat. En aquella botiga s' havían fet escripturas privadas, pagarés, borradors de capítuls, tota mena de documents, y més de quatre familias hi havían anat á buscar la pau que posés terme á sas dissensions interiors. Lo senyor Joan era de dret l' apotecari del poble, pero de fet resultava també serne l' advocat, lo notari, 'l jutje de pau, l' alcalde: en fí, la providencia dels vehins, sobre tot en sos últims y més gloriosos

temps, quan los escassos cabells blanchs l' hi sortían ja per sota de son inseparable casquet de borla bon xich desfilada y de indefinible color.

S' havía, lo senyor Joan, conservat sempre solter, més per por de perdre sa preciosa llibertat y per desitj d' estalviarse caborias propias, que perque no hagués sentit may la necessitat d' una companyía millor que la de la pobra vella que cuidava de tenirli la casa y la roba endressadas y 'ls menjars á punt. Pera la pobra dona l' apotecari era un deu. Sentía veneració per sos ayres sibilítichs, y cada paraula d' aquella boca l' hi semblava una sentencia. Mes un día lo deu trontollá sobre son pedestal, sa salut de ferro, sa bona y vella fusta de roure mostrá un grop per hont devía trencarse, y 'l qui 's passava la vida venent medecinas als altres ne va necessitar moltas pera sí mateix, y encare ab totas ellas no li va bastar pera retenir aquella ánima seva de filósoph que s' empenyava en separárseli del cos. Fou un día de consternació pera tot lo poble: lo senyor Joan se moría, no hi havía pas remey per ell. La pobra vella feu tot lo que pogué pera salvarlo, desde 'ls remeys de metje fins als més estranys y secrets dels curanderos; mes á la fí l' apotecari morí en sos brassos mentres li mudava del pit una pell de moltó acabat d' escorxar. Ella 'l vestí ab l' amor d' una mare, y, ab l' ingenuitat de sos anys y de son pobre esperit, després de posarli la roba de las festas, se li va ocorre com á toch suprem de carinyo y respecte colocarli també al cap aquell casquet que sempre havía semblat constituhir part integrant del cos del senyor Joan, que era com l' aureola natural de son front.

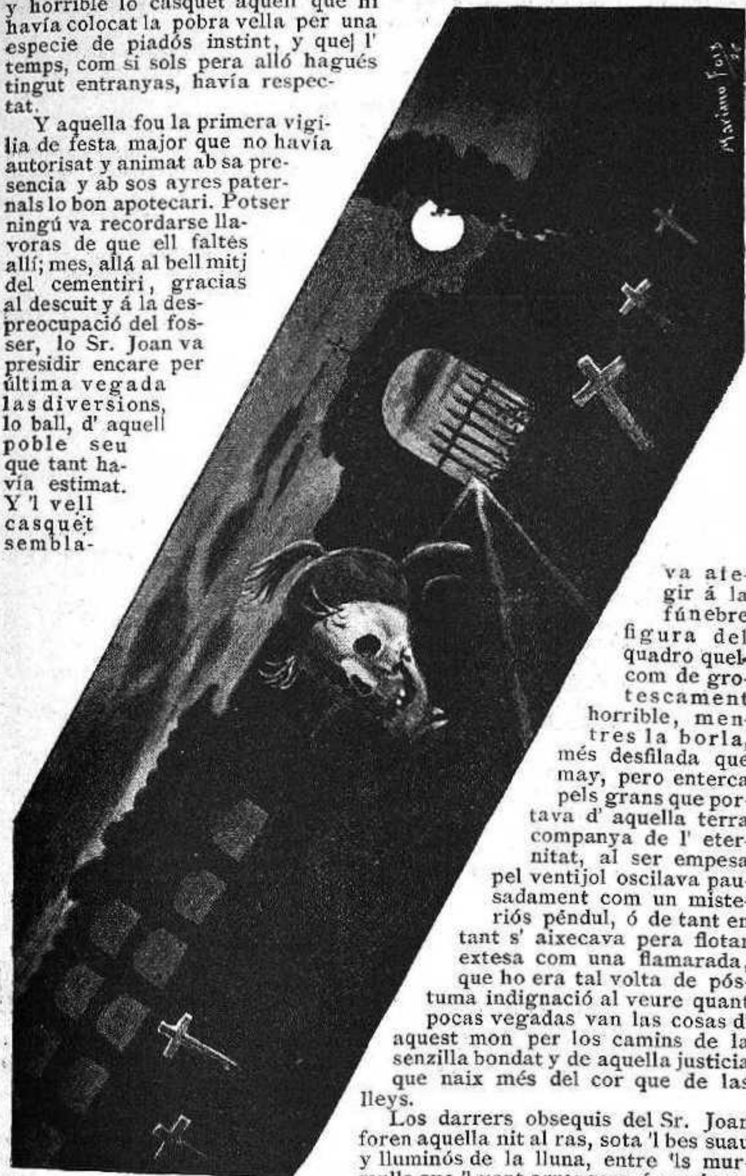
—¡Pobret!—va dirse—no 'n te pas tants de cabells que 'l guardin de la fredor de sota terra...

Havía passat ja casi un any desde la mort de l' apotecari, quan haventse de construhir en lo cementiri del poble una capella que pagava una senyora de Barcelona, lo rector ordená la traslació dels cadavres enterrats en una part del mateix lloch ahont devía comensarse á edificar. Entre aquells s' hi trobava 'l del senyor Joan. Al fosser se li girá llavoras més feyna que no pas en temps de passa. D' un mort al altre, descubrint tombas vellas y fentne de novas se li passavan las horas y 'ls días dintre del cementiri, que semblava qu' ell també s' hagués mort y traslladat allí per sempre més sa mísera vivenda. Per més que traballá no va poder evitarho: la festa major se li vingué á sobre y ell encare enterrava y desenterrava cendras humanas de fetxa enderrerida. Per fí li tocá 'l torn al cadavre del senyor Joan; pero la festa major ja havía arribat, y quan la humil caixa va reposar sobre la terra, y l' ayre del camp va arribar á n' aquells restos del qui no havía de respirarlo ja, comensava la nit, la lluna plena llensava suaument sa llum sobre 'l cementiri y se sentían venir de fora los sons del cerca-vila qu' animava 'ls carrers del poble. Lo fosser deixá anar llavoras l' aixada y anyorant en aquellas soletats l' alegría dels altres, envejantla més be, sortí del cementiri, tancantlo cuidadosament, y dirigí sa magra y vacilant silueta de vell cap al camí de la *Casa de la Vila*. Los restos del que fou senyor Joan quedaren aquella nit descuberts y com abandonats en mitj del cementiri, sota la trista llum de la lluna plena que

feya resaltar sobre 'l cap descarnat y horrible lo casquet aquell que hi havía colocat la pobra vella per una especie de piadós instint, y que l' temps, com si sols pera alló hagués tingut entranyas, havía respectat.

Y aquella fou la primera vigilia de festa major que no havía autorisat y animat ab sa presencia y ab sos ayres paternals lo bon apotecari. Potser ningú va recordarse llavoras de que ell faltés allí; mes, allá al bell mitj del cementiri, gracias al descuit y á la despreocupació del fosser, lo Sr. Joan va presidir encare per última vegada las diversions, lo ball, d' aquell poble seu que tant havía estimat. Y 'l vell casquet semblá-

va afegir á la fúnebre figura del quadro quelcom de grotescament horrible, mentres la borla, més desfilada que may, pero enterca pels grans que portava d' aquella terra companya de l' eternitat, al ser empesa pel ventijol oscilava pausadament com un misteriós péndul, ó de tant en tant s' aixecava pera flotar extesa com una flamarada, que ho era tal volta de póstuma indignació al veure quant pocas vegadas van las cosas d' aquest mon per los camins de la senzilla bondat y de aquella justicia que naix més del cor que de las lleys.

Los darrers obsequis del Sr. Joan foren aquella nit al ras, sota 'l bes suau y lluminós de la lluna, entre 'ls murmulls que 'l vent arrencava á un xiprer vehí, y mentres allá fora del cementiri,

no gayre lluny, ressonava l' estrépit brutal de la vida, la música pagada per acompanyar descompassadament l' alegría oficial d' un poble que havía acordat divertirse durant tres días.

R. D. PERÉS.

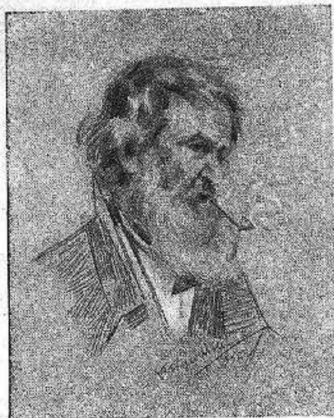
ENCATARINADA

Deya una filla al seu pare:

—Jo vull creure tot lo que vosté 'm mani, y estich disposada á casarme ab l' home que vosté 'm digui, ey, mentres sigui en Ramonet, qu' es el que jo estimo.

A. FONT.

FUMADOR FILÓSOPH (per *R. Riera Molins*).

—Com mes anys passan, mes me refermo en la creencia de que la vida no es res més que fum.

ENTRABANCAMENTS

En Borrás y l' Amorós,
deyan qu' era ros en Rus
y respongué, un gamarús:
—No 'n té res, en Rus, de ros.

***

En Piu, que manobra fou,
fent un pou va perdre un peu,
y á un amich, digué, l' Aleu:
—Pau, en Piu té un peu al pou.

***

En Manel, home tranquil,
á n' en Mil va comprar mel,
y digué, trobantla un fel:
—Molt mala mel ven en Mil.

***

En Reig va tornarse boig
y á n' en Roig, sens cap enuig,
insultava, y digué en Puig:
—N' hi falta un raig á en Reig, Roig.

***

La filla del senyor Tripa,
quant ab la Pepa jugava,
no molt de gust, exclamava:
—Papa, la Pepa m' empipa.

***

—De ví no 'n puch beure un poch,
y tant que 'n beuría, xich—
va dir en Pich á n' en Roch
y aquest respongué:—Jo 't toch,
donchs jo puch y 'n bech poch, Pich.

***

En Bel va dir, á n' en Gual:
—Só un vil-home pro, jo sol
soch capás de...
—No alsi 'l vol
que Bel, home vil res val.

SANCH DE CARGOL.

SORTIDA DE PEGOT (per *E. Sala*).

—Desenganyis, Sr. Doctor; val mes ser metje de personas que de sabatas: si jo no adobo 'ls parells no me 'ls pagan, y vosté, encare qu' espatlli als malalts cobra.

TIPOS ITALIANS (per *J. Benlliure*).

Artísticament, no hi ha res que *vesteixi* tant com ells pellingos.

LO SOMNI DE UNA NIT D' ISTIU Ó LAS COHOMBRAS CONFITADAS

(Qüento de moviment per *J. Cuchy.*)

—Acabém de una vegada: ja tinch la corda á punt.... Avuy em penjo. Axís no veuré may més la mala estampa de la meva sogra.

—Pero asegurém el cop, que podría ferme mal.... La corda es massa prima; engruixímla. ¿Qué diria la meva sogra si la cosa 'm sortía malament!

LA CASA AMBULANT

L' art y la naturalesa
tan agermanadas van,
qu' ella es artística sempre
y ell es sempre natural.
Y es lógich qu' axís succeheixi
perque l' art ja no fora art
sino s' entmotllés als motllos
de la naturalitat.
¿No s' ha dit que 'ls aerostátichs
son aucells artificials,
y 'ls barcos, peixos d' industria,
que nedan per sobre 'l mar?
¿No s' ha dit que un faro eléctrich
es un sol? ¿No es un caball
de ferro la bicicleta,
segons expressió vulgar?
Donchs procedint á la inversa,
pot dirse que 'l cos humá,
no es més qu' edifici ab rodas,
es á dir, *casa ambulant.*
Y sino, vostés mateixos,
examíninlo per parts,
y totas las dependencias
d' una casa hi trobarán.
La boca salta á la vista,
qu' es la entrada principal,
per cert de fácil defensa,
perque no s' obra á peu pla,
y perque té 'l mecanisme
dels llabis, pany especial
que no permet treure'n motllo,
per estraferne la clau.
Un cop s' ha entrat ab llicencia
del porter, vull dir, del nas,
qu' ab l' olor ja sol coneixer,
quí deu ó no deu entrar,
s' arriba á un pórtich riquíssim,
de pur istil pompeyá,
ab columnas de marfil
y capitells de coral.
Per la escala de la llenga,
(per la que s' enfilan, tants
á embaixadors y á ministres
y á bisbes y á generals)
per l' escala de la llenga,
se va dret al paladar,
revisor qu' anula 'l *pase*,
dels qu' han enganyat al nas.
Y pel corredor del coll,
més estret del regular,
per lo que s' hi fan enginas,
obstacles tradicionals,
s' entra á la sala de rebre,
qu' es la pessa principal,
perque exigeix més condicia,
més adorno y netedat.
Jo n' he dit sempre *l' estómach*,
perque 'm resulta més clar.

Lo somni de una nit d' istiu ó las cohombras confitadas

(Qüento de moviment per *J. Cuchy.*)

—Adeu, mon pervers!... ¡Adeu, mon *yankée!*.... Adeu per sempre més, sogra empipadora..... Quan no puguis esbravarte ab mi, prou 't reventarás de rabia.

—Ja l' estém ballant el vals de la eternitat.... ¡Que vingui ara la meva sogra á tocar las castanyolas!....

Molts ne diuhen *lo pahidor*,
y 'ls més castissos *lo pap*.
També 'n diuhen *lo ventrell*,
y 's jutja per son estat,
dels explendors ó miserias,
en que 's troba l' estadant.
  La porta gran es la boca
—com deya—y si bé 'l refrán,
diu que *casa con dos puertas
mala es siempre de guardar*,
una porteta *d' escape*
era de necessitat,
per los serveys de la cuyna,
y altres usos familiars.
  Las finestras son los ulls,
dos no més; pero bastants
per dar la llum necessaria
y fins massa, en més d' un cas;
com ho proba l' us contínuo
de transparents especials,
en forma d' ulleras blavas,
ó bé de vidres fumats.
  Lo cervell n' es l' escriptori,
l' estudi, ó diguém, despaig,
hont solen rumiar la mostra,
los que traballan de cap;
tenint aprop los teléfonos
de la orellas, que fan
lo servey, libres de *centros*,
de casa á casa y de franch.
  Lo gran menjadó es lo ventre,
tenint lo fetje al costat
y la melsa, dugas cuynas,
que van ab fogons de gas;
sent los ronyons carboneras,
ab repuesto per tot l' any;
com son los budells dipósits
de lo que 's té de llensar.
  La clepsa fa de teulada,
y 'ls cabells son—quan n' hi ha—
brins de palla impermeables,
qu' evitan las humitats.
Y l' ayguera del suor
y altres, (que no puch nombrar,)
fan lo servey de sortida,
de tots los líquits sobrants.
  Canyerías son las venas
y l' aygua es la sanch que va
del terrat al subterraní,
del subterrani al terrat,
servint cuynas y piquetas
y lavabos y probant
qu' es l' aygua viva á la casa,
l' element més esencial.
  Son los bronquis y pulmons
mánigas per ventilar

LO SOMNI DE UNA NIT D' ISTIU Ó LAS COHOMBRAS CONFITADAS.
(Qüento de moviment per *J. Cuchy.)*

¡...........!
—Si al menos la meva sogra 's trobés á sota!

—Mare méva quín mareig!.... ¡Quín mal somni que hi passat!.... No sembla sino que tingui la sogra asseguda sobre la boca del ventrell!

---

l' interior, com fan los barcos
ab entreponts y sollats;
y 'ls nirvis son aparatos
de precisió, per marcar
las variacions atmosféricas,
del pis y dels estadants.
Lo pit, qu' es la gran fatxada,
té una tribuna per part.
(Las donas, com més curiosas,
gastan tribunas més grans.)
Las costellas son las vigas,
los palpissos los envans;
y fá de jássera mestra,
la columna vertebral.
La pell dels joves es fina,
sense pels, grops ni arrugats,
com paret de casa nova
quan l' acaban de estucar.
Pero al envellir la casa,
vull dir, quan un hom posa anys,
surten grops y pels y arrugas
y es que 's bufa l' estucat.
Lo front n' es l'escut heráldich
ó 'l blassó, per ser mirall
que declara l' excelencia
dels llinatges familiars.
Casa forta, front ben ample;
casa noble, front ben alt;
front punxagut, de negocis;
estret y curt, menestral;
Pero, com que això dels títols
fa temps que va cap per vall,
no hi ha massa que fiarse
de la heráldica frontal.
S' amagan molts perdularis
sota un front de calitat,
y conech verdaders príncеps
ab fronts insignificants.
Lo cor n' es lo gran dipósit,
lo repartidor central
de totas las ayguas vivas,
lo rellotje de la sanch.
Cronómetro ab moviment
contínuo, que va marcant
las horas de nit y día
sens' que li dem corda may.
Los polsos son las manetas
qu' indican ab son tich-tach
quan lo rellotje s' avansa
y també si 's va atrassant.
Sobre tot que no s'aturi,
pues si s' arriba á aturar...
conductora, anunci al diari,
papers als balcons, y... al sach!!
De quartets de mals endressos
y de recons reservats
y de golfas empolsadas
y subterranis y caus,

LO SOMNI DE UNA NIT D' ISTIU Ó LAS COHOMBRAS CONFITADAS

(Qüento de moviment per *J. Cuchy.*)

—¡Ay, quína suor freda!.... ¡Y quíns ascos!.... Aixís pogués vomitarla á n' ella, ¡malehida sogra!

—Vaja.... al últim n' hem sortit!.... Aquí está 'l cos del delicte!.... ¡Ditxosas cohombras!.... D' aquesta feta juro no tastarne may més.... Las faré menjá' á la sogra!

---

jo ni dech ni vull parlarne,
pero 'ls puch assegurar
que 'ls que saben seguir pisos
be massa que 'n trobarán.
Y per cert, que 'm descuidava
de l' ánima, 'l lloch sagrat,
l' oratori ahont se retiran
los bons creyents á resar.
Los incréduls que no 'l busquin,
perque per ells no hi será,
perqu' es cripta misteriosa
que sols troba l' iniciat.
Tením, per fer las mecánicas,
cábrias de forsa animal,
es á dí, un parell de brassos
que funcionan sens parar;
sent las mans, com si diguessim,
acumuladors centrals,
qu' arrepiegan lo que poden,
per servey dels estadants.
Las camas son las columnas,
ó bases fonamentals
ahont descansa l' edifici
(que fan figa á certa edat.)
Y 'ls peus, finalment, son rodas
ó corrons per trasladar
la casa d' un punt á l' altre,
fácilment y á voluntat.

¿Eh? ¿Qué tal? ¿Els enganyava
quan he dit que 'l cos humá
no es més qu' edifici ab rodas,
es á dir, casa ambulant?
Per desgracia las més fortas
ay! no arriban á durar
lo que dura una caseta
de Santa Llucia, de fanch!
Pero, está clar, si l' arruinan
los mateixos estadants;
si s' ha d' estar fent *remendos*
continuadament tot l' any;
si 'l mateix *facultatiu*,
lo mestre d' obras passat,
l' ajuda molts cops á caure
per volerla restaurar.

UN ARQUITECTO NATURALISTA.

Per la copia

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

Lo crucero del arcalde nano (per *M. Moliné.*)

Donantnos el gran camelo
se 'n aná tot decidit
avans de marxá á Madrit,
á comprar aquest modelo.

GUSPIRAS

Si estimas á una dona no t' hi casis. Preguntas perqué? Perque aixís no podrás penedirte may de haverla estimada.

—

Un autor qual nom me callo sosté que la felicitat se troba dintre del matrimoni, y á mí 'm consta qu' es solter. Encare que podría molt ben ser qu' ell trobés la felicitat en lo matrimoni; pero en lo matrimoni... dels altres.

G. Raresa.

—

La dona als disset anys, es aygua de Colonia; als trenta, aygua-naf; als quaranta, aygua de malvas; als cinquanta, aygua-cuyt.

C. G. Redembach.

CAMPESTRE

Somoguda pel vent, la flor s' abrassa
ab la flor del costat,
y al besarla, en son cálzer deposita
el pólen fecundant.

La terra, ab son escalf, segueix llavoras
el seu curs germinal;
brotan fullas de nou, y la poncella,
comensa á esbadellar.

Quatre días de sol y de rosada
la frescor li han donat;
de perfums y colors y mitjas-tintas
la fló 's va hermosejant.

Y abellas, brumarots y papellonas
ho celebran, formals,
y entonan, zumbejant, *l' himne de gracias*
al Déu que 'ls ha creat.

—

Espectacle grandiós, plé de poesía,
qu' en el poétich Maig,
dedica la explendent Naturalesa
á la vida del camp.

. . . .

¡Y que té, en realitat, sense cuidado
á molts de ciutadans!

J. Burgas.

TORMENT

Per l' altre, tot; tas carns ubriagadoras,
ton cor, ton pensament,
tas ilusions, tos somnis y esperansas;
y per mí, en cambi, res.

—

De ser el teu amant, cínich, fa befa,
tú, sabs bé que 't traheix.
Per ell, darías ab tot goig la vida;
y per mí, en cambi, res!

—

Per ell ton vel de verge, fet á trossos
enfonzat al llot veus;
Cega li guardas tot, tot, fins tas llágrimas;
y per mí en cambi, ¡res!

—

Per ell has rodolat fins al tuguri,
t' has embrutit, per ell,
fins l' amor dels teus pares sacrificas,
y per mí, en cambi, ¡¡res!!

—

Per més que tant t' estimo, que glateixo,
que visch en el torment,
que voldría enfonzarme ó redimirte,
ni una mirada, ¡¡¡res!!!

A. Llimoner.

Preparantse per sortir
(per *F. Gómez Soler.*)

—L' edat no 'm passa.... Un dia ó altre 'n cassaré un.... Si no es avuy será demá.

GLOBULILLOS

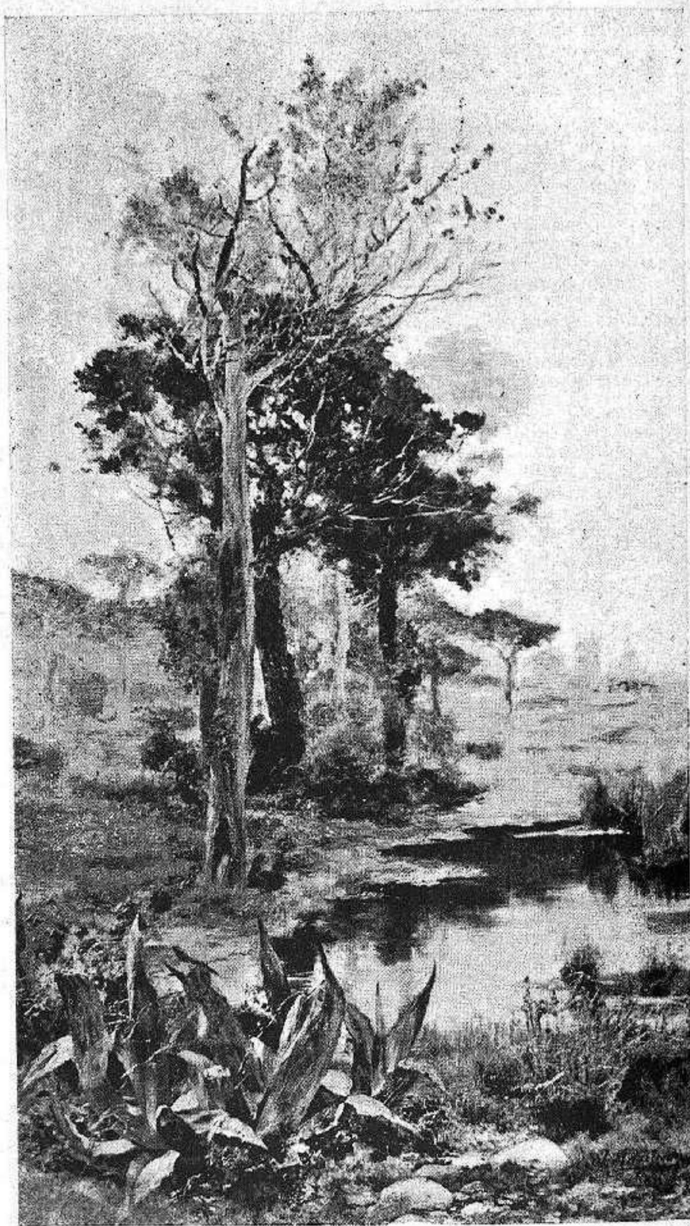
Tú ja sabs que m' incitares
á cullir rosas un día:
si cullintlas te punxares,
téva es la culpa, María.

—

Quan al ball ab tú jo parlo
sempre 'm dius que soch pesat;
deus volguer que la gent sápiga
lo que sempre m' he callat.

J. Bás Martí.

EN LA TERRA CATALANA (Paysatje de ***J. Masriera***).

EN LA COSTA CANTÁBRICA (per *T. Campuzano*).

La barra d' Elanchove (Bilbao).

DESGRACIAS DEL AMOR

Desprès de una pila d' anys que no 'ns haviam vist, la casualitat va reunirnos á bordo del "Europa„ ab rumbo á las Antillas.

L' Arturo estava desconegut. Aquell jove tan alegre, tan aixalabrat, sempre á punt per requebrar á las modistetas, fer una partida de carambolas y armar tabola pe'ls galliners dels teatros, estava ensopit y capficat. Aquell estudiant de Medicina que se 'l veya per tot menos per las aulas, iniciador de las huelgas escolars, comissionat sempre per fer escusar programas y perdonar barras á fi de curs, no semblava ell. Ab quatre anys se 'n havía envellit una dotzena; la séva paraula se havía tornat reposada, reflexiva; los séus moviments pausats; lo séu vestir denotava 'l descuit.

Sens dupte alguna tempestat havía passat per aquella ánima conmoventla de valent.

Y heus aquí, com al cap de tres días de navegació, al trobarnos en plé Atlántich, sota la toldilla del magnífich vapor, va contarme y ensenyarme la séva ferida, ab lo següent relato, que la nit estrellada, la inmensitat del mar y lo silenci feyan resaltar.

—Ja sabs que soch fill de aquella hermosa vila de la costa, ahont cada estíu anava á passar las vacacións. Las noyas de aquell poble, com tú deyas, sembla portan barrejadas en sos ulls la blavor del cel y la fondaria del mar. Vaig enamorarme de una xicota hermosa y pura com un ángel. Va estimarme y 'l foch del amor va destruhir sas alas de verge. 'S deya Agneta, pobrissona.

Al tornar á Barcelona, los primers días vaig sufrir molt. Passava las

ESCLAVA ROMANA (Dibuix de *N. Raurich*).

horas llegint y rellegint sas cartas, escribintnhi altras de apasionadas, interminables, en las quals hi abocava tota la tendresa y tota la estimació que jo sentía.

Això va durar poch.

Las obligacións d' escolar y de practicant del Hospital, las bromas ab los companys, amors fácils... de mica en mica apagaren aquell foch que semblava inextingible y anaren esborrant aquell reco que semblava indeleble.

Prou ella continuá escribintme, carinyosa com sempre; pero jo anava escursant las mevas cartas cada día, acabant per fí no contestant á las sévas que eran mes que cartas esclats de un cor enamorat barrejats ab llágrimas. Mes tart, entre cambiar de dispesa, arribar al fí de curs y haverme encapritxat de una sastressa, aquellas relacións terminaren, no sense sentir de tant en tant en lo fons de la conciencia una fiblada de remordiment.

Aquell estíu, després de examinarme no vaig anar al poble. Vaig quedarme á Barcelona preparantme per la llicenciatura y desempenyant lo cárrech de practicant del Hospital.

Estiu enllá, cap al Agost, una nit passava per la sala de Santa Eularia entre aquells rengles de llits, indiferent, carregat de son y calor. Sento cridarme pe'l meu nom, m' acosto al llit, aproximo 'l llum á la cara de la malalta y...

—¿Era l' Agneta, vaig fer jo.

—Sí, era ella, pero estava desconeguda. Magre, magre com una calavera, descolorida com la gira del llensol. Entre la blancor de sa cara 's destacavan dos clapas rojas una á cada galta, uns llabis encesos y uns ulls brillants, pero fondos. Respirava ab pena; enrahonava depressa, depressa, entre accessos de tos escruixidora. La ma que vaig allargarli, confós y trémul, ja no l' abandoná; la séva, ossosa y humida cremava.

Va contarme com ella, tipa de escriure'm sense tenir may resposta, es-

sentli ja impossible amagar sa deshonra, mitj alocada, un día fugí de casa séva. Se 'n aná á Barcelona y demaná per l' Hospital creyent allí adquirir noticias mévas. Avans de arribarhi caygué desvanescuda en lo carrer y quan torná en sí 's trobá en una sala del Hospital. Lo part va ser horrible; ella 'n sortí ab vida pero casi escolada; l' infant va morir. May mes se trobá bona, la cambiaren de sala y allí estava feya uns días.

—Ja ho veus, Arturo—va dirme—tot ho he perdut, la teva estimació, l' honra, la familia y la salut. En aquest naufragi no mes he conservat lo teu recort...—Lo plor contingut per no cridar l' atenció de las Hermanas de vetlla, no la deixá continuar. Jo estava tan conmogut que ni paraulas tinguí per consolarla. Vaig sentir envers ella una compassió gran; va desapareixer l' Agneta y va quedar la malalta desgraciada, la pobra tísica en l' últim periodo, postrada en aquell llit miserable y sumergida en l' atmósfera pesada y mal-sana de la enfermería. Vaig prométreli que aniría cada día á véurela; pero no sols no ho vaig fer, sino que l' endemá, vaig presentar la dimissió de practicant y may mes soch estat en las salas.

Vingué l' época de llicenciarme. Vaig comprá un cadáver per practicarme en las operacións que demanava 'l programa. Al entrar en la sala de disecció, 'm trech la americana y 'ls punys de la camisa; ab una revolada apartó 'l llensol que cubría 'l cadáver y...

—¿Era 'l de l' Agneta?—

—'L mateix. Aquell cos que jo havía tingut frenétich en mos brassos, allí estava, fret, nu y encarcarat sobre la taula. La enfermetat la havía convertit casi en esqueleto. A cada banda del pit, se coneixían las marcas de las manxiulas.

Després de un moment de vacilació, fent un gran esfors, vaig anar practicant las operacións que m' interessavan. Vaig cercar venas, arterias, nervis; vaig amputarli una cama y un bras. Jo estava frenétich. Un impuls irresistible va ferme obrir son pit. Tenía 'ls pulmóns horriblement destruhits y acotxat per ells, com abrigantlo, vegí son cor, aque-

Paisatje romá (per *Enrich Serra.*)

Lo mirall de Diana. (Llacunas pontinas.)

lla entranya que tantas vegadas havía sentit batre sobre mon pit...

Havía fet mes de lo que podía y vaig enmalaltir. May mes he estat bó. No tinch un moment de repós. Quan á la nit me condormo, veig á la Agneta que 'm sonriu y 'm veig á mí mateix mutilant son cadavre...—

He sabut, mes tart, que l' Arturo va morir en un manicomi completament boig.

Quím Artigayre.

Las flors que al matí t' adornan,
se marceixen cap al tart,
per clarament senyalarte
la fí que has de fer demá.

—

No jutjis may de la dona
si té lo cor tou ó dur,
que per uns lo té de roca;
per altres de cotó fluix.

—

¿Per qué passas tantas horas
en lo mirall adornante?
¿Per poder enganyá al mon
ó buscar d' ell sé enganyada?

—

Los teus ulls clarament diuhen
desde que has prés nou estat:
¡Ay qui pogués descasarse
pera tornarse á casar!

V. Tarrida.

DESITJOS

—¡Jo voldría que la terra
's convertís tota en pólvora;
y los mars y tots los rius
en petroli, y alashoras
qu' una pluja de llampechs
encengués tota la bola;
y perque may s' apagués
vent del Nort bufés ab forsa!

—

—¡Jo voldría, donchs, que al mon
l' inundés una gran pluja;
y que cap bitxo vivent
se salvés de la marfuga;
arribant l' inundació,
sense pará', á tal altura
que 'ls peixos, picant, creguessin
que 'ls estels eran engrunas!

—

—Donchs jo penso diferent
de vosaltres dos, companys;
jo voldría que ploguessin
perdius, pollastres, faysans,
pa de Viena, ostras y puros,
grans botellas de xampany,
y, per postres, pluja espessa
de.... ¡ninetas de quinze anys!

E. Pi Fani.

Un balcó granadí (per *R. Latorre.)*

**Son bellas y perfumadas
las flors que ab esmero cuyda,
convertintse de agrahidas
en miralls de sa hermosura.**

De poble en poble (per *Mariano Foix.*)

«Qui no pot sembrar, espigola.»

CARICATURAS FILIPINAS.—*Tipos cassats al vol*

PER LA TANGENT

(*Scherzo* GEOMÉTRICH)

En un carrer molt poch *céntrich*
de la nostra capital,
hi ha 'l "*Círcul la Serpentina*„ (*)
hont vareig ser invitat
per un soci molt *agut*
que tot ho troba molt *pla*.
—Vina, si vols fer gatzara,
—va dirme—que ballarás,
y jo t' asseguro que
no hauré de *rectificar*.
Va ficárse'm al *casquet*,
entussiasmantme per *graus*
d' aceptar l' invitació
que 'm va fer el meu company.
El *círcul* está á l' *altura*
del *Centro* més *elevat*...
¡puig ni recordo quants pisos
varem tenir que pujar!
Era una sala *quadrada*
la destinada pe 'l ball,
iluminada ab prou feynas
per quatre *focos*... de gas,
(lo que á mí 'm semblá un *defecte*
y era per ells *excés* gran);
tenint molts *punts de contacte*
aquest *excéntrich* sarau
ab un ball de patacada
pro dels més... *irregulars*.
En un *ángul* de la sala
váreig trabar amistat
ab una mossa molt guapa,
divina, *piramidal*;

(*) Si existeix una societat d' aquest nom, consti que no l' aludeixo.

era sa *cara ovalada*
y sos ulls de color blau.
¡Quinas *curvas!* ¡Y quin *cos!*
¡Quins *contorns* més incitants!
¡Quins *hemisferis* més monos!
¡Y quin *seno!* ¡Y quins *costats!*
Lo meu cor prompte *s' agita*,
y devant d' un tipo tal,
com si m' haguessen dat *corda*
me hi anava declarant,
acabant per demanarli
(encar qu' un poch sofocat)
nota del seu domicili...
que per cert, no 'm va negar,
puig *inclinada*, ab molts modos,
va dirme:
—Al carrer de l' *Arch*
del Teato... hi té una casa
tant vosté com els companys.
Y va darme una targeta
que tant sols deya: "Pilar„
y el carrer ab una *rallla*
anava abaix á un *costat*.
Jo al sentir aquella oferta
al *punt* vaig perdre 'l *compás*,
y escapant per la *tangent*
fujo corrents d' aquell ball,
qu era un *foco*... d' infecció
y un *Centro*... d' *horissontals*.

Rosendo Pons.

Joventut.—(Estudi de *J. M.ª Marqués*).

ESPORGUIMS

A un senyor qu' es de la Protectora d' animals y que havía tingut un gos malalt, li pregunta un amich:

—¿Cóm está 'l gos?

Y ell repón:

—Bé, y tú?

—

En un estudi:

—Deu per deu quánts fan?—pregunta 'l mestre.

Lo xaval no contesta.

—¿No sabs quánts fan deu vegadas deu?

Silenci del noy.

—Vamos á veure: si tinguessis deu vegadas deu pomas...

L' alumno sense deixarli acabar la pregunta:

—Me las amagaría bé, perque al meu germá gran també li agradan.

Carlos d' Alfonso.

LA MODA DE LA TEMPORADA

Entra un gomós á una sastrería, saluda ab molta distinció y demana que se l' hi ensenyi la novetat de la temporada puig desitja ferse un traje.

El sastre l' hi mostra dos diferents articles y 'l gomós desprès de mirarlos y cotejarlos contesta ab salamería:

—Veig que tots els tipos que m' está ensenyant son mitjos colors y la vritat no es que 'm disgustin; pero aquesta temporada ja sab vosté qu' es moda anar *molt clá de cós.*

PEPET SNERROT.

LO REY DE LA CREACIO (1)

Entre marbres y bronzes culebreja
un raig de sol en la luxosa cambra,
y en un llit principesch está ajeguda
una massa de carn que 's creu ser home.
Sos ulls emboturnats, sas galtas grogas
la historia contan d' inmorals fatigas.

. . . .

Tocan las dotze, s' obran sas parpellas,
un esguart peresós en torn escampa,
s' estira, fá un badall y ab má insegura
palpant en la paret, apreta 'l timbre.
Son ajuda de cambra acut llayoras
que l' afayta, 'l vesteix, pentina y rissa
y perfumat com meretris impura
sens gana y sens humor s' assenta á taula.
¡Quants cassadors, quants siervos y pagesos
ab sas suhors las pedras amararen;
quants mariners lluytaren ab l' oratje
perque aquell esmorzar pogués servirse!
Ell no ho sap, ni jamay en tals caborias
son cervell aygualit perdé una estona.
¿Voleu saber qué pensa y qué desitja?
No pensa res, desitja divertirse
y 's creu de bona fé que per distréurel
Deu ha criat artistas y poetas.
¡Ditxós mortal! pera ell l' obrer y 'l sabi
envellintse avans d' hora s' escarrassan.
Pera ell lo sol desde l' empíreo llensa
sas cascadas de llum, calor y vida.
Pera ell hi ha flors y aucells y climas dolsos,
paisatjes imponents, palaus y temples
y carrils y vapors y donas macas
que 'l miran y l' escoltan y fins troban
que es elegant y té graciosa parla.
¡Com las coneix! Ni l' esparver sabría
ab més trassa cassar á la coloma
que ell á la vanitosa descontenta
ó á la femella lúbrica y voluble.

---

(1) Poesia póstuma.

Ab las donas de cor hi té pochs tractes
ab las de clar juhí no sap parlarhi.

. . . .

Tot en la máquina d' aquest mon traballa,
tothom á l' obra universal ajuda,
ell s' ho mira y se 'n riu tractant de ximples
als qui la vida 's prenen per lo serio.
Té desvergonyiment, diners de sobras,
un munt d' aduladors, salut per vendre
y ab front soberch l' encens infame olora
que un mon d' eunuchs ajenollat li crema.
¡Rey de la Creació! trepitja, assota
á eixa vil multitut que t' idolatra.
Com més li escupis lo menyspreu que inspira,
més fidel la veurás á ta corona.

† JOSEPH COROLEU.

A LA BONA MEMORIA DE 'N JOSEPH COROLEU (*)

Amich: te veig encare
ab el rostre tot plé de bonhomía
y l' esguart assombrit sota la pensa;
encare te contemplo
assedegat, hidrópich
d' escorcollar l' essencia de las cosas,
pres d' afany y d' angunia
davant del gran misteri
que 'l gelat marbre de la tomba tanca.
Ja t' hi trobas, ja hi ets:
enfront ton esperit l' horisó s' obra,
veus la llum que clareja á l' altra riba,
y no sents ja la carga
del fanch pesat que l' esperit envolta
com grilló qu' arrossega un presidari.
Ja s' ha fermat per sempre
aquella inteligencia paridora
que may se deturava ni 's sopía;
ab la passió dels llibres, que malgasta
la vida com el vici,
de tot lloch y tot temps cercava ideas
per explayar son esperit pensívol.
Esclau d' aquell dalé que t' abrusava
lo mateix en la vetlla que en el somni;
sempre mostran tas obras
l' esperit dominant á la materia,
lo feixuch emportat per lo qu' enlayra;
somniador y poeta,
guaytavas al passat y l' embellías;
miravas al pervindre plé de sombras
y oviravas vesllums de trench d' aubada.
L' estudi te donava la frisansa
del dupte malastruch y ab ell l' idea
de que tot es vritat y tot mentida.
Per aixó t' escoltavas
els pensaments més bojos y els desvaris
que de la pensa malaltissa surten,

(*) Llegida en la vetllada necrológica gue dedicá l' Ateneo Barcelonés á tan inolvidable escriptor.

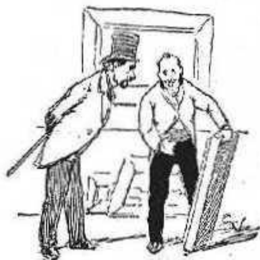
ART MODERN.—*En un magatzém de quadros.* (Escena viva per *J. Cuchy.*)

—Que tal vegada necessita algún quadret?
—Potser sí.... veurém, veurém!....

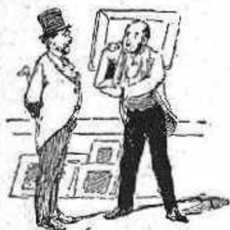

—Miri allá.... Paisatjes hermosíssims.... y de mérit.... Tots ells han sigut premiats á l' última Exposició.
—Phs.... No m' agradan pas.

—Aquí té una xula de 'n Cuchy qu' está dihent: «compreume.»
—Què vol que li digui.... No 'm va.

ART MODERN.—*En un magatzém de quadros.* (Escena viva per *J. Cuchy.*)

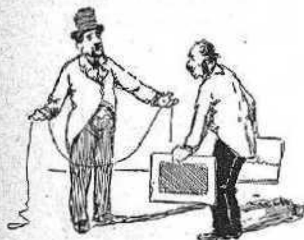
—¿Qué me 'n diu d' aquest portento?.... Una tela més xica que la palma de la má, y miri quina tempestat més imponent!....

—Tot lo que vulgui; pero no 'm fa felís.

—Ah, vaja.... á vosté li agradará la pintura de género.... Fixis ab aquesta escena andalusa....

—Detesto lo flamench!

—A veure si aquest parell de telas....

—No's cansi més; ja veurá: envihim á casa un quadro que tingui aixó de llarch y una cana d' ample, y que no 'm costi més que deu pessetas.... s' enten, ab march y tot.

sense por ni desfici,
trobanthi sempre alguna cosa certa
entre la falsetat qu' en tot s amaga.
En mitj de las miserias de la vida,
dels mals que com á gossos ens abordan
y de las culpas que dels cors sobrixen,
may te vejí indignat, sempre benévol
trobavas la disculpa, y 'ls teus llabis
mitj somreyan davant d' una gran falta,
veyent la petitesa de la vida
y guaytant com á albats á tots els homes.
¡Quína pietat dintre del cor tancavas!
Igual que aqueixas fonts que may s' estroncan
d' hont raja constanment la veu mateixa,
tan regalada als llabis xardorosos,
lo mateix en la seca expremadora
que al venir un aygat que tot ho nega,
aixís de la teva ánima brollava
un doll inextingible de ternura
envers dels més humils y dels més débils,
el mateix planyiment sentit y fondo
per totas las miserias de la vida.
¡Qué depressa 's consúm l' inteligencia
quan ilumina als altres!
Com el far que brilleja en la nit fosca
y al calor de sa flama massa intensa
esquerda's el cristall que l' aixapluga
donant pas á la ratxa que l' apaga,
aixís la inteligencia brilladora
ab l' ardor de sa forsa
esberla 'l feble cos en que s' abriga!
No te puch oblidar, amich de l' ánima
Si ara ton esperit ma veu escolta,
si pots des l' altra banda del misteri
portar idealitat á nostra pensa,
calor y sentiment á la nostr' ánima,
guarint l' indiferencia corcadora,
qu' es nostre malaltía,
penetri en nostre cor mústich y ombrívol
l' escalf de sos efluvis
com raig de sol en la presó gelada.
Y si no, que 'ns serveixca ton exemple
d' estímul en las lluytas de la vida;
recordant ta bondat, siguém piadosos;
recordant ton saber, siguém modestos.
Que visqui en la memoria
t' imatje qu' exhalava simpatía;
llegím las tevas obras com solíam
avans tenir ab tú dolsa conversa,
y al pensar en ta mort isquin las llágrimas,
mentres en ton sepulcre
llegesca el pensament:—Aquí reposa
un obrer incansable de la pensa,
un cor que va florir mentres va viure,
un voler resistent como un enclusa
pera donar bon tremp á tots sos actes:
va morir avans d' hora
sense deixar al mon un sol agravi.

FREDERICH RAHOLA.

SOBRE L' ULL

Lo més sustanciós:—L' *ull* de col ab perdiu.
Lo més perillós:—L' *ull* de la escala.
Lo més reconsagrat:— L' *ull* de poll.
Lo que fa més botiguer:— L' *ull* de vellut.
Lo que fa més cansalada: —*Ull*-decona.
Lo que fa més Tenorio:— *Ull*-oa.
Lo més amich de sabaters, sastres y cotillayres:— *Ull*-et.
Lo qu' está sempre entre capellans:—Cas-*ull*-a.
Lo que no te llibertat:— *Ull*-pres.
Lo que fa més marino:— Rem-*ull*.

Rossendo de la Florida.

Celebritats barcelonines (per *M. Moliné*).

L' organisador de las festas municipals.

Notas militars (per *V. Buil*).

A punt de marxa.

FANTASÍA

Ahir pres vaig ésser
d' un desvari gros...
Figuréus que veya
vení á mí, á la Mort.

Entrava en ma cambra
ab pas silenciós;
cad' un que 'n donava
se 'm clavava al cor.

Axís que 'm va veure
va somriure ab goig
causant en mon ánim
lo més viu terror.

¡Estava horrorosa!
¡Donava pahor!
Anava tapada
ab folgat llensol,
sas mans estrenyían
la dalla ab amor,
¡la dalla que sega
mils vidas d' un cop!
la dalla que sembra
arreu, desconhort
y recull en cambi,
ays, queixas y *plors*.

A mí va atansarse
y ab accent molt fosch
va dirme:—¿Que 't causa
ma vista temor?
Encare no es hora;
no 't posis febrós.
A la teva cambra
he vingut tan sols
pera que 'm coneguis...
¿sabs qui soch?—La Mort.—
jo vaig contestarli
tremolant de por.
—Tindriau,—va dirme—
de portarme amor,
puig jo soch qui cura
los vostres dolors;
jo soch qui termina
las penas del mon;
sols sembro justicia
y á cambi d' aixó
tothom me professa
un odi de mort.
Més... ¡es impossible!
¡No moro may jo!
Al contrari... mato.
Eixa es ma missió.

Per ara no temis
no tingas temor
més quan vingui l' hora
quan arribi 'l jorn
que de tú me vulga
apoderar jo...
¡te faré ma presa
sens cap compassió!—

Joseph Pujadas Truch.

Notas militars (per *V. Buil*).

Desconcert en campanya.

SUNTUOSITATS PARISENCAS (per *D. Soler*).

Escala de honor del Teatro de la Gran Opera.

LA VENTA-FOCHS

La vaig coneixer—d'axó ja fa molts anys *¡malheureusement!—chez Mr. Trigaleau*, restaurant de mala mort situat en lo Faubourg Poissonnière si mal no recordo. Era bastant petita, ni magre ni grassa, un xich morena, no del tot bestia, y ab una lletra que feya qu' encantava.

Encare 'm sembla veure la ganyota que li va escapar quan al preguntarme si feya molts dias que 'm trobava á París li responguí, mirántmela de qua d' ull:—Sis mesos. ¡Si que será estellós y dur de pelar! semblava dir la tal ganyota. Pero l' atapahida cara de "noy de fora„ que jo en aquell moment duya posada degué tranquilisarla sino del tot bon xich.

Va explicarse: era corbatinera y alló de fer corbatas donava molt poch. No recordo quant, pero si vaig esgarrifarme, no tant del poch guany com de las moltas ganas que de despatxar á l' amo duya la pubilla.

A l' endemá y días següents plogueren novas confidencias: havía estat á Inglaterra y fins á Espanya acompanyant, en clase de mitja institutrís, á la familia d un lord que ademés d' aquet títul lluhía 'l de general británich. Havía, ademés, estimat, ó cosa semblant, á un home, de resultas de lo que en lo sostre mort de l' hotel en que vivía s' hi estava podrint un bressol, especie de gavia buyda de la que l' aucell n' havía fugit per empendre la volada cap al cel. De l' home no me 'n digué gran cosa, ni falta que 'm feya.

La nostra gent (per *Mariano Foix*).

—¡Y que 'n treuréu de aná á estudi!... Si la lletra al cap-de-vall no 'ns serveix sino per acabarnos d' encaparrá contra 'ls burgesos!....

Un día, després de portarla á esmorzar en un restaurant ahont cuynavan una mica mes fí que á ca 'n Trigaleau, y de ferli pendre café en lo primer que 'ns sortí al pas, las emprenguerem boulevards avall tot xano xano en busca d' ayre y d' esbarjo; ben mirat lo día s' ho portava: era un diumenge, y d' istíu per mes senyas, y s' havía esmorzat bastant.

Arribarem á la Plassa de la Concordia. Lo cel net de cap á cap permetía que 'l sol fes allí de las sévas, abrahonantse, com si no hagués menjat res de quinze días, sobre las espatllas y cara dels que 'l rebían á cos descubert, motiu pel qual atravessarem aquell tros d' espay lliure tot lo depressa que 'ns permeté la gran munió de cotxes que per allí papellonejava. Arribats per fí sota 'ls espessos arbres dels *Champs Elisées,* prompte notarem que l' ayre mudava allí de tonada resultant d' aquell "ni calent ni fret„ que sens dupte havía inspirat á Heine alló tan sensualment hermós de:

¡El mon es tan bell y el (cel es tan blau!
¡y el buf de l' oreig tan (tebi y tan suau!

Axó per lo que toca á l' ambent de veras. Quant al quadro no podía ésser mes animat: ómnibus, *sapins*, breaks y carretel-las y caballers, sense comptar la gent de peu, formavan una inmensa rua que no parava may y quals elements sempre nous deixavan lo cap tonto y la vista enterbolida per la superposició rápida de tantas y tan diferentas notas de color que entrecrehuadas arribavan als ulls de per tot arréu.

Sentats en duas cadiras de ferro á frech l' una de l' altra, contemplarem llarch rato aquell gran *desfile* parisien, primer ab interés y després molt distretament y sense fer gran gasto de paraulas, com si cada hu de nosaltres tingués en aquells moments lo cap á tres quarts de quinze. A 'n ella tot se li tornava baixá 'l seu pera millor flayrar duas rosas que feya poch li havía jo comprat y que posadas en lo trau mes alt de son vestit contribuhían, ab son esclat, á fer mes aparent lo to trencat de sas galtas. Jo, per ma part, cansat ja de contemplar ab los ulls mitj cluchs los jochs que 'l consabut ayret feya fer al fum del meu cigarro y veyent qu' alló anava molt ensopit, creguí oportú rompre aquell glas d'un cop de pedra.

—Donchs digas que n' has passadas de verdas y de maduras...

—¡De maduras!... no ho sé, ¡pero de verdas!...

—Tu no est de per aquí y sospito que de bastant lluny. Tu teníás familia y l' has deixada; 'm sembla haverte sentit dir que vas fugir de casa. ¿Cóm va anar aixó? Veyám, conta'm per quinas miserias vas passar desde que nasqueres fins á ta fugida; de lo de llavoras ensá te 'n faig franca. Vaja, explicat, fesme aquet favor.

Mitj sorpresa per semblant sortida 'm mirá de fit á fit. D' aquella cara de *noy de fora* del primer día no 'n devía quedar gran rastre, lo que 'm permeté sortir de semblant exámen ab la nota d' aprobat. Va compendre 'm ¡ja ho crech! No era la tafanería femellenca que va darrera del fet pe 'l fet mateix, no; era la génesis, la *psicología* del fet lo que desitjava jo esbrinar.

Restá un moment indecisa, sortint per fi de dubtes al veurem altra vegada ab los ulls mitj cluchs y ab posat de no volguer perdre ni una paraula, y al sentirse casi á cau d' orella un insinuant:—T 'escolto, digué:

PATJE VENECIÁ.—(Dibuix de *N. Raurich*).

—Nasquí en ***, poble de la Borgonya. Mon pare estava empleat en lo ram d' Administració militar. La meva mare, polonesa de naixement, no degué quedar molt be de resultas del meu, puig lo fort mal que li sortí als pits no li permeté en absolut lo criarme. En semblant apuro 'm portaren á un poble vehí ahont vivía la meva avia la que tenía varias didas mitj emparauladas per criarme. Tres, una darrera l' altra m' oferiren lo pit, de cap lo volguí. En tan críticas circunstancias no sabían ja que fer de mí, quan á no sé qui se li ocorregué portarme una cabra ab la que en breus instants forem tan amichs que no quedá altre remey que deixármela á títul de dida definitiva, ministeri que desempenyá divinament los molts mesos que durá. ¡Pobre animal! acabada sa missió 's torná tan gelosa, que 's llensava acotada contra qualsevol que se' m acostés, lo que posava á ma familia en un compromís quan l' embestit era alguna criatura del vehinat, rahó per la que un día en que 'l meu pare s' trobava allí y estava de mala lluna, fora de sí, la va matar d' un tiro.

Permanesquí á casa de l' avia fins á l' edat de 8 anys, época en que 'm portaren de retorn á casa dels meus pares. ¡Ni may qu' ho haguessin fet! D' aquí provenen totas mas desditxas.

Metereología conjugal (per *J. Blanco Coris*).

Un día de borrasca.

PERRUQUERÍA MODERNA (per *T. Dalla Francesca*).

Sistema infalible pera llimpiar lo cap de tot.... hasta de cabells.

Jo era endemoniada com sol serho tota la quitxalla, y además tan de mena tossuda, que quan una idea se 'm ficava al cap, no hi havía forsa humana capassa de doblegar ma voluntat en sentit contrari. T' avanso aquest dato perque comprenguis bé 'l *per qué* de lo que vindrá.

Jo no era única filla, tenía una germana gran que venía á ser la nina mimada dels meus pares; á casa tot girava al voltant d' ella. La feyan estudiar per institutrís, y un cop acabats els estudis li van comprá 'l títol. També 'm feyan estudiar á mí, pero dihent sempre: —La Lluisa 's quedará á casa, perque al cap y á la fí algú hem de tenir perque 'ns serveixi y ens cuydi.

Aquest estat de cosas agrejá mon geni fins al punt de que tan aviat la emprenía á trompadas ab lo que 'm venía á las mans trencantho tot, com me tancava dintre de un tossut mutisme, del que ni á cops me 'n podían fer sortir. Tanta raresa doná lloch á que 'ls meus pares creguessin que me 'n faltava un bull, cosa qu' en comptes de aliviar ma situació no donava altre resultat que 'l de multiplicá 'l carinyo que sentían per ma germana y lo despreci que ja comensavan á sentir per mí.

Y aixís vaig anar creixent. Pero ara 'n vé un' altra: la meva mare era una dona molt devota, y jo tot lo contrari. Resultat: un bon cilindro de recambi per l' orga de las rahons. Y no obstant lo meu cor era senzill fins á tocar els límits de la ximplería. ¿De qué provenía, donchs, la meva antipatía per las prácticas religiosas? Potser del fet següent. Cumplint un imperiós mandato de la mare vaig anar á confessar; jo tindría llavoras uns 15 anys. Lo capellá ab qui 'm tocá ferho no tindría molts graus de santitat, quan tot se li tornava alabarme pel costat plástich, dihentme que m' esqueya molt lo sombrero que portava, etc., etc., y entrant ben prompte en un ordre de preguntas de las que no 'n vaig entendre gran cosa, pero sí lo suficient pera ferme sortir de la iglesia enrajolada fins al blanch dels ulls.

Al arribar á casa 'm vaig quedar plorant en un recó; la mare que degué sentirho, comparegué preguntantme que tenía. Jo li vaig explicar, afegintli que may mes tornaría á confessar. Com es de suposar, la seva contesta va ser obrir l' aixeta dels renys acabant per dirme: "que hi aniría, sino de bon grat per forsa.„ D' aquí vingué que cada vegada que 's tractava d' enviarme á confessar y combregar s' armés un burgit de mil dimonis. Per no anarhi ho probava tot; y un cop agotats tots els recursos, sempre 'm quedava el de pegar caixalada, devant seu, á un rosegó de pá que duya amagat, y llavoras era ella la que no m' hi deixava anar per temor del sa-

crilegi; per mes que això 'm solía costar un seguit de clatelladas que jo trobava relativament bonas ab tal de sortir ab la meva.

Y aixís vaig arribar fins als 18 anys; ma germana continuava sent á casa la reyna, jo la *ventafochs;* això 'm sublevava. Mentres á mí 'm feyan llevar aviat per arregiar la casa, ella dormía tranquilament, trobantme sovint en lo cas de tenir que servirli la xacolata al llit, humillació de la que jo cada tres per dos me venjava vessantni part á dintre las sabatas.

Y á tot això continuava jo sent la mateixa, tonta y senzilla! Pero de tots modos dintre mon petit cos s' hi trobava comprimida un' ánima capassa de reventar á qualsevol gegant que refiantse en sos aixamples hagués probat de calsársela, y en la que mon amor propi ferit semblava haverhi escrit aqueixa divisa: "A micas antes que doblegada.„

Farta, per fí, de penas y disgustos, vaig pensar sériament en fugir de casa ¿pero cóm lograrho? Sense diners ni roba y vigilada com estava desde un día que li vaig dir al meu pare: "No sé que daría per tenir els 21 anys, á fí d' estalviarvos lo disgust de ma presencia!...„ m' era casi impossible escapar. Pero l' idea m' havía ja entrat en lo cervell, y sentía la febre de sa germinació; vuit días durá aqueixa; ¡vuit días dels que me 'n recordo encare ab horror!

Era un diumenje. Determinada á fugir y al objecte d' emportarme'n la mes roba possible, vaig fer la bestiesa d' engiponarme, damunt l' un de l' altre, tres ó quatre vestits, pero ab tan mala gracia, que la mare se 'n adoná desseguida, per mes que no arribá á sospitar el motíu, creyent tan sols que de ximpleta m' havía convertit en boja rematada. Forsada á treure'm tot aquell bé de Deu de suplements, la consternació mes fosca s' apoderá de mí.

Acostantse l' hora d' anar á missa, vaig despenjá 'l sombrero per posarme'l davant d' un mirall bon xich gran que 'ns servía á tots; ma germana, qu en aquell moment acabava sa *toilette,* hi penjá la toballola per devant. En va fou que jo li pregués de tréurela; s' hi negá ab tota l' insolencia de qu' era capassa.

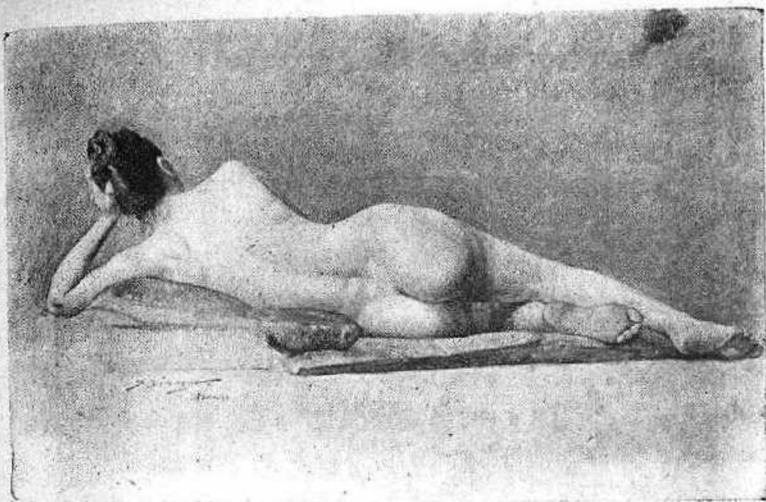
Impossible 'm sería de descriure lo que dintre meu va passar en aquell suprém instant en que tot el rencor que tants anys de vexacions y menosprecis havían acumulat en lo fons del meu cor, va sortir fora d ell d' una glopada; lo vas massa curull vessá d' un cop lo fel de qu' estava plé; l' ex-

---

JAPONERÍA (per *R. Miró*).

—D' hont vé la llum y 'l bon tó?
—Del Orient... Del Japó.

Academia (de *S. Berenguer*).

plossió de ma ira fou instantánea. Fora ja de mí, vaig llensarme de un salt sobre ma germana y agafantla pels cabells li vaig empentar lo cap contra 'l mirall ab tal violencia que despenjantse aquest trontollat per tan brutal batzegada, caygué en terra fentse en deu mil trossos. Lo qu' es la pallissa per aqueixa vegada va anar de veras; la mare que atreta per aquell terratrémol acudí al moment s' enrabiá tant, que agafant una especie de látigo, que fou la primera eyna de fer mal que va trobar, no pará de donarme bastonadas ab ell fins á trencarme'l damunt de las costellas.

La resolució deturá las llágrimas que trobant dos ulls closos se m' escapavan ja pel cervell... ¡Adeu casa paterna malehida, vaig dirme; ja no 't veuré mes! Y sense vendre mon secret me dirigí cap á l iglesia, una de quals portas, de dos que n tenía, se veya desde l balcó de casa, donant l' altra al camp. Vaig atravessar rápidament la plassa, y al arribar davant la dita porta, no sé quina forsa extranya m' obligá á girarme vers la que fins llavoras n' havia dit *casa meva;* la mare desde l balcó no 'm deixava de vista, espiant tots mos moviments. La vaig contemplar un instant y sentint refermarse ma resolució davant l' aspecte de sa cara de tres Deus: "miram bé, diguí entre dents, aixís, atípaten per aquesta vegada; será la última!„ Y travessant rápidament la porta del temple qual dintell trepitjava y sortint desseguida per la oposada, prompte 'm vaig trobar en plena campinya corrent com si m' haguessin sortit alas als peus, puig en tots los arbres que anava deixant darrera meu me semblava veure la irritada silueta de mon pare.

Deturantme al cap d' un bon rato per aixugarme la suor que 'm corría pel front, al ficarme la ma á la butxaca per treurem lo mocador, ensopegaren mos dits ab mon únich capital: ¡un sou!

Era 'l qu' en l' iglesia havía de servirme per pagar la cadira.

Manel Font y Torner.

TORNANT DE LA FONT.—(Quadro al oli de *Andreu Solá*).

PIMPOLLOS (por *A. Pons*).

**Caminan dantse importancia,
com dihent:—Pas á la elegancia.
Y saben que diu el mon ?
—¡Jesús y que bestias son!....**

¡¡BON VEHINAT!!

Trobantme molt apurat
y en precaria situació,
al fí m' he vist obligat
á llogá un pis elevat
d' un molt humit carreró.
Allí viuría felís
y exempt de tota molestia,
si no fos qu' al tercer pis
hi viu un *burot* molt bestia
entre cinch donas ó sis,
qu' ab los seus crits infernals
n' arman uns escándols tals,
que fins l' arcalde del barri
vol durlos als tribunals
si no s' acaba 'l xivarri.
Pro ab aixó no m' hi amohino
per més que la gent enrahona;
lo que á n' ámí m treu de tino
es un *pegot* molt cotxino
que m' está buscant la dona.

—

Al segon pis, ¡bona gent!
Crech que son lladres... honrats;
sempre parlan molt decent...
sols de tant en tant se 'n sent
algún dels recargolats.

—

A n' el primer pis, segona,
hi habita una pobra dona
qu' á ratos perduts fa mistos ;
un vell que pinta Sant-Cristos
y un rectó ab sa majordona.
Té llogat lo pis d' enfrente
un matrimoni novell
qu' ella frisa ja á n' als trenta
y no planxa, cus ni renta
perque pateix del cervell.
Del marit no 'n faig retrato
perque sembla un animal;
te la cara de bëato...
pero es *timador del gato*
y te algún fet criminal.

—

L' *entresuelo* 'l té llogat
un senyó de mitja edat
qu' apren á tocar la gayta,
y cada disapte afayta
la barba d' un diputat.
L' home es bastant divertit
y á molts dels vehins els xoca;
pero jo 'l tinch malehit
perque 's passa día y nit
ab l' intrument á la boca.

—

Té la botiga un forné
que 'ls negocis li fan figa,
y l' amo á marxar l' obliga
perque no paga 'l llogué
y li embruta la botiga.
Y es un forné dels de nom
y d' aquells que saben viure...
¡bon xicot, ja ho sab tothom!...
Sols *torna pessos de plom*
y roba un' unsa per lliura.

—

En fí, que tinch un vehinat
que val junt un *potossí;*
de la botiga al terrat
tots son á quí més honrat...

UNA SENYORA DE RESPECTE (per *R. Miró*).

**Per mes qu' ella no s' ho pensa
contra astucias y paranys,
no hi ha al mon millor defensa
que la corassa dels anys.**

salvo algún qu' altre vehí.
Y entre lladres, criminals,
burots, músichs, sabatés,
y altres deu mil animals,
jo habito un pis dels més alts
d' un dels més humits carrés.
Allí estich, y en res me fico,
mantenint un gos, un mico,
un burro, un lloro, y la dona;
y á cap vehí 'l mortifico...
¡ab qui algún cop m' embolico
es sols... ab la majordona!

V. Andrés.

Cornellá.
Apunte (per *A. Cardunets*.

¡HIVERN Y PRIMAVERA!

Veyent caure las fullas.

Una á una las fullas van cayent
y 'l vent á totas se las va emportant...
Com en l' hivern passat, exactament;
com en los que vindrán...
Qu' es lley fatal de vida
y esperansa de nova primavera
lo rodolar marcida
la fulla—la muller que fou hermosa;—
quan, sa missió finida,
y sa tasca de víurer acabada,
plegant l' ala cansada
deixa puesto y essencia
á nova descendencia
que finirá també com la passada!

E. Vilaret.

CANTARELLAS

Tornará la primavera,
l' hivern també tornará;
pero aquellas dugas pelas
crech que no tornarán may.

—

Tot lo día fa 'l mateix,
sempre t' alaba ta mare...
y la bona dona ho fá
per veure si pot casarte.

Duré.

—

Si jo pogués moreneta,
posar novas lleys al mon,
per tots los ulls que son negres
dictava pena de mort.

—

Si m' estimessis, hermosa,
com s' estima quan s' estima,
dintre poch temps, no hi ha dupte,
que á Sant Boy ens portarían.

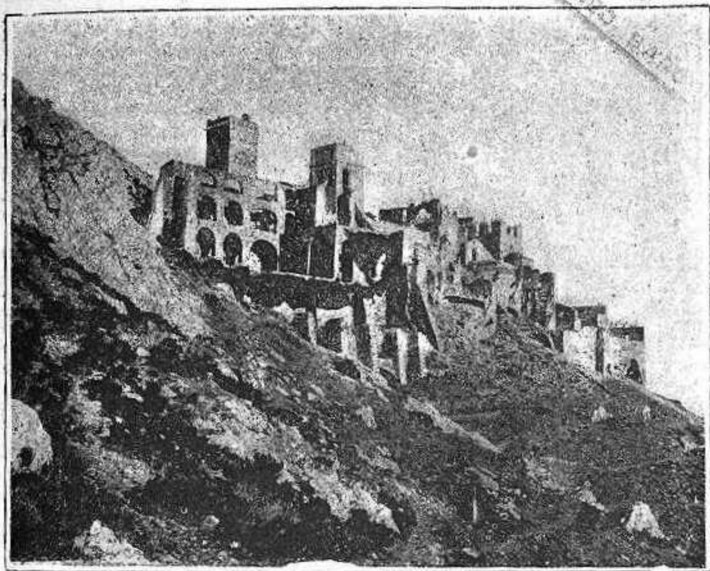
Chelín.

La vida militar (per *R. Fradera*)

Passant un gual.

CATALUNYA PINTORESCA.

Ruinas del monastir de Sant Pere de Roda (Sigle XI).—Fot. de *Cortada*—Girona.

ANÉCDOTAS TEATRALS

Un nen assisteix á una funció de teatro en companyía del seu pare, y senyalant á una colla de comparsas que hi ha en l' escena, li pregunta:

—Papá ¿cóm es que aquells condes may enrahonan?

—Qué vols que 't digui, fill meu?... Deuhen ser condes muts de naixement.

—

L' escenari está plé de gent, tots son comparsas, menos lo primer galán. Arriba una situació en la qual l' actor ha d' agafar á un comparsa determinat y dirli lo que ara 's veurá; pero á pesar de tenirho ben ensajat, n' agafa á un altre y li diu, segons lo drama:

—Y tú, villano... ¡de rodillas!... ¡¡de rodillas!!...

Vermell y atemorisat li contesta 'l comparsa:

—Dispensi, s' equivoca... Axó no ha de dirm'ho á mí, sino á l' Andreu...

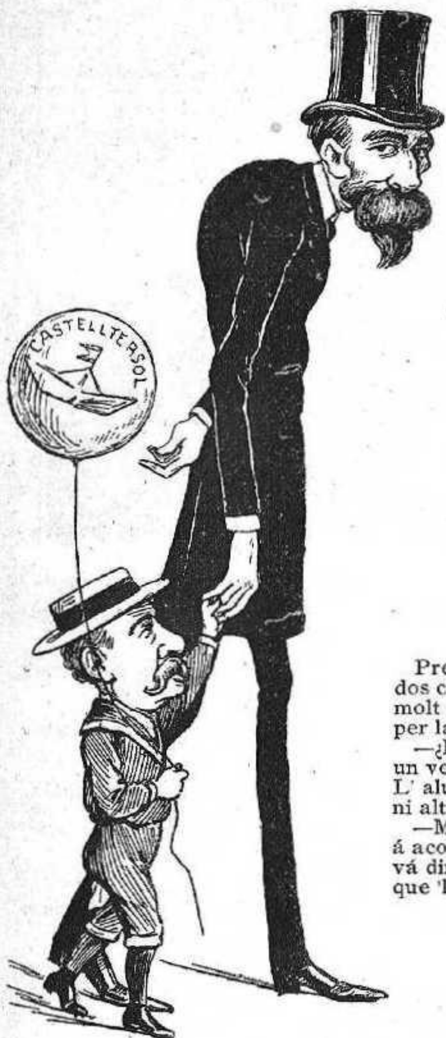
GONNELLA POÉTICH.

DIÁLECH

—Nena escolta: voldría sapigué
si 'l Gobern t' ha fet algo?
—Ay, á mí ré.
—Si axó es vritat, donchs dígam, vatuanell!
Per qué contínuament miras contra ell?

J. BAGUNYÁ.

Camí del Congrés (per *M. Moliné*).

Diputats fets ab la mateixa máquina, en la re....putada fábrica de la rahó social: «Pantorrillas germans y C.ª»

LAS AURENETAS

— Mirant deserts los nius
que sota las teuladas
las aurenetas fan,
un noy deya á son pare:
—¿Perqué al mitj del estiu
ab fanch sos nius traballan
si quan lo mal temps vé
no n' han de aprofitarse?
¿Hont van las aurenetas
al arribá 'l fret, pare?
— En busca d' una terra
calenta que 's diu Africa,
hont no 's coneix lo glas
y 'l sol molt més escalfa.
—¿Y tornan quan preveuhen
que aquí ja hi fa bonansa?
—Cabal.
— Las aurenetas
son molt dolentas, pare.
—Las aurenetas ray;
pitjó', molt pitjó' encare
veurás, quan sigas gran,
als homes fé igual tasca.
Si la inconstant fortuna
somriu y t' amanyaga,
tindrás aduladors
que 't rentarán la cara;
mes si per ta dissort
te gira las espatllas,
veurás com sol-y-vern
te quedas, fill de l' ánima.

Jaume Ramón.

HISTÓRICH

Pres, á Girona portavan
dos civils, á un lladregot
molt conegut á Figueras
per las sevas *aficions*.
—¿Hont vas, *Quaresma*?—va dirli
un vehí de bon humor.
L' aludit, sense inmutarse
ni alterárseli 'l color:
—Mira, me 'n vaig á Girona,
á acompanyá' á aquets senyors,—
vá dir senyalant á 'ls guardias
que 'l duyan á la presó.

Amadeo.

PÁGINAS MODERNAS (per *Mariano Foix*).

Verge de glorieta.

NUPTIALIA

Los últims convidats cofoys s' allunyan.
S' apagan poch á poch los llums. Las salas
moments avants tan plenas de bullici,
de sombras y silenci 's poblan ara.

—

Se sent un plor. De vora de la nuvia
los pares entristits ab greu s' apartan,
mentr' ella presa d' ansia indefinible,
ab las mans, tremolosa, 'l rostre 's tapa.

—

¿Es por lo qu' ella sent? ¿Potsé es vergonya
lo viu carmí que coloreix sas galtas?
¿Perqué 'l moment que desitjat havía
la deixa avuy com tórtora suptada?

—

En tant lo nuvi, cautelós, s' acosta
y estampa un llarch petó en son front de nácar,
y dolsament vers á la porta empenyla
que un novell niu d' amors gelosa tanca.

—

Ella 's deixa portar, quasi sens esma...
Aquell llindar plé de misteris passa,
que si un últim rubor li crida:—¡No entris!—
lo desitj, molt més fort li diu:—¡Avansa!—

—

La vista d' aquell llit qu' á abdós espera
de mes viva rojor tenyeix sas galtas,
y en lo panteig de son alt pit de verge
los pálpits de son cor poden contarse.

—

Inexplicable foch sas venas corre...
s' enterboleix la llum de sa mirada...
y en brassos del espós, que foll la mira,
de tot son débil pes se deixa caure.

—

Y mentr' amor de sobre 'l llit de nuvis
fa sentí una remor de batech d' alas,
al llindar de la cambra 's posa Himene
y las flamas confon de las duas atxas.

FRANCISCO CASANOVAS.

INFIDELITAT

(DE SULLY-PRUDHOMME.)

T' estimaré fins á trobar la esposa
qu' eternament ab mí s' ha de juntar
en un' altra regió més venturosa,
lluny d' aquest mon, d' aquest inmens fossar.
Allí veurém la munió febrosa
de morts buscantse per l' etern gosar;
jo triaré, y tú no 'n serás gelosa,
tas amigas del mon veyent passar.
Donchs també d' un espós durás la endressa,
y passará son ombra amorosida,
y quan te cridi 'm deixarás depressa;
y 'ns haurem olvidat tal com s' olvida,
al company de viatje en mar revessa;
y ja no 'ns veurém més en l' altra vida.

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

EPITALÁMICA

En las Noces de J. C. y M. P.

A la porta del temple, no fa gayre,
un arbrissó tendríssim hem plantat:
no voldrá Deu l' asseque cap mal ayre
qu' es ben arracerat.
De sava de poncém y forta rehina,
bon empelt del nou arbre omplirá 'l cor;
la Primavera que ja en ell germina
será un esclat d' amor.
De llarch á llarch per las pomposas brancas,
com gaudirá d' Abril lo suau oreig
veyent tanta garlanda de flors blancas,
en nupcial balandreig!
Gelós lo Maig, per ell voldrá aplegarlas
que corona millor ja may ha duyt;
mes, tot seguit com anirá á tocarlas
l' Estiu donará fruyt.
Sol del amor: vivificant espurna
del *Fiat* creador qu' engendrá 'l mon,
una guspira fes mercé de durne
del joliu arbre al front.
Ab gerda ufana lo brancam extenga,
que siga niu de pau y benestar,
hont de la enveja may la impura llenga,
un mot fassí arribar.
La dolsa calma dels bons cors amiga,
la xerrameca dels moixons novells,
lo vincle carinyós que tot ho lliga
ab rosas y clavells...
de llurs emanacions l' ayre saturin
de las alas del cor alé vital,
y en ell las notas eternment murmurin
del petó nupcial.

F. Ubach y Vinyeta.

¡LA LLEY DE DEU!

(SONET)

«*Créscite et multiplicamini,*»
va dir Deu tot resolut:
mes la experiencia canta:
«¡Qui jemega ja ha rebut!»

Cumplint aquell precepte, vaig casarme,
content d' haver seguit una lley bona.
¡Qué felís! ¡¡qué felís!!—vaig dir—¡¡¡tinch dona!!!
¡sols me manca 'l rich fruyt que puga darme!
Al cap de l' any, un nen Deu va enviarme
guapet y ros com jo, (?) cara grassona;
y al altre any una nena molt bufona,
que avuy ja 'm petoneja y ve á abrassarme
Més ¡ay! que vareig fer, ¡oh lley divina!
¡avuy un infelís de tu rondina!
puig tinch per tú la testa mitj ximpleta.
¡Una dona!... ¡¡un noyet!!... ¡¡¡una mosseta!!!
qu' es igual, si ma lógica no enganya,
á una pinya, un bolet y una castanya!

J. Alamaliv.

Llegint á Becquer (per *R. Miró*).

—*«Volverán las oscuras golondrinas....»*

Gent d' upa (per *F. Gómez Soler*).

Los enamoraments devegadas comensan al pas, segueixen al trot y acaban al galop.

UN BRINDIS D' EN MISTRAL

Reunida á París en gran dinada,
ja fa alguns anys,
celebrava una branca felibresa
sa festa anyal.

Del mitj-día vinguts aquells ingenis,
cap-brots del art,
prompte brollá entre tots una conversa
llampeguejant,
que poch á poch riallera y joguinosa,
trencant cristall,
va fer cap... als jardins de flors calentas,
ben lluny del art.

D' amors no 'n vulguéu més: la veta roja
s' anava saquejant,
y l' ambent del saló, fet invernacle
de flors del mal,
dels gestos treya foch, visions rosadas
dels bechs del gas,
y del fons de las copas duya als llabis
farúm de carn.

Tots á qui més podía, feyan gala
de recordar,
ab barreja francesa, 'ls memorables
banquets romans,
quan notaren que un d' ells, del cap de taula,
qu' era en Mistral,
silenciós se 'ls mirava ab sa gran testa
entre las mans.
Y —¿Qué fas, que no trincas?—li digueren
casi al plegat.

Y alsant la testa y poch á poch lo busto,
dret lo gegant,
pren la copa més prop, la porta enlayre,
y ab veu tonant:
—¡Donchs jo bech per la santa Poesía!—
cridá en Mistral;
y al sentir aquell crit que boy semblava
un tró de dalt,
mirantse 'ls uns als altres, s' abrassaren
los fills del Art.

—

Ab la sola memoria que m' han contada
del día aquell,
sento foch y frisansa que 'm pessigueja
sota la pell.

Jo també brindaría, la copa enlayre,
per l' amor d' ell!...
Jo també, y brindaría
per la Poesía...
¡si fos com ell!

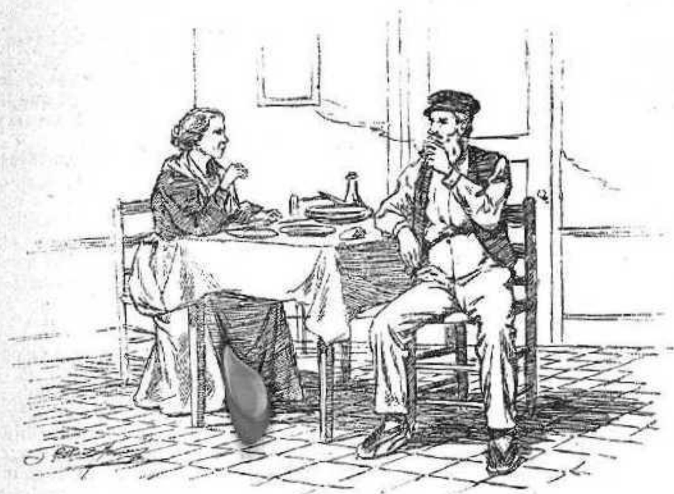
M. Morera.

LO PROMÉS

(Ilustració de J. PELLICER MONSENY).

I

Era 'l dissapte al vespre havent sopat, quan la Quima explicava al seu home lo que feya al cas d' *alló de la noya* que ja li havía indicat días enrera.

—Mira, noy—deya—demá no anirás á sentir com refilan los canaris de la Rambla perque tindrém visitas...

—¿Visitas?... ¿quí ha de venir?—preguntá distret en Salvadó acabant de saborejar un rosegonet que sucava ab ví ab la mes regalada satisfacció.

—En Matías, ¿sabs?...

—¿En Matías?...—continuá l' home com si intentés en vá, trobar aquell nom en los recons de sa memoria entre las sevas amistats.

Y al extendre una mirada interrogant cap á la séva dona y cap á la séva filla y al notar que aquesta abaixava 'ls ulls, al temps que dugas rosellas li esclatavan en las galtonas, afegí atinant:—¡Ah, ja!... ¿y qué?

—Res, que 's veu que *vé ab bona fí,* y com que la noya no 's pot quedar per vestir sants, perque no mes sab fer sabatas á la máquina y 'ls sants no n' usan d' aquestas prendas... Després, crech qu' en Matías es un bon xicot, dret, igual y té uns bons quatre quartos perque á la Irene no li hagin de faltar may las garrofas.

—¿Y t' agrada á tú, noya, 'n Matías?—preguntá ell mirant á sa filla.

Aquesta, sense alsar los ulls de terra, respongué poch á poquet:

—Sí, pare.

—Pro bé:—acabá 'n Salvadó—¿quí es en Matías? ¿de qué fa? ¿quí 'l coneix?...

—Veurás, noy:—interrompé la Quima amatent com si esperés ja aquella pluja de preguntas—ben mirat tot aixó es lo que s' ha de procurar sapiguer ara, perque fins al present no hi tingut temps d' enterármen. Tot just fa un mes y mitj que aquest jove va venir á estarse aquí al costat ab

una vella qu' ell diu que es la séva tía, y ab aquest temps s' ha adelantat la *cosa* tant, que no hi ha hagut lloch per res. Sé que 'n Matías surt de bon dematí de casa seva per anar al traball y que retira molt d' hora y ja no 's mou; sé que ab lo que guanya manten á la seva tía y 's manten ell, paga tots els gastos de la casa, y encare té una llibreta bastant bonica de la Caixa d' Ahorros. Sé que á la noya li ha agradat tant que de totas passadas vol casars'hi. Fora d' aixó ni he trobat ningú que 'l conegui, ni ell ha dit may ab que 's guanya la vida: jo crech que deu ser corredor d' alguna cosa, perque torna del traball molt net de roba y 's queixa sempre de que ha caminat molt.

—Per mí va á cobrar facturas per altri—afegí la Irene.—Jo li he sentit á dir devegadas *que no 's cobra res... que ningú paga...*

—Aixó será—afirmá son pare.

La Quima encare relatá tots los antecedents del jove, que no havía dit, y anava recordant que si en la tenda no hi devía res, que si 'l Sr. Galí, 'l procurador, havía dit que pagavan lo lloguer ab una puntualitat desusada; que si sa tía may havía deixat de escombrar la escala 'ls días que li tocava; fins ella y la noya s' havían anat á ficsar en que 'n Matías may se treya la ma dreta de la butxaca.

—Potser hi té un panadís—digué 'n Salvador ja tip d' escoltar tals tonterías.

—O algun altre mal—acabá la Quima ab naturalitat.

—¿Y quan ha de venir?—feu aquell.

—Sobre las onze... ¿oy, noya?

—Sí, mare.

II

Y en efecte: l' endemá dematí á las onze trucava en Matías á la porta de casa la séva estimada y l' obrí la Quima, que dava l' últim cop d' escombra al passadís, mentres la Irene posava sobre la taula un gotet ab aygua que aixeribía un pomet de clavells duts de la plassa, y cargolant un cigarro 'n Salvador afinava mentalment los últims tochs de l' arenga que pensava fer quan en Matías acabés de exposar las sévas pretensions.

—Entri, entri Matías;—feu la Quima desde la porta perque tots s' adonessin de la arribada del xicot.

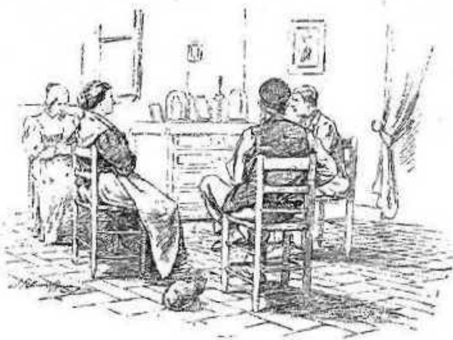
Y aquets, moments després, s' assentava un xich apartat de la taula y davant del seu sogre *hipotétich*.

Entre l' un y l' altre prengué cadira la Quima, y prop d' ella restá la Irene arreconada en un ángul del menjador ahont s' hi reflectavan los tons rosats que 'l sol al entrar per lo balcó de la galería produhía al esbategar sobre las encesas rajolas rentadas de fresch per ella. Y aquestas rojors se combinavan en sas galtas ab las de la vergonya.

—¿Y donchs, jove, qué hi ha de nou?—comensá en Salvador després de un lleuger saludo y d' haver passejat una mirada escrutadora sobre l' *interfecte* en tota la seva llargaria, desde la punta de las espardenyas hasta 'l botonet que duya en la tapa de la gorra.

—Crech que *las donas* ja us haurán dit...—feu en Matías ab lo tó simpátich que tant li esqueya, segons deya sempre la Quima.

Entre tant aquesta no separava la vista de la butxaca del pantalón de vellut que duya 'l jove y ahont semblava tenirhi amagada la ma dreta.

—Mireu—interrompé 'l pare de la noya, trencant la paraula al promés com home que va per feyna y es de pocas rahons—las donas me ho han mitj explicat. La noya á casa no hi fa cap nosa; pero ja comprench que un día qualsevol ha de anar á ferne á la de un altre. Ella no té res mes que lo que porta, ni mes dot que 'l de la pubilla de 'n Cumellas; això ja us ho deuhen haver dit. La xicota, está mal que jo l' alabi, pero es bona y us pot fer felís. Veyeu, donchs, si teniu que alegar alguna cosa, y sino, res, que 'l capellá 's fiqui en la vostra conversa quant mes aviat millor, que l' oli va car y aquesta, la dona, en quant lo sol se pon se li escursa la vista y no hi veu mes enllá del nas.

Y després de un curt silenci, com qui s' ha descuidat alguna cosa acabá:

—Ara no estaría de mes que 'ns diguessiu quí sou, qué feu y cóm penseu mantenir aquest moble que voleu endúrvose'n de casa.

—Això está en lo cas—digué 'n Matías, després que conegué que li havían concedit la paraula—y vaig á satisfervos. Me dich Matías Sallés; soch orfe y estich ab una tía que ja vivía ab nosaltres en vida del pare y de la mare, que al cel sigan. Cap home pot dir que li degui diners, ni cap dona que li degui paraulas. Visch tranquil ab lo que guanyo, y may havía pensat en casori mes que desde que hi vist á la Irene que m' ha fet pendre 'l determini y m' ha fet aburrir l' aiga per fer lo capbussó, que si ha de ser per mí com mes aviat millor.

—Prou—interrompé 'n Salvador—las vostras ideas y las mevas confrontan. Per mí que la lluna nova sigui per vosaltres la melada.

Y axó dit, en Salvador s' aixecá, 's posá la americana de teixit blau pera sortir, mentres la Quima s' extenía en consideracions propias del cas referents á la ignocencia, modestia y honestitat de la noya, y aquesta y en Matías s' acostavan maquinalment y 's disposavan á ferla petar un rato.

Ans de despedirse preguntá en Salvador:

—Y donchs ¿quín ofici feu vos?

Aquesta pregunta produhí un silenci curt, que tallá en Matías quan mitj rialler mitj sofocat digué:

—Lo meu ofici no us dongui ansia no saberlo. Cónstius que la noya al meu costat may patirá.—

Veyent aquesta extranya reserva, afegí 'n Salvador mitj *intrigat*:

—Pero com que la gent axó ho pregunta... es just... ¿sabeu?

—Es clar—assentí la Quima.

Llavors en Matías, desprès y resolt, trayent lo bras dret de la butxaca en el que hi faltava la má, y extenent la esquerra com qui demana caritat, digué:

—Soch manco de naixensa, y de petit tinch aquest *ofici* que es el que 'm van ensenyá 'ls meus pares. Corrent los pobles del vol, ab bona labia y coneixement de la cosa... en fi, que mentres *me faltin els cinch dits de la má dreta*..., lo pá d' aquesta y 'l meu puch assegurarlo.

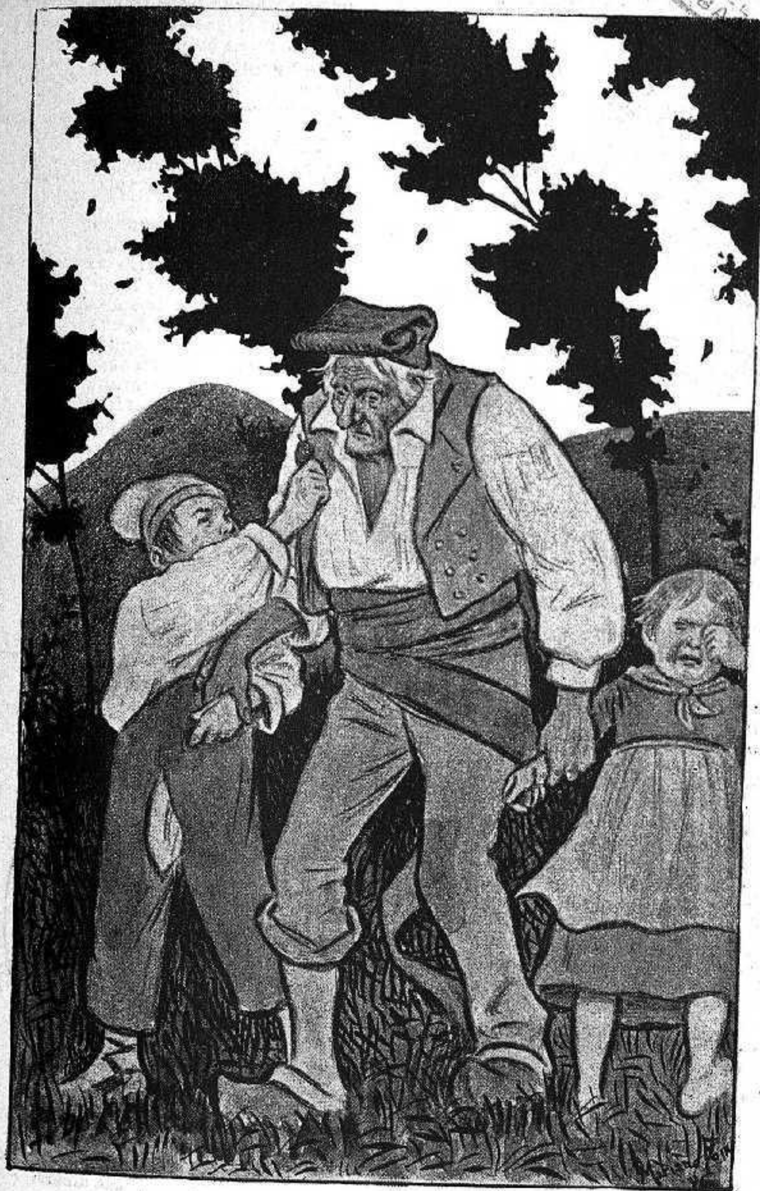
E. Martí Giol.

Inglis-monas (per *M. Moliné*).

Vels'hi aquí uns marinos que no 's marejan sino quan saltan en terra.

CAP AL TART (per *Mariano Foix*).

—A certa edat ja no servím més que per treure la maynada á doná 'l vol.

Divagant sobre la llissó
(per *E. Gutierrez*).

—«¿Para que fin ha sido creado el hombre?» ¡Ay pobreta, si li deya á la Madre lo que penso!....

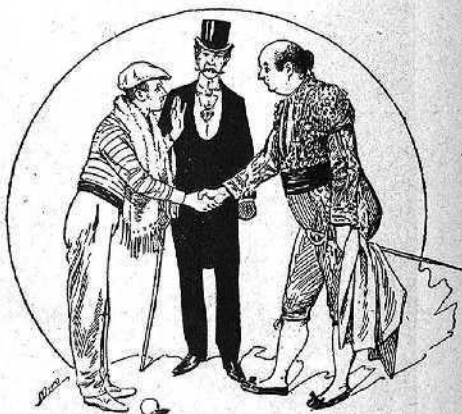
CARTA

d' una pubilla á un hereu.

Perque ets fill de bona casa
y en capítuls ets hereu,
dius que totas las pubillas
si las miras las ull-prens.
Jo 'n sé d' una de montanya,
dreta igual com Deu l' ha fet,
que al en torn hi volastrejas
prou galán y fatxender.
Y del mas, ara com ara,
si has passat lo marxapeu,
es per mor de l' aygua fresca
ó ab excusas del llebrer.
Per avall la nomenada
deus tenir de no errar tret,
puig t' alabas qu' en las firas
l' una 'n deixas l' altra 'n prens.
Més assí las de bon ayre
en la llosa no hi cayém,
que ab lo vol de las faldillas
esventém los esparvers.
Si quan passas la resclosa
te miressis á pleret,
prou sabrías qu' á horas d' ara
no t' escau fé 'l devanell.
En la cara hi tens arrugas,
te cendrejan los cabells,
y per que ixin las mentidas
en la boca hi tens marlets.
Més no abaixas tú la cara
ni pels pares ni per Deu;
per cullir no més d' en terra
una carta en lo canet.
Que de nó, ja no viurías
banderot y mal-feyner,
tocassón de las tabernas
ab la morra y l' ayguardent.
A la vila te n irías
qu' es voltada d' admetllers,
y á una casa trista y sola
trucarías amatent.
Y al eixirhi una minyona,
que be massa que 't coneix,
de la má te la endurías
pera ferla ta muller.
Y al passar per la sagrera
ja 't diría ab sos gemechs
quina creu es la del ángel
á qui tú li has dat un bes.
Si tal fesses, á montanya
pots tornarhi á bastament,
y tindrás com los teus pares
bona taula y bon joquer.
Altrament, de que m' estimas
endebadas fas retret,
que la má m' escapsaría
ans de darte ni un clavell.
Puig á vistas y á passadas
lo rabal te tancaré;
y si cal t' alsare 'l coure
com á lladre ó gos masell.

Angel Guimerá.

Terceto (per *R. Miró*).

Lo pelotari, el torero, 'l regidor.... los tres únichs oficis que á Espanya donan diners.

LO DINAR DEL FILADOR.

A mon amich y company de traball R. Castany Montané.

La campana de la torre
ha donat ja la senyal
perque deixi la turbina
son vertiginós rodar;
y en tant que 'l burgit s' allunya
y s' atura l' embarrat,
deixa 'l filador sa feyna
que prou li convé descans.
Una dona desenvolta
apareix en lo portal,
un cistell á la ma esquerra,
al bras dret un ros infant.
Quan lo nin veu á son pare
li somriu enjogassat,
allargant los tendres brassos
per son coll esgarlandar,
mentres ella diligenta
lo dinar va preparant,
duas caixas per cadiras,
per taula l' enrejolat
—Apa, Pere—diu l' esposa—
qu' ara es hora de dinar
tú quan tens lo nen als brassos
ni 't recordas de menjar—
Y ab amor se comparteixen
las viandas qu' ha portat
mentres va del un á l' altra
l' infantó joguimejant;
fins apar que vol servirlos
y no té més que dos anys.
"Lo meu rey, ¡que n' es de sabi!"
"Si ja sembla un home gran,"
¡aixó pla qu' es harmonía!
¡D' aixó sí que se 'n diu pau!
La campana de la torre
torna altra volta á sonar,
indicant qu' arriba l' hora
de reanudá 'l traball.
Y prenent de nou lo pare
á son fill enamorat,
petoneja sas galtonas
ab més carinyo que may,
puig mirant la llarga máquina
que reposa al seu davant
pensa:--Aixó es l' única herencia
qu' á mon fill podré deixar.
Ja l' atlética turbina
abandona son descans;
ja glapeixen las politjas
afanyosas de rodar;
ja 's transforma l' ample sala
en un mar alborotat
hont batallan las onadas
empesas per l' huracá,
y allá 'ls filadors se veuhen
ab deliri brassejar
per lliurarse ab bras de ferro
de las iras del traball.

Baldomero Parramon Castany.

Nota barcelonina (per *M. Moreno.*)

Mercat del Born.—Pescatería.

Tipo marroquí (per *J. Blanco Coris*).

Flor del harém.

FLORENTINA.—(Quadro al oli per *F. Masriera.*)

EXAMEN D' HISTORIA SAGRADA

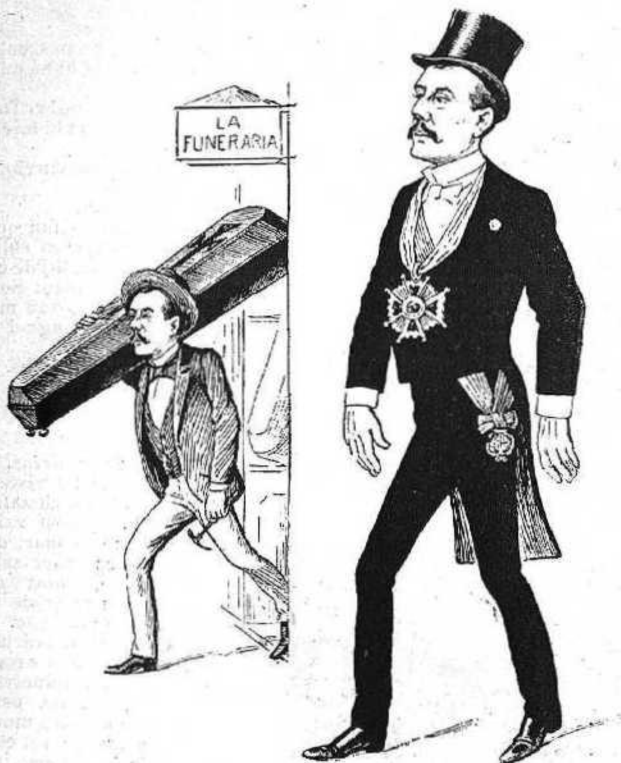
(FÍ DE SICLE.)

—¿Que sab vosté de Job?
—Qu' es una classe de paper de fumar.
—¿Y de Samuel que 'n sab?

—Don Samuel tocava 'l violí y després va fer la fatxada de la Catedral.
—¿Es cert que Elías va fer caure foch del cel?
—Si va fer caure foch ho ignoro; pero lo que sí sé es que 'ns porta molt bonas companyías al Tívoli.
—¿Quí era en Matatías?
—Devía ser un que deuría tenir molta rabia á las germanas dels seus pares, á jutjar pe'l seu nom.
—¿Quina va ser la causa del Diluvi Universal?
—¡Ves quina gracia!... L' aygua.

JUMERA.

LO QUE VÁ DE AHIR Á AVUY (per *M. Moliné.*)

Enterrador ahir, concejal avuy; pero sempre aficionat als *morts*.

EPÍGRAMAS

Parlant del senyó Benet
qu' es un metje un poch fulastre,
'ns deya D. Pau Bonastre:
—¡No es un metje; es un matxet!

—

Bromejant y fent guimbets
venían duas xiquetas,
y un cego que ven bitllets
deya en quell punt:--Senyorets;
ara son de tres pessetas.

EDUART VIDAL VALENCIANO.

L' ESTADANT NOU (*)

Jo no estich en botiga. Jo visch en pís. Y 'l meu pis no es pas dels que son duenyos absoluts del replá de la escala. Al frente mateix hi ha un altra porta. En lo mateix replá hi ha un altre pis.

Feya mes d' un trimestre que 'l pis del *frente* estava per llogar. Tot plegat un día van desapareixer los papers dels balcóns. Mes tart hi havía en lo pis desembrassat gran *fregatel-la*. Lo pis ja estava llogat.

L' endemá al dematí van despertarme 'ls grinyols d' una curriola. Ja pujavan trastos. Quan vaig llevarme, lo pís ja estava habitat.

¿Quí eran los estadants nous? Marit y muller y una criada.

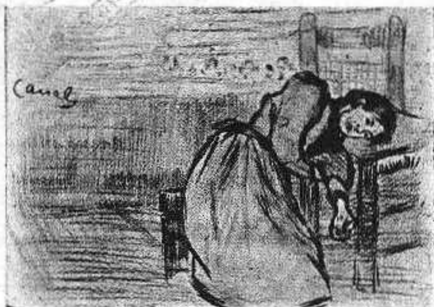
Jo no soch *curiós;* pero moltas vegadas las circunstancias fan que ho siga. ¿He dit las circuntancias? Mal dit; es lo méu bon cor que m' obliga á interessarme pel bé dels altres encare que no 'ls conegui; lo desitj de evitar desgracias fa que devegadas me fiqui en lo que no 'm demanan. Son los nervis, velshi aquí. Encare no veig dos que 's disputan y s' acostan massa, ja 'm teniu descompartintlos. No atravesso la Rambla que no tinga d' agafar pel bras á algún desesperat dihentli:

—Aturis, home: ¿qué no veu que ve 'l tranvía? —No puch de menos. ¡Massa bon cor!

Pero torném als estadants nous.

***

Ni de la senyora ni de la criada vos ne podré dar grans noticias. No sé si eran guapas ó si eran lletjas. Encare es l' hora que no las he vistas. Ja he dit que no soch tafaner. D' ell sí; del marit vaig tenirmen que ocupar, degut á las circunstancias. De manera que, contat y debatut, lo méu punt de vista será L' ESTADANT NOU.

DORMINT LA MONA.—Apunte (per *R. Canals.*

Quan vaig llevarme (ja era al mitj día) s' estava l' home prop de la finestra del cel-obert, davant per davant de la finestra meva.

Era al estiu, y tot estava obert de bat á bat. *Ellas* devían ser per dintre arreglant la sala. Ell estava trayent llustre á una pistola de dos canóns. Era un tipo d' uns quaranta cinch anys, mes aviat gras que

(*) **Aquest monólech pot representarse, pagant los drets corresponents á son autor.**

magre, de regular estatura, vermell com un perdigot; al cap hi tenía poch cabell; en cambi en la cara... gastava bigoti grís molt poblat, y llargas patillas, ni blancas ni negras, ni sisquera grisas; de una especie de color groch de pastissería. Anava en mánegas de camisa y la camisa era blanca. No puch dirvos de quín color duya 'ls pantalons perque no se li veyan.

L' ÚLTIMA HORA DE LA TARDE (per *J. Baixas.*)

No 'm feya gayre gracia lo de la pistola, y com que girantla y capgirantla distretament me l' apuntava á mí, y jo no sabía si estava carregada, y com que si no soch tafaner, soch molt prudent, vaig apartarme de la finestra.

Passá una hora y mitja. No: va passar mes rato. Diguém dos horas. No vé d' aquí.

Tot plegat van sentirse unas grans disputas en lo pis dels estadants nous. A la *qüenta* marit y muller quan se posavan á dinar van tenir alguna diferencia; 'ls ánimos van exaltarse y la cosa anava molt per munt.

—Ab tú no s' hi pot tractar!

—Si no t' agrada vésten.

—Axó es lo que voldrías. No ho lograrás.

—¿Qué dirán los vehíns?

—Qué digan lo que vulgan.

—Com que tú no tens res per perdre.

—Tinch vergonya. Lo que á tú 't falta.

—Es lo que á mí 'm sobra, insolenta!

—¡Inquisidor!

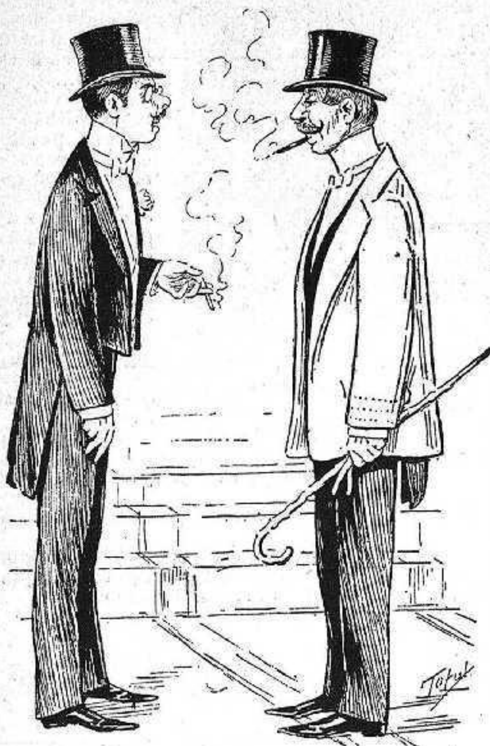
Y aquí va seguir un verdader tiroteig de paraulas y frasses intemperants entre 'l marit, la muller y la criada que també hi intervenía, tiroteig que va acabar ab forta explossió, la que fá una taula plena de *vagilla* quan ab violencia se la trabuca. Ja no vaig poguer de menos de acostarme altre cop á la finestra.

Tampoch se veyan las donas. Aquest cop no estarían pas arreglant la sala. Sens dup-

SOLETAT.—Apunte (per *Félix Mestres.*)

En lo vestíbul del Liceo (per *Tóful*).

La existencia del Gran Teatro está enganxada.... ab *goma*.

te s' havían tancat per dintre en algún quarto fosch, fugint del *fiero* que passava y traspassava per devant de la finestra, anava y venía molt agitat, ab la pistola á la má y proferint imprecacións.

De prompte observo que 's posa una hermilla blanca, després una americana negra y per fí un barret de palla, y sense calmárseli la agitació exclama posantse la ma al darrera com asegurantse de que no 's descuidava la pistola:

—¡Ja no puch aguantar més! Acabi al fí aquesta vida de sufriments!

Y á aquestas paraulas va seguir lo soroll tremendo que fá una porta de pis quan el que surt la tanca de cop ab molta violencia.

Efectivament: l' estadant nou havía sortit y baixava l' escala ab tota la pressa que la seva agilitat li permetía.

—Aquest home fará una etzagallada—vaig pensar rápidament—y dech evitarho.

Y tot posantme l' americana ja 'm teníu sortint corrents; baixant detrás d' ell, y murmurant:

—Vá á suicidarse. Jo haig de fe 'ls possibles per evitarho. No 'l perdré de vista.

Y al arribar al carrer vaig poguer saber al fí de quin color eran los pantalóns que portava. Eran negres, ó per lo menos de un blau molt fosch.

***

Ja som á la Rambla. A la llegua 's veya que nostre home estava nerviós. Tan prompte avansava com retrocedía y tota la seva fatlera era mirar los tranvías qu' anavan cap avall. De cop pega corredissa y puja á la plataforma d' un d' aquests de dos caballs que... xap... xap... xap... caminan ab més parsimonia que 'ls altres, y portan á la Barceloneta. Pujo detrás d' ell y 'm quedo també á la plataforma.

—Deu anar á tirarse de cap á mar;—vaig pensar.—Pero, allavoras ¿per qué la pistola? ¿Potser no la porta?—Y per convencem m' hi acosto ab dissimulo; li passo la ma ab molt cuidado per detrás de l' americana, una mica mes avall de la cintura, y toco un bulto; pero... en lo mateix moment nostre home exclama, ficantse al interior del cotxe:—¡Vagi al diable! Per brometas estich.—Pero no m' ho deya á mi: 's dirigía á un home molt pelat

de cara que portava brusa llarga y també anava á la plataforma.

—S' ha cregut que 'l tocava l' altre —vaig pensar—pero 'l cas es que la porta, ¡porta la pistola!

Y 'l tranvía va anar seguint sa marxa y jo no perdía pas de vista al ESTADANT NOU que continuava agitat, respirava fort y sovint se treya la cartera y escribía ab llapis, lo qual me va fer sospitar que dirigía al *Sr. Juez de Guardia* la consabuda frasse de "A nadie se culpe por mi muerte.„

***

Ja som al *Astillero*. No hi entra. Camina quatre passos, gira, s' atura un moment, avansa decidit y 's fica á *La Deliciosa*. Jo darrera d' ell. Demana un quarto. Li donan la clau, hi entra y tanca per dintre.

Jo llogo el quarto del costat, hi entro y ajusto la porta.

PATI HEBRAICH (Quadro al oli de *Ramón Tusquets.)*

—¿Qué passará aquí?—murmuro:—ó 's pegará un tiro dintre 'l quarto ó sortirá y tot fent veure que pren un bany dirá "vull ofegarme„ y s' ofegará, ¡vaya si s' ofegará! ¿Qué deu estar fent?—Y com si al quarto del costat s' hi estés despullant una dona guapa, jo explorava, rascava, esgratinyava l' envá de fusta buscant una escletxa, un grop que saltés, pera poguer enterarme de lo que feya 'l vehí. Tot inútil. Plé de inquietut, penso un pretext; surto y truco al quarto del costat. La porta s' obra y veig á nostre home poch menos que despullat. No mes li faltava treurers los calsotets y la camiseta:—¿Qué se l' hi ofería?—exclama contrariat:—¿qué vol? —Res... senzillament...—contesto jo:—saber si per casualitat ha trobat un cinturón... Jo he tingut aquest quarto... sab... y... —No he trobat res—respón ell ab tó de rabia, y altre cop se tanca. —Se despulla. Se veu que vol suicidarse nú. ¡També es capritxo!

***

No vaig volguer ser menos. També 'm vaig despullar. Sento que s' obra la porta del quarto vehí, y obro la meva. Era ell, L' ESTADANT NOU que sortía ab trajo de bany y 's dirigía més que depressa cap á la platja. Corro darrera d' ell tot lligantme 'l *tapa-rabos*, y á pesar de que 'ls banyistas eran moltsy l'*uniforme de pare Adám* fa que molt facilment se pugan confondre 'ls homes, sobre tot vistos d' esquena, jo no 'l perdía pas de vista.

ALMOSTER (*Tarragona.*)—Apunte (per *H. Güell.*)

Tant bon punt nostre home va trepitjar la sorra de la platja, va quedarse com alelat. Poch després girava lo cap en distintas direccións. Tan prompte mirava ab inquietut la *inmensa llanura del mar*, com aixecava 'l cap contemplant lo sol com si 'l mirés per darrera vegada. Lo qu' en mitj de tot me tranquilisava era que no duya la pistola.

Jo no la veya pas, y si l' hagués portada dintre 'l *tapa-rabos* prou que li hauría vist el bulto.

—Vol morir ofegat—pensava jo—y fa veure que va á pendre un bany per evitarse lo calificatíu de *suicida*. Jo procuraré salvarlo ab ajuda del *barquillero*.—

***

De prompte va semblar que prenía una resolució extrema. Va cullir dos grapats de sorra humida y se 'ls va aplicar sota l' aixella. Dona mitja volta en rodó y 's dirigeix resolut cap á la rampeta de la palanca. Jo seguintlo. Puja la rampa. Jo també la pujo. S' atura de prompte. També m' aturo. Pega corredissa per dessobre la palanca. Jo, seguintlo sempre. Arriba á la punta y sense parar de corre... fa un salt y desapareix. Jo... jo també vaig arribar á la punta, y també vaig desapareixer; pero no perque m' hagués tirat á l' aygua, no. Tal va ser la *sacudida* que va donar la palanca al faltarli 'l pes del ESTADANT NOU, que, com impulsat per un trampolí, vaig perdre l' equilibri y ¡xap! vaig caure al mar.

***

Afortunadament sé una mica de nadar y prompte vaig sortir á la *superficie*. Lo meu primer cuidado, al poguer obrir los ulls, va ser buscar al héroe d' aquesta historia. No 'l veya. —Ja s' haurá ofegat y ¡quí sab ahont l' escupirán las onadas! — Això pensava quan lluny, bastant lluny, vaig veure unas patillas *aixafadas* que ploravan aygua per las puntas com si s' escorreguessin. Eran las patillas d' ell, del ESTADANT NOU que treya 'l cap y nadava com un peix fent surtidors ab l' aygua que de tant en tant arreplegava ab la boca, lo qual li dava cert aspecte de petita ballena.

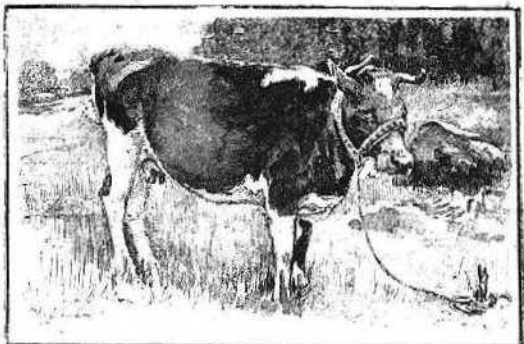
***

DE BASTIDORS ENDINTRE (per *F. Sans Castanyo.*)

—¿Que faig? preguntas. ¿No ho veus?
Espero sortí en escena
per matar algú de pena
ab la punteta dels peus.

Passso per alt un sens fí de detalls referents á la manera de nadar de nostre home, que 'm va resultar un verdader nadador. Al últim va sortir de l' aygua y, camas ajudeume, se dirigí cap al seu quarto. Jo per no ser menos y seguir fins al extrém aquella aventura, també 'm vaig dirigir á la meva *celda*. Vaig determinar vestirme mes que depressa per guanyarli la ventatja.

EN L' HERBEY.—Apunte (per *A. Solá y Vidal.)*

No 's vesteix ab tanta llestesa 'l qui viu sobre una droguería y á mitja nit lo despertan dihentli que hi ha foch á la botiga de sota. En menos de tres minuts ja era fora del quarto, aixut, vestit é impacient per lo que tardava á sortir L'ESTADANT NOU. No 'm vaig tenir qu' esperar gayre. Als pochs moments va apareixer conservant la seva cara de malhumorat, y molt decidit se dirigí al *Restaurant* del establiment. Excuso dirlos que jo també vaig entrarhi recordantme allavoras de que no havía dinat. Va assentarse en una taula. Jo vaig pendre assiento en la del costat colocantme darrera seu.

—Un arrós ab peix, dos costellas á la brasa y fruyta—va dir ell al camarer.

JOGUINAS TEATRALS (per *F. Gómez Soler.)*

Baldufa de punta inglesa.

—Un arrós, una costella y formatje de bola—vaig demanar jo. Com que menjo poch á poch, vaig demanar una costella menos. No 'm convenía qu' ell acabés primer que jo.

Lo camarer va anar á cumplir los encárrechs. Mentrestant L' ESTADANT NOU continuava dant mostras de constant agitació. Devegadas semblava com que parlés sol boy empunyant lo ganivet de taula. Tot plegat se posava á cantar entre dents, taratlejant aquells versos del *Miserere* del *Trovador:*

Oh, che la morte ognora
E' tarda nel venir.

—No hi ha dupte—vaig pensar entre mí.—Aquest home de cap ó de qúa avuy se suicida.

***

Lo camarer va compa-

reixer ab las dos raccions d' arrós, deixantlas sobre las respectivas taulas.

Havía arribat l' hora. L' ESTADANT NOU va guaytar á tots costats com cerciorantse de que ningú 'l mirava. Jo ab l' arrós al davant me feya 'l distret. Tan bon punt ell va estar segur de que ningú l' observava, va treures de la butxaca un frasquet. Va barrejar una bona part del contingut de l' ampolleta ab l' arrós que havía arreplegat ab la cullera, y en menos temps del que ho conto, ¡nyam! tot plegat se ho va portar á la boca.

No vaig poguer evitar un moviment de sobressalt ofegant una exclamació.

—Qué?—va exclamar ell, girantse contrariat.

—Res... res... vaig dir; es que m' ennuegava ab una poteta de llagosta.

Y seguirem menjant. Pero jo havía perdut la

ESCENA DE FAMILIA (per *Mariano Foix.*)

—Papá, perdó.... per mi y per ell.... ¡pobret!

EN LO CAMP (Apunte de *E. Meiffrén.)*

Días d hivern

gana; jo menjava d' esma, entregantme á las següents consideracions:

—Al fí ha realisat la seva idea. ¡S' ha envenenat! Pero, allavoras... ¿per qué ha pres un bany... ¡Quí sab!... Deu tenir present alló de que "la netedat es mitja vida„... sí... mitja vida... ja ho es... pero... ¿qué 'n fa de mitja vida l' home que 's vol matar?... No m' ho explico... Ah... vaja... sí... ja ho comprench... es que ha previst que 'l jutje manará l' autopsia, y vol que 'ls *forenses* trobin qu' era un senyor molt net... Ja es ser previsor... ¿Qué faig? ¿Dono part? No procedeix... Dirán de moment que 'm fico en camisas d' onze varas... Esperém que 's queixi, que li entrin las contorsions... y allavoras... allavoras... ho diré tot, y faré que li fassin beure oli com als gossos que algun temps se trobavan en parescut cas perque 'ls havían dat la bola.

Y ab aquestas y altras reflexions mevas va passá 'l temps. Cada hú va pagar lo seu gasto, y de repent s' aixecá molt resolut l' ESTADANT NOU buscant la sortida

Jo també vaig alsarme... y ¡oh casualitat! La célebre ampolleta havía quedat sobre la taula al detrás de las cetrilleras. Vaig recullirla ab molt dissimulo, y tot ficantmela á la butxaca com aquell que busca 'l mocador, vaig sortir de *La Deliciosa* seguint ab mes interés que may al misteriós suicida.

*
* *

Passeig Nacional avall anava nostre héroe y jo anava també Passeig Nacional avall.

Lo sol havía anat cap á la posta. Ja fosquejava quan vam arribar al extrém del Passeig. Ell anava un tros endavant, pero jo encare 'l distingía perfectament. De prompte, al arribar frente 'l camí del Cementiri 'l vaig perdrer de vista. No era extrany dada la munió de traballadors del moll y de totas classes que á entrada de fosch transitan per aquell punt.

Corrent d' aquí á n' allá anava jo buscant al ESTADANT NOU, y ja 'l dava per perdut, quan á la

CONQUISTA EN LO PARCH (per *Ll. Labarta.)*

Las millors flors del Parch, no son las que hi neixen, sino las que 's tiran.

COPLA FLAMENCA (per *M. G. Simancas.*)

«¿De que te sirbe, chiquiyo,
que te pases sin jablarme,
si las fatigas t'ajogan
y has de benir á buscarme?»

claror de un fanal qu' en aquell moment havían encés, vaig veurel que pujava á un tranvía del Poble Nou. Apreto á corre, consegueixo que pari 'l tranvía y salto á la plataforma. Ell anava al interior del cotxe, precisament sota aquell quinqué que posan dintre aquella caixeta ab tapa de vidre que recorda las urnas electorals de nostres días. Lo tranvía anava plé. Jo vaig quedarme á la plataforma del darrera.

—Vol anar á morir dintre 'l Cementiri vell —pensava jo.—Deu tenirhi propietat. Pero ja haurán tancat en aquesta hora... Haurá de contentarse ab morir junt á las tapias... Pero no, no morirá de cap modo. Jo tinch d' evitarho.

***

Ru-ru-ru-ru... carretera amunt anava 'l tranvía, quan al arribar frente lo quartel dels Docks, ¡crinch! va sonar lo timbre y als pochs moments va pará 'l cotxe. ¿Baixava alguna senyora? No. Era ell, l' ESTADANT NOU qu' anava á baixar. S' havía aixecat y... ¡Cristo! al passar pel meu davant observo que no era ell. No ho era, no; pero s' hi assemblava. Las mateixas patillas, lo mateix barret de palla, americana negra y armilla blanca; sí, tot això, pero aquest era moreno, y 'l cabell mes negre...

—¡No es ell!—vaig exclamar saltant del tranvía que va seguir la seva marxa, mentres lo subjete á qui jo havía prés per l' ESTADANT se ficava al quartel saludant á la guardia que s' havía format al veure que anava á entrar lo seu jefe.

—¡Deu ser un coronel!—vaig pensar entre mí.—¡Y jo l' havía pres per l' ESTADANT NOU!—

Confós, desesperat, fora de mí, é interessat per l' aventura que ab tant interés seguía, vaig pujar á un tranvía descendent. Al arribar al Plá de Palacio vaig pendre 1 de circunvalació, dirigintme, corrents cap á casa, á indagar, á saber quín havía sigut lo fi del héroe d' aquesta historia.

***

Arribo al portal de casa. La portera estava enrahonant ab molt calor ab tres ó quatre donas.—Escolti:—li pregunto:—¿no ha vist pas entrar al ESTADANT NOU?

—¡No me 'n parli! ¡Si sabés lo que ha passat!—respon la portera.
—Oh! Prou... prou... Ja m ho figuro! Es horrorós...—Digui... digui...
—Ha tingut de venir l' Arcalde de barri, municipals...
—Naturalment; y 'l Jutje de Guardia... ¿Qué ja es mort?
—Ca, ha de ser mort. Es viu... ¡massa viu! ¡Hi ha hagut un escándol!...
—Això ha sigut al dematí; ja ho sé, han trencat los plats...

—No, ara, ara, fa poca estona...

—¿Sí? No m explico... Enterim... enterim...

—Pues, lo senyor ha vingut; ha pujat á casa seva, y *á la qüenta* deu estar molt enamorat de la seva senyora, perque marit y muller... ó lo que sigan... han sortit al balcó y estavan molt acostats...

—¿Qué 'm diu?

—Lo que sent. Y com qu' en aquesta hora tothom está pels balcons prenent la fresca, y 'l senyor del xeixanta nou, que té 'l balcó casi bé al frente, no vol que las sevas fillas vegin mals exemples, las ha fetas entrar dins y ha comensat á cridar...

—¡Pero es veritat aixó?

—Y tal—va respondre tot el coro de donas.

—Y—seguí la portera—s' hi han barrejat altres vehins y entre tots, de ¡indecents y pocas vergonyas! no han deixat á la *pareja*. La senyora s' ha amagat; pero l senyor ha respost maltractant als que l' insultavan y no ho vulga saber l escándol que hi ha hagut. Al últim lo senyor s' ha ficat dins, tancant ab furia lo balcó... y res mes... Quan han vingut los municipals y l' arcalde de barri ja tot estava acabat. . . . .

Com aquell que veu visions, vaig pujar la escala. Arribo al replá del meu pis y no vaig poguer menos d' aplicar la orella á la porta del ESTADANT NOU. Dintre de l habitació hi regnava lo mes sepulcral silenci. Entro á casa meva... miro pel cel obert, y... la finestra del vehí estava oberta, pero no se sentía res... ni un murmull... regnava la quietut mes absoluta... y la cambra estava fosca, molt fosca, com gola de llop...

. . . .

Per un moment me vaig posar á filosofar.—En lo mon—me deya—malaventurat qui 's fixa en qüestions de marits y mullers... ó lo que sigan, com diu la portera.

Al tractar de posarme á la fresca, vaig trobarme á la butxaca lo frasquet, la misteriosa ampolleta que l' ESTADANT NOU s' havía deixat sobre la taula del *Restaurant*.

La acosto al llum pera poguer llegir bé lo que deya una etiqueta que tenía enganxada en lo vidre.—¿Qué será?—me pregunto plé de interés...

Y llegeixo: *Elixir de larga vida. Evita las malas digestiones.*

—¡Tonto de mí! ¡Y jo que m pensava que 's volía suicidar!—

J. MOLAS Y CASAS.

LOS ÚLTIMS DÍAS DE UN ARCALDE GRACIÓS
(per *M. Moliné*).

Lo buscavan, no 'l trobavan.
¡Y que 'n va ser de distret,
veure al arcalde de Gracia
jugant á fet!

Averiguació (per *Mariano Foix.*)

COM Á MOLTS PASSA

(DIÁLECH)

—Digas, aymada, el petó
que acabas de darme á mí,
¿es el primé que has fet?
—Sí.
—¿No m' enganyas?
—De debó.
Pots tenirho per segú,
y ho dich ab fé verdadera;
aquesta ha estat la primera
vegada que ho faig... (Ab tú.)

Salvador Bonavía.

LA VIOLETA

Violeta boniqueta
qu' al tombá 'l sol lentament
clous modesta la fulleta
per obrirla amoroseta
als petons del sol ixent.

—

¿Cóm t' apartas vergonyosa
de las galas falagueras
de la primavera hermosa
entre mitj l' herba xamosa
de fondals y margeneras?...

—

—Fujo á dretas del es-
(clat
de las festas y la llum,
per ser la pura vritat
qu' en la amada soletat
es més dols lo meu per-
(fum.

J. Baucells y Prat.

—A veure, quí se l' ha menjada la costella, els gats ó tú? Digas la veritat!
—Han sigut els marruixos ó sino que ho diguin ells mateixos.

QUADRO DE TARDOR

Lo cel de porpra y or,
la mar calma y serena
y entorn, lliure del fruyt,
la vinya que rosseja.
Los bous tornan del prat
feixuchs, brandant l' esquella,
mirant del blanch dels ulls
sa llarga sombra en terra.
En mitj de lliris blaus
al llarch de la riera
belluga un trist aucell,
granotas xerrotejan;
á son *raa raa* estrident
que ré interromp ni altera,
respon, al lluny del lluny,
un dols xiulet de merla.

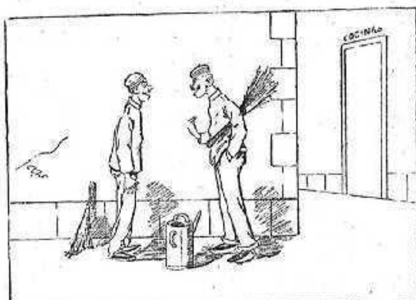
—

La flayre del ví nou,
á dins lo cellé encensa,
y ajunta aprop del cup,
hereu, mosso y serventa.
Ab pas acompassat
transita la mestressa
y branda suäument
sa tendra corpulencia.
Quan passa del corral
davant la porta oberta
un raig del sol ponent
sa cabellera aureja;
després, poch-á-poquet
la cara pren per seva
policromant la pell
ab tons de mare-perla.
Las ratllas del ert bust,
—qu' ha fet la quarantena—
s' han aixamplat y extés
ab magestat severa.
¡Xamosa á fé de Deu,
y honesta es la mestressa;
quelcom d' excelsitut,
apar resplandí en ella!...

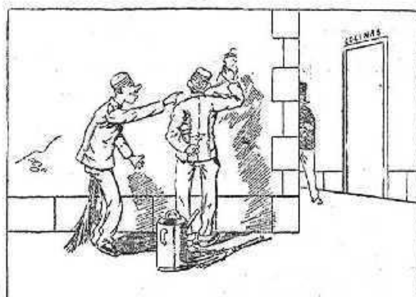
—

De dins del menjador,
l' espós se la contempla
ab ulls d' amo felís,
gojós de tal hisenda;
vint anys de casat dú,
que son vint de bonesa:
vint anys que veu passar,
pe 'ls ulls de la mestressa.
S' aixeca, y lentament,
se 'n va á la porta oberta;
lo guayta ella venir,
somrientli satisfeta.
Entremitj de la carn
de son pit y cadera,
lo ferm bras del marit
s' estotja ab avidesa.
Ab pas lent y segur,

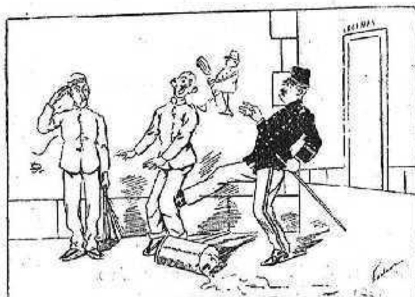
UN RETRATO MAL PAGAT (Epissodi de quartel per *R. Fradera.*)

—¿Que si sé fer ninots, preguntas? Ja veurás com en menos de que 'l ranxo dongui 'l primer bull, 't perfilo 'l tinent!....

—Zís .. zás.... la cara!.... Zás.... Zís.... la tripa....
—Manoy y qu' está bé.... Es ell en persona.

Y en efecte, era ell mateix!

corral en dins se 'n entran,
y l' últim raig de sol,
va á felshi una finesa;
ab nimbe emporporat
sas juntas testas cercla,
com gloriant l' amor
constant, senzill y tendre.
Y 'l cel de porpra y or,
la mar calma y serena
y entorn, lliure del fruyt
la vinya que rosseja;
y 'ls bous tornant del prat,
feixuchs, brandant l' esquella,
mirant del blanch dels ulls
sa llarga sombra en terra,
y fins los lliris blaus
al llarch de la riera,
granotas y aucellets,
y al lluny los cants de merla;
tot sembla benehir
á la felís parella,
llohant l' amor tranquil
davant Naturalesa.

VIRGILI D' ALAÇSEAL

ARPEGIS (per *F. Gómez Soler.*)

Al temple de la música expressiva
tot ell cubert de galas
¿saben cóm s' hi arriba?
Sols pujant y baixant moltas escalas.

HUMORÍSTICAS

Deu al remordiment, una vegada,
del cel la porta, obrí de bat á bat,
y tenint'hi pas franch, y porta oberta:..
¡no va gosarhi á entrar!

Ab los amors, vida meva,
passa 'l mateix que ab los deus
que per milions que 'n hi haji
sols un es lo verdader.

Coquetejant una hermosa
cortesana del plaher,
com que 'l cor li feya nosa
lo va llensar al carrer.
La virtut que va trobarlo
va recullirlo amatent,
més al fanch torná á tirarlo
murmurant:—¡Massa dolent!
Passa 'l vici: 'l cull, se 'l mira
l' examina ab atenció,
y al fanch igualment lo tira
murmurant:—¡Es massa bo!—

Cassá una papallona: y presonera,
mostrantla á son promés plena d' orgull
—La clavaré—va dir—en una agulla,
puig guardármela vull.—
Més al clavar l' agulla, esgarrifantse,
li digué á son aymant, tapantse 'ls ulls:
—¡Jo per clavarli no tinch cor! ¡pobreta!
té, té... ¡¡¡clávali tú!!!—

S. DEL PALAU

L' ESCUT DE CATALUNYA

Te l' escut de nostra terra
de sanch roja quatre pals
que diu que del pit rajava
d' un brau comte catalá;
donchs damunt d' ella extenentse
y fentne l' escut més gran,
baixin roigs lo Ter y 'l Segre
y 'l Besós y 'l Llobregat,
de la sanch á doll vessada,
dels pits de nostres tirans;
y així, en lloch de quatre barras,
tinga quatre rius de sanch
y escut ella de sí siga
sempre forta y sempre gran,
que pits braus tinga per durlo
y per corona comptal,
las agullas enaspradas
dels turons del Monserrat.

† FREDERICH SOLER.

UN RECORT DE 'N FREDERICH SOLER (Fot. de *R. Vilamajó.*)

Pati de la Casa-torre del poeta, avuy propietat de sos fills.—Antigua rectoría de Cervelló.

LA HERENCIA DEL ONCLE ARCIS

A tots quants hi vam assistir ens va intrigar la modestia dels funerals que feu celebrar en Paco Jordana en sufragi de l' ánima de son oncle Arcis, qual defunció havía esdevingut tres senmanas enrera havent anat seguida d' un enterro suntuosíssim. El difunt l' havía instituhit hereu universal, y la fama era que D. Arcis havía vingut de Cuba carregat de patacons. Aclarat aquest punt se comprén que 'n Jordana tirés la casa per la finestra tractantse dels darrers obsequis tributats á son benefactor.

Mes á l' hora dels sufragis tothom hi deya la seva: els uns criticavan la tacanyería del nebot, afirmant que per celebrar uns funerals aixís valía mes que després d' aquell enterro no hagués fet res mes per honrar la memoria del difunt; los altres trobavan que en Paco havía obrat perfectament, puig afegían: "¿vés de que li han de servir al mort los oficis ab música y las missas de mes ó menos preu?„

Al sortir de la iglesia vam agafar un cotxe l' Albert, cosí de 'n Jordana, en Claramunt y jo. També clavavam la nostra estisorada censurant el comportament de 'n Paco, quan l' Albert, que havía permanescut silenciós fins aquell moment, digué:

—Be, ja veureu, no feu judicis temeraris de lo que no coneixeu mes que que d' *oidas:* vos recomano la reserva possible á fi de no molestar mes á n' en Paco, que prou castigat está: ja os esplicaré lo que ha succehit. El meu cosí ni siquiera volía fer funerals á l' oncle; pero la seva dona, qu' en aquest punt ha demostrat tenir criteri, l' ha obligat á que, mes ó menos senzills, se li fessin.—

Al arribar aquí l' Albert desenbutxaquejá la *cajetilla*, y allargantnos un cigarrillo á cada hú, continuá:

—Ja esteu enterats de la gresca que s' armá en la nostra familia fa set ó vuit mesos al arribar l' oncle de la Habana. Tots el volían á casa seva:

Una senyora de la classe fina
(per *M. Moliné.*)

—L' elegancia á las personas ens vé de naixensa.

sabían que había realisat tot lo que tenía allá dalt, y venía aquí á acabar los seus días y disfrutar de la fortuneta mes que regular que ab ell duya. Pres el determini tots van criticar á l' oncle per la predilecció que desde 'ls primers moments va mostrar per en Paco, ficantse á casa seva. D' entre tots, en Paco es el que estava mellor arreglat, y ja ho deyan "diner crida diner„, y s' ho van pendre ab tanta vivesa, que desde aquell día cap mes parent mirá la cara á mon cosí ni á la seva dona.

Instalat l' oncle en aquella casa, ja us figurareu lo contemplat que 'l tenían veyentlo tant xacrós y ab aquella caixassa de guardar caudals á l' arcoba en que ell dormía, en la que hi sentían un continuo remenar de moneda las horas que l' oncle 's passava á casa.

Ab això tampoch vos dich els inconvenients que 'ls cosins trobavan quan l' oncle parlava de fincarse, tenir casa propia á la Granvía ó al Passeig de Gracia, puig pensavan que anar á viure en casa propia, ab lo seu geniot, un día 's podían incomodar y treurels y tot aniría á la porra. Després, el diner mellor el tenían en la caixa qu' en fincas, en interés d' ells; vamos, que ab la garantía de ser l' oncle tant ranci y estalviador, lo mes práctich era tréureli la *fincomanía* del cap, lo que no fou difícil á copia de un derrotx d atencions y solicituts y mimantlo mes que á un fill predilecte.

El pobre home portava també una disentería de la isla de Cuba que se 'l menjava viu; la edat y alguna altra tara li feyan passar los días sufrint y queixantse, y en Paco tot era "Tío, ¿vol que probém tal remey? ¿Li sembla si demanavam consulta á en Robert ó á l' Esquerdo?„ Y aixís, consultant eminencias y fent probaturas de remeys que costavan un ull de la cara, han trascorregut los últims mesos de la vida del oncle.

Altra circunstancia: en Paco no permeté may que 'l tío pagués un compte de metje, ni una medicina á cal apotecari. "¡No faltava més!„

L' home veyentse de mal en pitjor feu cridar un notari; no volía que la mort lo sorprengués sense deixar las cosas arregladas; l' endemá 'l combregavan y dos días després morí...

Ja sabéu quin fou l' enterro; no us diré mes sino que pel bagul solament en Paco hi gastá mil y pico de pessetas y en aquesta *tessitura* lo demés.

'M descuido un detall: al oncle, no sé cóm, en los últims días se li va rompre 'l *llavín* de la caixa dintre 'l pany; pero com qu' en Paco, aixís

que estigué inscrita la defunció en lo Jutjat municipal, es doná manya á corre á cal notari á treure copia del testament en el que venía nombrat hereu universal, no 's doná pressa en espanyar la caixa hasta que 'l cadáver estigué en lo cementiri.

El día del enterro l' aprofitá la familia per atacar ab mes sanya á n' en Paco. Tots deyan: "Ah, si l' oncle Arcis hagués vingut pobre d' América y s' hagués hagut de refiar d' aquest codiciós, prou hauría tingut que anar á solicitar aculliment á l' Hospici; pero ara, es clar, com li sabía un bon bossot, ni 'l Rey está mes contemplat á Palacio, y lo que ha procurat ha sigut enemistal ab tots los de la familia pera que no 'ns deixés res; tot per ell, l' envejós.„

Se va obrir la caixa ¿y sabeu quina era la fortuna que heredava en Paco de l' oncle Arcis? Pues uns xeixanta ó setanta duros, un bragué usat y una xeringa espatllada. Tot axó tancava la gran caixa de guardar caudals del difunt.

No 'm vull entretenir en enumerar mes detalls; pero ara que coneixeu el fondo, digueu ¿pot en conciencia criticarse á mon cosí per la modestia dels funerals que avuy s' han celebrat?

ANDREU SOLÁ.

COSAS NOTABLES

QUE HI HA Á CALDAS DE MONTBUY

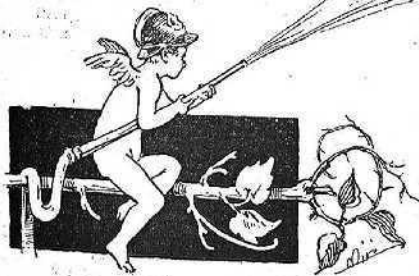
— SONET —

La plassa, que de tan ben empedrada
trencars'hi un pot la viga de la esquena;
carrers que sols de veurels donan pena
per sé escombrats un cop cada vegada.
La iglesia, gran per cert, pro algo esquerdada,
que de *fiels* casi may ningú ha vist plena;
polítichs y creyents de tota mena
y un' orga de molt mala anomenada.
La Santa Magestat, cosa may vista,
lo (1) Pere del Remey, gran sermonista;
lo (2) Lleó, ab una mala olor que empesta
y 'ls pobres teixidors fent tot l' any festa.
Y en fi, un' aygua calenta ab que 'l banyista
s' hi rosteix desde 'ls peus fins á la testa.

J. BOVER CASELLAS.

---

(1) Es un tipo molt popular.
(2) Es la font calenta principal: deguda la mal olor á lo que ab l' aygua hi escaldan.

EPÍGRAMAS

Jugava l' hereu Cunill
á cartas ab en Dalmau
y li va dir en Bofill:
—Qué fás Cunill?
—Faig el cau
va respondre molt senzill.

CARRIQUIRRI.

UNA SORTIDA Á FORA.—Aventura gráfica (per *T. Dalla-Francesca.*)

—Preparemho tot, que no hi falti res.... ¡Quína gana que fan els ayres de fora!

En efecte: mentres prenen la absenta de la contemplació de la naturalesa, no falta qui s' aprofita de la seva distracció. Es que fan molta gana 'ls ayres de fora!

UN MÁRTIR DE L' URBANITAT

¡Pobre barret!

Be se n' explican d historias,
bé prou se 'n senten contar,
pró com la del meu sombrero
no se n' explica pas cap.
Fou curta la seva vida
mes fou trágica, fatal.
¡Pobre barret! Tantas voltas
com passo pel teu davant
y 't veig quiet á dins del globo
ahont te tinch colocat,
no puch menos que pararme
y dirte reflexionant:
—Jo t' admiro! ¡Jo t' admiro,
mártir de l' urbanitat!
Lo qu 'es com la teva historia,
un' altra no n' hi ha d' igual;
si escoltan, vaig á explicarla
y de segú 'l planyerán.
Felís jo los anys passava,
sens tenir cap mal de cap,
cuidantme sols de mas terras
en lo meu poble natal.
Per desgracia vingué un día
¡aixís no hagués vingut may!
que lo seu primer arcalde
lo poble me va nombrar.
Reunit lo conssistori,
me feren comissionat
per arreglar á Madrit
molts assumptos importants.
Lo día avans de la marxa,
jo ho tenía tot comprat;
casaca llarga, botinas,
la levita, frach y guants;
pero 'm faltava 'l sombrero
qu 'era casi 'l principal.
Allavors van ser las penas...
Tots los sombrerers que hi han
á Barcelona, van pendre
las dimensións del meu cap.
L' un era massa alt de copa,
l' altre molt acampanat,
aquest ha passat de moda,
á aquell altre 'l pel li cau...
y á mes d' axò, no m' entravan,
á tots els sobrava cap.
Al últim, un vaig trobarne
qu' era entre tots lo mes gran,
mes, per xó, tant just m' entrava,
que los ulls oberts un pam
tenía de portar sempre
si no 'l front me feya mal;
pero esquilantme ab la máquina
lo duya ab comoditat.
Després de mirar lo folro,
pregunto al amo—¿Quant val?
y m contesta respallantlo
ab lo bras:—Xeixanta rals.
—Xeixanta rals? No me 1 quedo;
no senyor, lo trobo car.
Digui ¿no 'n pot treure res?

UNA SORTIDA Á FORA.—Aventura gráfica (per *T. Dalla-Francesca.)*

—¡Poca vergonya!.... Pillo'.... *¡Yankée!*.... S' ho ha cruspit tot.... ¡Y tanta gana que 'ns han fet els ayres de fora!

—Pero jo no soch en Cánovas.... A mí quí me la fá me la paga....

Y 'm contesta molt formal
—Si vol li treuré las alas
ó també 'l puch rebaixar.
—No senyor, de cap manera...
lo vull aixís com s' escau.
—Donchs lo barret val xeixanta;
la barretera sis rals.
—Com s' enten la barretera!
—Una capsa per posá l
—No, no, no. Deixis de capsas;
lo portaré embolicat.
Agafo 'l barret, l' enrotllo
ab lo meu mocador blanch,
y aném tots dos á la fonda
ben disposats á viatjar.
Ja estém al tren. ¡Quina engunia!
¡Quín viatje mes pesat!
Sempre havía d' está' alerta
vigilant pel meu company.
¡Cuidado que hi ha un sombrero!
¡Miri que l' aixafará!
¡Tingui compte! ¡No s' assenti!
¡Home, no s' acosti tant!
Alló sí qu' era un martiri
que no s' acabava may.
Después de mil vituperis,
ja estém á la capital.
Al arribar á la fonda,
sols era tot mon afany
veure lo pobre sombrero
si s' havía atropellat.
Lo desembolico y... ¡vaja!
casi bé 'm vá fer plorar...
Los pels semblava qu' estessin
uns ab altres agraviats
puig ni 's miravan la cara,
tenint en aquell instant
mes que d' un barret, la forma
del animal mes estrany.
Per tornarlo com estava
lo tinguí de fer planxar;
sols per aquesta friolera
me 'n feren pagar deu rals.
¡Si hagués portat barretera
prou hi hauría ben guanyat!
Ja está planxat. ¡Quin efecte!
¡Qué bonich! ¡Sembla un mirall!
Ab l' ala tan rodoneta;
ab lo llas en lo costat...
No hi ha pas dupte, 'l sombrero
fa ser á un home elegant.
—Alsa barret! ¡Quina ditxa!
¡Davant del rey com lluhirás!
Tú si qu estás de xaripa;
ja vas naixer concejal,
y qui sab si d' eixa feta
pujarás á diputat!
Aixó li deya y 'l pobre
com preveyent algun mal,
ho escoltava ab molt silenci;
ni 'l sentía respirar.
Per fí arribá per nosaltres
lo dia tan desitjat.
Me rento, 'm poso de gala
después de ferme afeitar;
la camissa ben planxada,
las botinas, frach y guants;
tot posat á punt de solfa;
un figurín acabat.
¡Quin goig que feya! Semblava

UNA SORTIDA Á FORA.—Aventura gráfica (per *T. Dalla-Francesca.)*

—Puch tardar més ó menos; pero als *yankées* jo me me 'ls meujo!

—Veritat, noys, que no hi ha res al mon que fassa tanta gana com els ayres de fora?

---

un senyor per estrenar.
Com si fos tot d' una pessa,
surto del meu cuarto y ¡plaf!
topa 'l barret ab la porta,
m' escapa del cap y cau...
¡Altra volta 'ls pels endoyna!
¡Altra volta escabellat!
Vaig respallarlo ab la mánega
y va quedá' aixís, tal qual.
Mentre anavam á palacio,
m' esplicava 'l diputat
del districte, que venía
ab mí per acompanyarm,
lo modo de presentarme
per no fé algun disbarat.
Y 'm diu així:—No s' apuri;
vingui sempre al meu detrás
y no passi cap cuidado
si fa sempre 'l que jo faig.
—Així ho faré, jo vaig dirli,
per mi crech que no 's perdrá.
Ja estém á dins de palacio.
¡Vaya una escala mes gran!
¡Quíns tapissos y catifas!
Jo ho tenía de mirar
tot de reull per no perdre
may de vista al diputat.
Arribém á l' *ante-sala*
y ell 's para allí un instant;
se treu lo barret, se 'l posa
sobre del ventre apoyat
agafantlo per las alas,
allavors apreta y ¡clach!
li queda com una coca
y se 'l posa sota 'l bras

Me trech també 'l meu, al veurho,
y faig igual pero, ¡cá!
me 'l apoyo sobre 'l ventre
y apreta que apretarás;
vaig ferhi tota ma forsa
sens que volgués quedar plá
Pobre barret, com patía!
Jo 'l sentia gemegar
y lo valor ja 'm faltava
per darli torment tan gran.
Aixafat d' eixa manera,
me 'l coloco sota 'l bras
y com hi ha mon pareixia
un d' aquets pobres que van
ab un instrument de manxa
que fins vos fan mal de cap.
Durant nostra permanencia
en la cámara real,
may vaig dí' esta boca es meva,
tot ho va dí 'l diputat;
lo que feya, era mirarme
lo barret de tant en tant.
Lo rey també se 'l mirava
sens poder dessimular
l' efecte qu' alló li feya,
puig reya per sota 'l nas.
Al sé á fora, 'l que jo anava
li toca una cosa y ¡clach!
torna 'l barret desseguida
á son estat natural.
Jo prou al meu lo tocava
per tots los quatre costats;
prou li buscava la cosa,
pero ell alsarse, ¡qu 'es cas!
fins que aburrit per l' escena

que estava representant,
vaig di' enfadat:—L' un ó l' altre,
¡á veure qui guanyará!
y li pego tal trompada
per la part que 's posa al cap,
que li vaig alsar la copa
ab la forsa del meu bras.
Tenía 'l barret, passada
aquella pena tant gran,
tota la cara arrugada
y los cabells erissats.
Pobre barret! Tantas voltas
com passo pel teu davant
y 't veig quiet á dins del globo
ahont te tinch colocat,
no puch menos que pararme
y dirte reflexionant:
Jo t' admiro! ¡Jo t' admiro!
mártir de l' urbanitat!

EUSSEBI BENAGES

ENGRUNAS

I

Despertan á sol post allá en la platja
las barcas pescadoras,
y llensadas al mar, lo vent besantlas
al lluny se les emporta.
Los cants del remitjer la barca alegran
y l' esperit confortan,
y una volta caladas ja la pessas
los pescadors se dorman.
Los surets van á fons, plena es la xarxa,
la nit ha sigut bona,
y cantant y cantant, cap á la platja
lo vent las barcas torna.
Son ¡ay! las ilusions, ma dolsa aymía,
barquetas pescadoras...
¡Quántas y quántas en lo mar s' endinzan,
se perden y no tornan!

II

¡Per qué m' estimas?—me vas dir un día
estant sols y mirantme fit á fit—
¿Que hi ha en mí que no tingan altras donas
y mes que jo no tinch...?
Jo no vaig contestar; pero agafantla
entre mos brassos ab plaher sens fí...
...Ni mes m' ha preguntat perque l' aymava,
ni á ningú, que jo sápiga, ho ha dit.

III

Doneume, avans de tot, á ma estimada,
després del bosch doneume la violeta,
d' un cel d' istiu la nit ben estrellada,
del aire, l aureneta.
Es tot quant me convida
á olvidar las tristesas de la vida.

A. JULIÁ POUS.

QUADRETS MONTANYESOS

LO DIDOT

Ilustració de J. Pellicer Montseny.

La Teresa, tot surgint un pehuch, bressolava, ab son peu, son infantó á quin venía de donar mamar. Era una diada de tardor; los raigs d' un sol pálit, negat de boyrina, lliscavan á través dels batents mitj clossos de la finestra de la cambra, extenent sul sostre empostissat una fina barra d' or trencada á ángulrecte per una caixa de roba blanca posada als peus del llit. Era son quart fillet; feya y fora sis anys qu' era casada. Son marit, en Jepet, y ella, menavan un masot, á una hora de Banyolas, sú la montanya, vers lo camí de Mieras, no gayre lluny de la antiga esglesia de Porqueras; masot de pochs cabals, de terra prim, pero alegre per la rica vista. Ella, malgrat d' haver parit quatre fills, res havía perdut de sa guapesa de fadrina; sols se havía engroixit, son cos se havía un xich abultat, sas carns gens flonjas, al contrari; fesomía inteligenta, simpática; se podía dir d' ella una empordanesa guapassa. Ell, lo marit, era un pagés alt, magrot, escardalench, tot muscles; quan agafava un bou per las banyas per posarli el jou, per tant que fes, lo subjectava, inmovilisantlo, com si fos lligat á una anella de ferro. Se havía enamorat de la Teresa á la fira de Mieras tot comprantli un forch d' alls; amors de pagés quals sentiments del cor se manifestan de llur manera: pessichs, atreviments, patacadas.—Está, ximple: mirá y poch tocá, sents?—Noya, no sias tan esquerpa!... t' estimo tant que voldría menjarte. —Boig, més que boig! diu ella rihent. Las conversas que tenen al principi d' enamorats no son gran cosa; es quan lo casori es decidit que parlan de projectes serios, del niu que 's farán, dels dinerots que entre 'ls dos juntarán per comprar alguns cabals, los dos bous de llaure, y arrendar un masot.

Aquell any l' havían ballada magre; la secada ho havía tot rostit; de grans, sols mitja cullita; las pasturas semblavan menjadas per la llagosta; lo parell de bous de traball eran tan magres que los ossos 'ls hi foradavan la pell; llurs tres criaturas mocosas, quinas, barrejantse ab las gallinas, saltirogrant sobre 'l boll del era, també se 'n ressentían; la gana 'ls feya anar molt lleugers.

Aquell día, la Teresa portá al seu home que llaurava un campet per sembrarhi ségol, la brenada posada dins un cistell que contenía pa y ceba ab son porró de ví agrench, lo tot cubert de blanch toballó, puig que la Teresa es molt neta y endressada. Quan son home hagué brenat, ella li digué:

—Mira, Jepet, per Nadal no podrém pagar l' arrendament al amo.
—Be massa que ho veig.

—Anit, tot donant mamá al nostre fillet, m' ha vingut una idea que si es de ton grat, pot mellorar nostra posició.

—Digas.

—La Llúcia, aquella parenta meva casada á Mieras ab en Ramón, lo teixidor, va parir antes que jo. Si fa ó no fa, te la llet de sis mesos, m' entens?

—Gens ni mica. Acaba.

—Donchs... no sé com dirtho... jo podría anar per dida en casa de senyors de ciutat, guanyant 12 ó 14 duros al mes, sens comptar 'ls regalos, y donaríam nostre infantó á la Llúcia, qu' es tan sana y robusta com jo, per sis duros al mes, ganancia per nosaltres vuit duros.

—Y la Llúcia, qué fará de son fill? lo mantindrá ab sopetas?

—Ella s' arreglará. Ja trobará una vehina que li criará per tres duros.

—Ja n' heu parlat?

—Sí, al mercat passat.

—Donchs avant, tú mateixa. Y jo, si tú te 'n vás, cóm ho faré sense dona?

—Vindrá la tía Pona que s' está á casa mos pares que hi es de sobras, pera que, durant lo temps del didatje, me reemplassi, te conduheixi á tú y á las criaturas; encare que vella es molt trempada.

En Jepet, arrufá 'l nas, encengué 'l pipot, tirá una glopada de fum al ayre; rumiá un xich y per fí digué:

—Vaja... ho cal. Axó de guanyar vuit durets cada més 'ns pot adobar el ronyonal; podrém pagar la renda al amo.

L' endemá dematí, la Teresa, faldillas retrossadas, un cistell d' ous sul cap, se 'n aná á Banyolas fent saber als hostals y fondas que si trobava una bona plassa, en familia de be y acomodada, ella hi aniría per dida, encare que fos á Girona ó á Barcelona. L' apotecari se cuydá de ferho posar als diaris.

Al cap d' alguns días comparegueren al mas un senyor y una senyora quins demanaren per la dida quals anuncis havían llegit. Ell alt, magrot, cabells blanchs... sens dupte un metje de ciutat; ella petita, rodonxona, de mantellina negra,... la llevadora del barri de la catedral de Girona; la senyora Angeleta. En Jepet era fora, á Besalú.

La Teresa mitj sofocada 'ls rebé al menjador, acostántloshi duas cadiras:—Seguin, seguin... qué se 'ls hi ofereix?

—Hem vist en els anuncis dels diaris de Girona que voliau anar fora de casa á criar, digué lo senyor metje.

—Sí, senyor.

—Tindréu de venir á Girona.

—Y vaya, ja m' está be.

Allavors volgueren veure la criatura que criava; la Teresa els feu entrar á la cambra hont son fillet dormía en lo bressol; un nin com un angelet, fresch, gros, grassó, una vera poma reyneta. La llevadora volía examinarli 'ls pits; mes la Teresa se ruborisá davant d' aquell senyor vellet, y tota pudorosa hi feya dificultats:

—Aquest senyor es lo metje de la familia, y com á metje no heu de tenir cap reparo.

Allavors se desfé la cotilla, apartantse la camisola, botintne dos pits durs, de venas blavencas ab llur mugró nimbat d' aureol bistrós de bona mena. La senyora Angeleta los hi expremí; n' eixiren cinch raigs com d' una regadora.

Després d' enrahonarse y convenir del preu de 14 duros al més, la llevadora li digué:

—Ja estém entesos. Convindría que vinguessiu demá ó al mes llarch demá passat, perque la dida que la senyora tenía se 'n ha tingut d' anar per falta de llet. Mentrestant la criatura mama d' una vehina que també cría son fill, y si hagués de continuar criantne dos, aviat no tindría prou llet. Aquí teníu un parell de duros pel viatje. A Girona, carrer del Carme, 4, pis 1.er Demanau per ca'n Llibori; tot Girona 'l coneix.

Lo Sr. metje y la senyora Angeleta se despediren de la Teresa quína 'ls acompanyá fins al cap del era; y tot pujant á la tartana:

—Sobre tot vinguéu aviat. Demá passat una criada de la casa us vindrá á rebre al arribada del cotxe de Banyolas.

—No passin cuydado; vindré com mes aviat mellor.

Al tornar cap al tart en Jepet de Besalú, sa muller li contá la visita del Sr. metje y de la llevadora. No 's pensava que la cosa anés tan depressa. L endemá vingué la tía Pona quina havía rebut recado de la Teresa, com també la dona del teixidor de Mieras per emportarse 'l nin. La Teresa se n desprengué plorant, menjantse'l á petons:—María, digué á la teixidora, estimeulo forsa, siguéu sa mare, cuydeulo be, y si fos malalt feumeho saber tot seguit; ho deixaré tot per venir. Adeu fill de mas entranyas! que 'l bon ángel de la guarda t' ampari!

En Jepet havía ja comprat un bagulet á Banyolas; la Teresa hi ficá sa roba, y lo tercer día baixaren abdos á la carretera, esperant lo cotxe d' Olot del matí que va á Girona.

Tot camí fent:

—Teresa, digué en Jepet, sabs que me farás molta falta? Sense la crudel necessitat, ja pots ben creure que no 't deixaria anar per dida. Y allargant un suspir.—Es per mí un sacrifici dels grossos.

—Vaja, marit, no te las peguis tan fortas. Ben cert que jo també te trobaré á mancar; pero no hi ha remey, es pel be nostre y de nostres infants; ho cal, lo principal es que Déu 'ns donga á tots salut, un parell d' anys son aviat passats, ja he recomenat á la tía Pona que 't cuydés be.

La Teresa no volgué dir á son home la condició imposada en lo tracte per la llevadora y el Sr. metje: prohibició terminant de veure son marit durant lo temps qu' ella criaría, perque ell no l' hauría deixada marxar.

A las 7 passá lo cotxe d' Olot; ella hi pujá estrenyent la má al seu home, los ulls negats de llágrimas. Fugí lo cotxe enbolcallat en núvol de polsaguera, vers Girona.

A l' arribada del cotxe á la fonda dels Italiáns, hi trobá una criada que l' esperava, y abduas se dirigiren á cal Sr. Llibori. La senyora la vingué á rebre al replá de l' escala, y tot seguit d' haverla feta esmorzar, la feu entrar en sa cambra y li portá la nina quina s' amorrá al pit de la Teresa, bebent casi á galet, ennuagada per l' abundancia de llet.

—

La familia Llibori era una familia que pocas se 'n troban. Vivían al carrer del Carme en casa gran, d estancias espayosas, que havía pertanyegut á un baró de la vella noblesa catalana, tronat com desgraciadament son casi tots avuy día. Lo Sr. Llibori, de retorn d' América, carregat d' unsas, la comprá per pochs diners; també s' afincá comprant algunas heretats á Fornells, Santa Eugenia y Bescanó. Era un home d' uns 40 anys, de baixa estatura, groixut, de mostatxo y cabell sal y pebre, afligit d' un tich nerviós que li feya sempre arronsar las espatllas, tich contractat en aquellas llunyanas terras de resultas d' un susto d' haver caygut al mar, perillant de ser engolit per un tiburó, salvat miraculosament per un tripulant del barco. Ell y la seva senyora eran fills de Pineda de la costa. Se havían casat molt joves, ell á 22 anys y ella á 18. Aixís es que posaren al mon un reguitzell de criaturas. Se 'ls n' hi contavan onze de vivas: vuit filaborras y tres noys, sens contar tres de difunts y varios abortos. Casi cada any en naixía una; las didas á parells no s' hi acabavan may, puig que tant parir havía debilitat de tal manera la salut de la senyora Llibori que lo metje de la casa li havía prohibit de criar. Pobra senyora! ja es ben á planyer! Quína calamitat de ser tan prolífica! Lo senyor Llibori que no tenía gayre memoria, confonía á voltas los prenoms dels seus fills, diguent Pere á n' al que 's deya Pau; aixís fou que 's determiná numeralse: número 1, 2, 3, etc., fins á onze. Donava gust, á l' hora dels ápats, veurels sentats á taula per rench d' edat, toballó nuat al clatell, sense dir un piu, taula presidida pel pare Llibori, empatriarcat dins sa cadira de brassos, sa senyora enfront d' ell vigilant sa quitxalla, reganyant al que no fa bondat. Ademés, tant ell com ella eran bons pares que molt estimavan á sos fillets, educantlos ab justicia y carinyo.

La Teresa era per ells un ver tresor; á mes de ser molt servidora, 'ls hi criava la criatura que donava gust véurela de tan roja y grassona. Las didas que tants mals de cap 'ls hi donavan, una per falta de llet, altra per anyorament; per capritxo ó perque sí... á lo bó de criar els hi plantavan la criatura y se 'n tornavan á casa llur. Això era una pena per la familia Llibori, quina feya omplir los diaris geronins d' anuncis, fent correr la senyora Angeleta per la Seca y la Meca en busca de didas; ella ho feya ab molt gust, ja que á ca 'n Llibori hi tenía una mina d' or. Lo temor mes gran que tenían marit y muller, que 'ls feya viure ab sobressalts, era ocasionat per la visita del didot á sa muller. Lo Sr. Llibori no hi volía transigir, per las conseqüencias que resultavan per la dida y de rebot per la criatura que criava. Ell, y sobre tot ella, vivían sempre molt escamats pels apuros en que se havían trobat. En la casa y fora d' ella, s' exercía una vigilancia extremada, sobre tot en los días de fira y de mercat. Fins lo Sr. Llibori pagava alguns agents de policía perque l' avisessen. Si sentían farúm del didot que havía vingut á mercat per vendre un bou ó una cabra, lo senyor Llibori se cuytava de fer collar l' euga á la tartana y d' enviar dona, dida y criatura al mas de Bescanó. A l' hora de mitj día compareixía 'l didot preguntant per la dida; que li voldría comprar un mocador de seda pel cap, y que voldría qu' ella se 'l triés al seu gust.—Está molt bona, li deya 'l Sr. Llibori; deixeuse de mocador de seda; ja li 'n compraré jo. Han aprofitat del bon día per anar á fora; tornará cap al tart.

—Me 'n alegro qu' estiga bona; dónguili recados.

—Vaja, aneu á la cuyna que dinaréu.

—Això prou. Donchs ab lo seu permís.

S' atracava com un lladre, xerricant de valent.

Devegadas en lloch d' anar fora, la senyora Llibori tancava la dida dins sa cambra y no la deixava sortir fins á entrada de fosch. Tot això era en bé seu y de la nina que criava. Si havían estat xamuscats tantas vegadas!...

Al cap d' un mes que 'n Jepet tingué la muller fora, li vingueren ganas, unas ganas irresistibles de véurela. May havían estat tant temps separats. La tía Pona el cuydava be; mes ell trobava á mancar la dona: lo seu desitj creixía cada día mes.

Un día de mercat á Banyolas, que á la taberna de 'n Niçu jugava un patricó d' ayguardent ab en Barratort, peó de camins vehinals,

—Un día d' aquests, li digué, me 'n vaig á Girona per veure la dona de casa.

—Sí, ja hi caich: no la tens á ca 'l Llibori?

—Sí, qué vols dir?

—Y t' ets posat al cap de veure ta muller?

—Sens dubte. Ara, ara! Per qué m' ho dius?

—Perque jo hi tenía la meva per dida, y després de forsas anadas y vingudas, se passá tot un any sens que li pogués veure la cara; sí, noy, tot un any; sort del meu carácter de bonifaci y la por de perdre l' empleo, que 'm feya pacientar y resignarme; te asseguro que n' hi havía per tirar la barretina al botaván; y tinch compte que mes ó menos això ha passat ab tots los didots, puig en aquella casa de l' inquisició, las criaturas hi neixen com los bolets, y las didas no s' hi acaban may. A 'n Tóful li va succehir lo mateix; ne va fer una malaltía. Ah! cóm se prevalen eixos ricatxos de la miseria dels pobres!... Mira, á ca 'n Llibori es com el convent de Santa Clara; la dida que hi entra ne surt y fora quan los amos volen; els hi cal la sanch de las nostras donas per regenerar la sanch empobrida de llur nissaga. Això sí, no falta á las didas bona vida y bons regalos. La meva ne va surtir grassa y fresca com una guatlla del Setembre engreixada de mill; havía ben perdut la colradura del sol; semblava una patota de cera. Té, si vas á Girona, fem una juguesca: juguém un altre patricó que te 'n tornarás com hi haurás anat, sens haverla vista.

En Jepet, lo cap apoyat sobre sa má, tot capficat, pensatíu, s' aixecá de sobte, ulls llambregant, doná un patach á la taula que feu dringar els gots.

—Ja está. Noya, porta un altre patricó.

A la nit, no pogué dormir; se girava y regirava sens trobar la son. La tía Pona que sentia lo seu llit cruixir, va entrar dins sa cambra ab un llumet demanantli si no 's trobava bé.

—Res tinch, tía; aneusen á jaure.

A trench d' alba saltá del llit; se posá la barretina nova, calsas y gech de vellut, y trasca que trasca, á salt de ca, cap á Girona. A las vuit trucá á la porta de ca 'n Llibori. Una criada qu escombrava l' escala l' hi obrí.

—Quí seu? qué voleu? quí demanéu?

Ell tras tras, escala amunt.—Vull veure y parlar al amo de la casa.

—Bé, entreu á la sala; lo senyor es al llit. Senteuse... pero ¿quí seu?

—Digasli que som en Jepet, l' home de la dida.

La criada tota esparverada entrá á la cambra de son amo, diguentli que l' home de la dida acabava de arribar y que volía parlarli, que s' esperava sentat á la sala.

—Ay, Llibori, digué sa muller, fes que no vegi á la dida, sino estém perduts.

Lo senyor Llibori no sabía lo que li passava; salta del llit, se vesteix ab moviments convulsius, rumiant com podría salvar el conflicte. Comparegué á la sala molt nerviós, arronsant las espatllas mes que de costúm; vegé al pagés segut sus d' una cadira, y, una ma á la butxaca, passantse l' altra pel front, casquet al clatell.

—*Con que*, vos sou l' home de la dida, en Jepet.

—Sí, senyor; he vingut per véurela.

Continuava el Sr. Llibori passejantse sala amunt y avall, rumiant, sens

trobar cap eixida, fregantse las mans, arronsant las espatllas per son tich convulsiu, y al passar davant de 'n Jepet, no sabent que dirli, continuava:

—*Con que,* vos sou en Jepet, l' home de la dida?

Ell ab catxassa:—Sí, senyor.

Mes aquell arronsament d' espatllas comensá d' empiparlo; se pensá que 's mofava d' ell, recordantse d' alló que li havía dit en Barratort, lo peó.

—Bé, per molts anys.—Y en Llibori continuava sala amunt y avall, tremolant per son fill que la Teresa criava tan bé: se torturava l' enteniment y res trobava. A las horas, negat, esma perdut, hi tornava:

—*Con que,* sou en Jepet, l' home de la dida.

En Jepet, á quin havía pujat la mosca al nas, ja no 's pogué mes contenir.

—Som en Jepet del c.....! no 's fará vosté refume!—y alsantse molt tirat, ficantse per cambras y corredors, alborotant la casa:

—Teresa! Teresa! cridant.

Surt la Teresa tota sofocada:—Ay! Jepet, tú aquí... qué vols?

—Fes un farcell de lo teu y segueixme! Ahont s' ha vist una casa que ni d' una sed d' aygua m' han convidat! Vaja! fora, y no miris endarrera... Perque son richs se burlan de la pobra gent... Sí, per vosté parlo, Sr. Llibori. Veu, si m' hagués deixat veure la dona res d' això hauría passat. Voldría jo veure la cara que vosté faría si estés un mes sense veure la seva... Vosté que posa tantas criaturas al mon...

Lo Sr. Llibori se quedá atónit com si vejés visions; sa senyora, lo cap baix, tota afligida. No trigá á venir la Sra. Angeleta que 's cuydá d' anar en busca d' una altra dida.

En Jepet guanyá el patricó d' ayguardent al Barratort; mes també perdé la bona soldada que guanyava sa muller; de manera que tornaren los mals de cap pera fer quartos y pagar al amo l' anyada de Nadal.

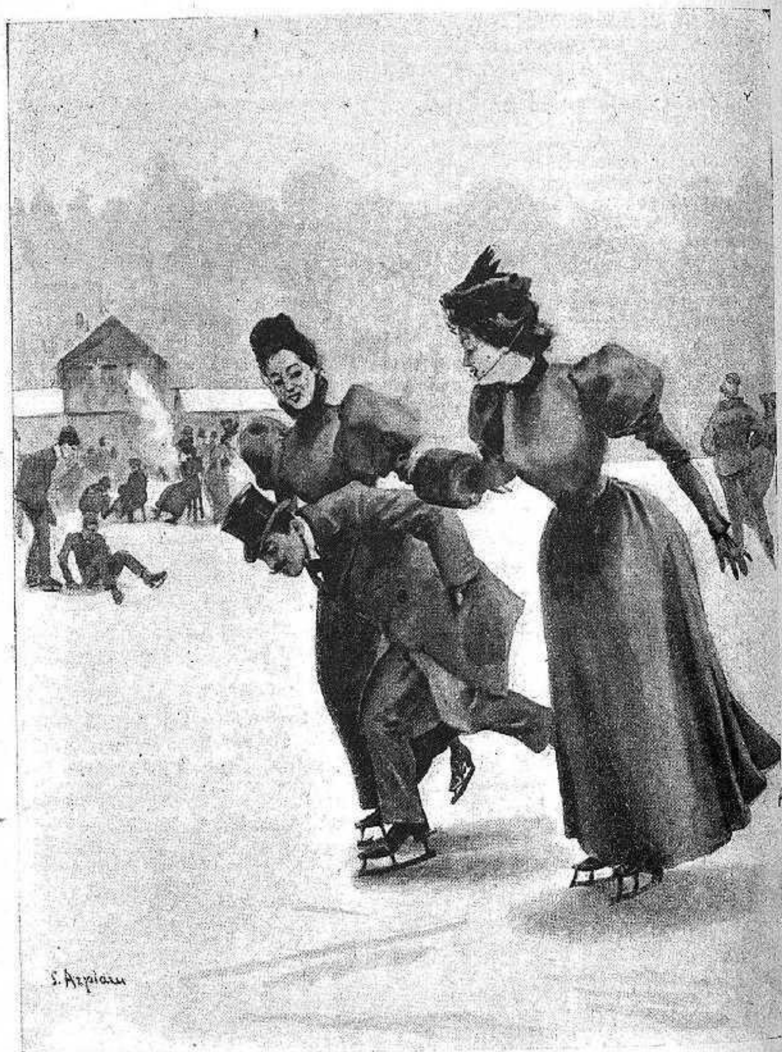
C. Bosch de la Trinxería.

Recorts del any (per *M. Moliné.*)

Touristes de la terra del *Choucrut*, que durant l' estiu passaren per Barcelona.

EN LO CÍRCUL DE PATINADORS DE PARÍS (per *S. Aspiazu*).

Fret als peus y foch al cor,
doná alguna relliscada
y caure alguna vegada ...
Aixó es l' amor.

LA COSTUM DEL FUMAR

Premi en lo segon certámen literari del Foment Catalá, *de Sans.*

Las costums al garbellar,
he trobat més d' una volta
que cap com la del fumar
per costum de poca solta...
(Perdoneume 'l parlar clar.)

Com que 'l fumar—sentvos franch—
no veig ni que higiénich siga,
vull despatxar punt en blanch
son us... ¡Que voléu que us diga!
(Esperéus, qu' entro al estanch.)

Jo no entench, ni vull entendre,
siguent com só fumadó,
perqué s' ha arribat á extendre
aqueixa boja afició...
(Francament, aixó 'm fa *encendre.)*

Al notar la furtor gran
del tabaco, dat son flayre,
me 'n faig creus de que, xuclant,
s' hi trobi gust poch, ni gayre...
(Fins me 'n *fumo,* tot fumant.)

Un home gran ó petit
que ab afició un puro apura,
moltas vegadas he dit
que fa paper de criatura...
(¡Quín cigarro! Escanya 'l pit.)

Que 'l fumar té utilitat,
no sé pas quí á dirho gosa.
¡Si es gasto malaguanyat!
¡Si en lloch de servey, fa nosa!...
(Un misto: se m' ha apagat.)

Nosa, sí; perque si 's mira,
feu lo traball que volgueu,
sempre 'l cigarro *un* retira
de davant mentres fum tréu...
(¡Aquest cigarrot no *tira!)*

Podréu dirme que ho faig fort
si us dich que—sense enfadarvos—
tots plegats fuméu *á mort*
per *fer l' home* y entonarvos...
(¡Malvinatje! Segueix tort.)

Pe 'l cos es tan perillós
lo fumar, que, perque 's veja,
no diré més que fa tós,
quita la gana y mareja...
(¡Quín cigarro més *nerviós!)*

Que á la mateixa moral
li reporta perjudici
ho proba que, costum tal
ja s' ha convertit en vici...
(Un misto més: ¡tant se val!)

Sense ferhi cap embut

Ventada de Mars.—Qüento gráfich (de *Apeles Mestres.)*

La senyora aspira 'l perfúm de las primeras flors.

La planxadora surt á portar la panerada de roba.

VENTADA DE MARS.—Qüento gráfich

(de *Apeles Mestres.*)

La ventada fa caure 'l test de la finestra.

Y s' endú enlayre la roba de la planxadora.

—per més que 'n soch partidari
de fer fum—trobo qu' es brut
lo fumar; brut y *ordinari*...
(¡De tant encendre'l ja put!)

Brut, perque—si ho reparéu—
fa omplir las escupidoras;
y ordinari, perque 's véu
que incomoda á las senyoras...
(¡Quina cendrota que treu!)

Y per últim, eix viciot
es de molt poca vergonya,
puig protegeix tant com pot
la ociositat, qu' es la *nyonya*...
(¡Ex! Ja llenso 'l cigarrot.)

. . . .
. . . .

¿Quí apoyará una costúm
en vici ja convertida,
al veure clar com la llum
(si no vol dí una mentida)
qu' en lloch de llum, dona fum.

Guerra declaro al fumar
perqu' es dolent, entench jo.
Veyam si podré lograr
aqueix vici desterrar...
(Aixís fumaré més bó.)

Pro si 'l meu criteri emés
no obté l' éxit que jo 'm creya
y ningú concell n' ha pres,
trech la pipa... (Y de 'l que deya,
me 'n desdich... y no he dit res.)

J. BARBANY.

BOLL

Diu l' adagi catalá:
—"Poch estreny qui molt abrassa."—
Tú si que 'l pots ben negá,
que ja sabs que tinch prou trassa
per estrenye y abrassá.

—

Si 'l teu marit fá 'l que 't fá
no 'l mou l' amor com tú 't pensas,
es que deu patir del móll
de la viga de la esquena.

—

Carregat de vanitat
al públich has exposat
la teva fotografía,
pró com ningú 't coneixía,
ningú en tú s' haurá fixat.

—

Ara si que no 'm fan pór
ni las tramas anarquistas,
després d' un cop d' ull dels teus...
¡me 'n rich de la dinamita!

—

Plányme y no 'm renyis, Sofía,
que si tinch la vista als dits
es cosa de malaltía,
que 's diu en Patología
transposició dels sentits.

Deu te perdó haverme prés
un cor que no val gran cosa;
poch temps te 'n podrás gaudir
que 's trencará aviat la corda.

No se quí m' ha dit que tinch
per llengua unas estisoras.
¡Quina feyna d' esmolet
la que vulga serme dona!

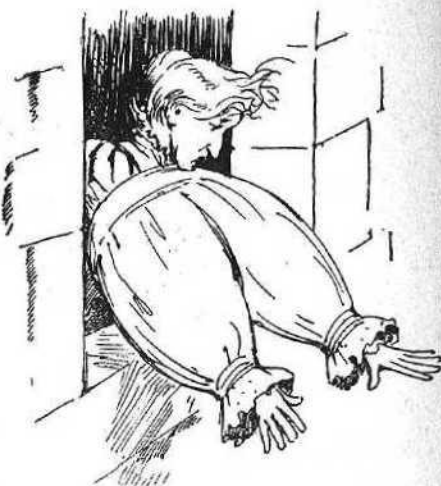
FOLLET.

DEL FOCH Á LAS BRASSAS

Soch promés ab una nena
que m' estima y que l' adoro;
pro estich á punt de plantarla
perque de novillo á novio
hi ha molt poca diferencia,
y si haig de creure 'l que toco
y 'l que 'm porta la planeta,
no haig de parar fins á toro
de gracia... Moltas vegadas
hi consultat en un tomo
d' oracles y profecías,
que guardo com or en polvo,
si 'm será eternament fiel
la donzella per qui 'm moro.
En las cubertas del llibre
hi ha l' eclíptica, un gran rotllo,
ab els signos del zodíach;
al aries l' índice poso,
m' acluco y rápidament
l' órbita al atzar recorro
fins que, cansat de rodar,
paro y al punt que 'ls ulls obro
¡cataplúm! ja 'm veig el dit
sobre las banyas del toro.
Es inútil afegir
que de mil colors me torno,
perque un cornut sols pot dur
malastrugancia. Suposo
que vostés dirán:—¡Manías:
—Perfectament. Seré un tonto
d' enfundarmhi; pero 'm passa
cada vegada que ho probo,
y aquesta casualitat
me posa 'l cap com un bombo.
Sols un sol cop m' hi cregut
ésse 'l més felís del globo...
Paro 'l dit sense obrí 'ls ulls
per no veure més el toro
y sento que un company meu
diu:—¡¡No ho es!!—¿No? Donchs, ¿que toco?
¿L' Escorpión? ¿El Leo? ¿El Virgo?
—¡No! Tocas el Capricornio.

M. BADÍA.

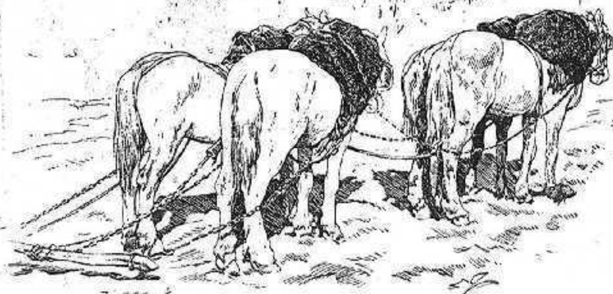
VENTADA DE MARS.—Qüento gráfich (de *Apeles Mestres.*)

A consecuencia de lo qual....

¿No es cert que las ventadas de Mars tenen capritxos de molt mal género?

PREPARANTSE PEL TRABALL. (Apunte per *N. Vázquez).*

PENSAMENTS HUMORÍSTICHS

Las donas, quan se besan las unas ab las altras, aclucan los ulls... ¡Quín modo de petonejar als homes ab lo pensament!

* * *

Si no fos que al home, avuy tot afeytat, demá 'l bigoti ó patillas, ó bigoti y mosca ó barba, 'l fan semblar *tot un altre,* l' ase 'm flich si las casadas farían tanta bondat.

* * *

No tots los que neixen venen á n' aquest mon ni tampoch tots los que 's moren van á l' altre: hi ha qui en aquest mon hi vé mort ja y d' altres que al anársen al altre es quan comensan á viure.

* * *

Deu, avans de fer á l' home mes llarch de brassos, va preferir fer á la dona mes prima de cintura.

* * *

De la costella que 's va treure al home se 'n va anar fent la dona: al volguerli fer lo cor, ja no quedava costella.

* * *

Tanta gent que 's queixa y pensar que 'l mes desgraciat no mes es un!...

Lo mes felís, á un no crech que hi arribi, perque pera serho, 's necessita *no serhi tot.*

* * *

Que certs goigs de la vida no durin mes que 'l temps d' exhalar un sospir!...

Si Adam y Eva s' haguessin menjat un meló en comptes de la poma, com que hi hagueran estat mes... potser ara!...

* * *

La fosca es la encubridora de tota maldat.

Per xó quan surt lo sol está tan roig.

LAMBERT ESCALER.

A LA BONA MEMORIA

D' EN FREDERICH SOLER (1)

Con diferente voz se condolecen.
(GARCILASO.)

Quan va morirse lo Trovador
tot Catalunya va esclatá en plor
mentres donava
l' alé postrera
y 'l mon plorava
dissort tan fera,
entorn Talia van reunirse
vestals y sátirs fent son deber,
per despedirse
del vat Soler.

—

La Poesía deya ab bell cant:
—D' aquest poeta de veu vibrant
saber voldría
la major gloria;
aixís un día podrá l' historia
honrar al home que tant aclama
y ab or sas lletras jo grabaré.
Febrós lo Drama
va dir:—Jo ho sé.

—

¿Quí no recorda lo bon Rector
que á Vallfogona va doná honor?
La gran figura
va omplir las taulas
quan ab cultura
cruentas faulas
contra l' enveja lo sabi feya.
Quí no ho recorda? ¿Quí no ho sab bé?
Lo Saynet deya:
—Jo sols ho sé.

—

Ell era mestre pera fer riure,
nostres pagesos va ben descriure.
La seva Esquella
de la Torratxa
per nostre orella
no té pas tatxa.
Qui l' escoltava molt prest somreya...
Y la Comedia sentintlo bé
gojosa deya:
—Be prou qu' ho sé!

—

Encare flayro Las Francesillas
tan catalanas y tan senzillas.
Gens de la terra
nos presentava;
ja en pau, ja en guerra
la retratava:

(1) Primer accésit al premi ofert en lo certámen de Gracia á la memoria d' en Pitarra, no haventse donat lo premi.

O PER TOTS Ó PER NINGÚ
(per *F. Fló.*)

—Si 's tapa pels mosquits ¿cóm es que que 's deixa perseguir pels burinots?

---

tal com l' artista sas colors veya,
y la Tragedia quan l' entengué,
altiva deya:
—Jo sola ho sé!

—

La Espanya entera va celebrar
sublim Batalla que 'ns va donar;
y un jorn lograva
real missatje

Apunte á la ploma (per *R. Camins.*)

LOS HOMES DEL ANY (per *R. Miró.)*

Valerià Weyler.

que 'l coronava
fentlhi homenatje
com á trovayre de gran valía,
com dramaturgo de pit, d' alé...
Y la Poesía
respón:—Ja ho sé!

—

Ell va ensenyarme joliu Cansó
d' aucells cantayres fentse ressó.
Ell ab fé vera
va fer pregaria
per la bandera
de Santa Eularia;
ell á Sertori pintá ab ma destre,
cantá la patria, l' amor, la fe.
¡Gloria al gran mestre!
¡Gloria á Solé!

J. BLANCH Y ROMANÍ.

CONSELL DE MARE

Sé que festejas, TreZ,
ab l' hereu de can BaldUU,
aprenent sastre que QQ
al carrer de la LlanZ;
Mira, noya, be 'l que fAA,
no festejis molt desprS.
¡Quí sab si aquest bona PS
vol enganyart'! Si per KK,
tú l' hi fas lo desenTT
quan te diga:—"Hermosa nN,
de gracia y sal n' estás plN,,,—
com si no t' hagués dit rEE.
Perque, noya, jo soch VLL
y 't soch mare ¿no es aixII?
Jo no 't vull veure infelII
ni que t' enganyi un trapLL.
Y esquivantlo així corrEE,
podrás veure si 't conV,
y al mateix temps pots saB
si dú bons ó mals inTT.
Vosaltres no penséu rEE.
¡Com teniu tan poca latH!
Quan l' amor vos emborH
gireu la truyta... al reVV.
Segueix mas indicaciOO
y aixís res tindrás que TM.
Grábat be al cap aquest lM:
"Respecte á homes pochs y bOO.,,

FELIX CANA.

GATADA (per *L. Roig.)*

**Aquí tenen un minyó
entre dos gats, que no sab
quin li te de anar milló
si 'ls dels peus ó be 'l del cap.**

ESPURNAS

T' hi aymat tant, que sostindría
que á treurem l' amor d' apuros
si en diners se 'm convertía,
á horas d' ara jo sería
home d' un milió de duros.

***

Quan analisar jo puga
la llum de tos ulls blavosos
y de ton cor los misteris
llegesca, jo 't juro hermosa
eternament ferte meva,
si en cambi pots ó bé logras
esbrinar las esperansas
los duptes y altras cent cosas
qu' en mon cervell has fet neixer
estantme á la teva vora.

ANTONET DEL CORRAL.

CONQUISTADOR ESCARRANSIT

(per *Mariano Foix.*)

Preferencias indecents
que son molt fácils d' entendre's:
aquells que no tenen dents
buscan els filets mes tendres.

LOS HOMES DEL ANY (per *R. Miró.)*

Joaquim Dicenta.

HUMORADA

Era tan pura y guapa la María,
que quan al cel va anar per Deu cridada,
sant Pere enamorat tancá la entrada
y un lloch li va oferí en sa portería.

A. DORIA.

T' EQUIVOCAS

Que no pot ser dius, Roseta,
estimar ab pur amor
més que á una sola nineta?
Donchs estás en un error.
Mira, jo n' estimo tres
y ab deliri á totas ellas;
això sí, tingas entés
que no n' hi ha al mon de més bellas.
Viuhen juntas tot lo día,
no 's separan ni un instant;
y sent tres, ves qui ho diría,
que una sola están formant.
¿Sabs qui son? ¿Respons que no?
Donchs te ho diré sense embulls:
son las tres qu' estimo jo,
tú, y las ninas dels teus ulls.

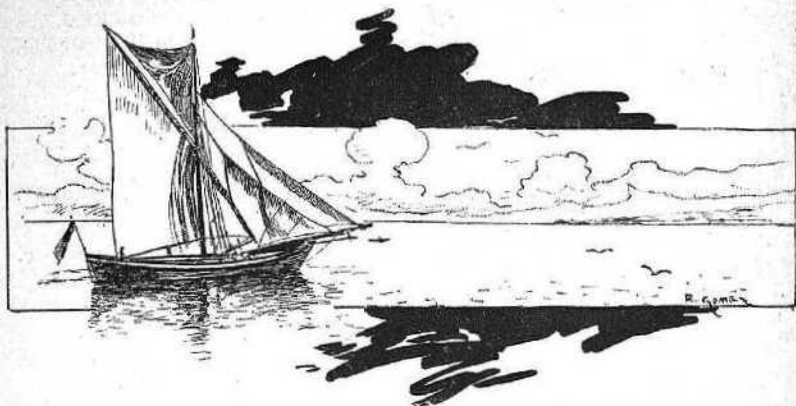
JOSEPH D. Y G.

SICUT ERAT (per *M. Moliné.)*

Lo petit Rius y Badía
tingué un rasgo d' energía;
pro no més va durá un día
¿Se 'n recorda?
Ab un día d' energía
se li va acabar la corda!

EN LA COSTA CATALANA (per *F. Gómez Soler.*)

«Mar endins solca l' aygua 'l llaut.»

REFRANS EMPELTATS

⁂ Quan els gossos lladran... arriban á fer mal de cap.

⁂ ¡Si vols estar ben servit... procura tenir molts criats y moltas pelas.

⁂ Qui vulgui peix... que 'n compri.

⁂ Qui xerra... amohina.

⁂ Com mes parents... mes familia.

⁂ Qui fa un cove... pot posarse á cisteller.

⁂ En temps de fam... hi ha miseria.

⁂ Val més anar sol... que ab la sogra.

⁂ Los boigs fan... bojerías.

⁂ Qui no vulgui pols, que no vaja... al Ensanxe.

JOANET XARRAMÍ.

MÁXIMAS

Qui tingui massa parents
adelantará pochs bens.
Més aquell que al mon es sol
ni que 'n tingui, es un mussol.
Puig no hi ha en lloch alegría
si no existeix companyía.

—

Cada qual al seu país
es ahont viu més felís.
Puig sols la felicitat
existeix ab la amistat.
Y allá hont amistat no trobis
ja pots dir: "*Ora pro nobis.*"

J. CAP.

Nota bucólica (per *J. Pellicer Montseny.*)

PREFERENCIA MATERNA (per *Ll. Masriera.)*

—Sempre li dich á la noya: á tú lo que 't convé es un home de pes; pero ella, ja ho veu, ni menos m' escolta.

NON PLUS ULTRA

En Baldiri
al coneixe á la Manela
se va fondre
lo mateix que una candela.
La Manela
al coneixe á en Baldiri,
va prendarsen
ab passió, goig y deliri.
Estimantse de tal modo,
no va haverhi altre remey,
que prometre'ls, per casarlos
com mana la santa lley.

***

Ja promesos,
¡quíns moments mès deliciosos!
Sols pensavan,
en lo día de sé esposos.
Quan de prompte,
reb avís del principal,
de que marxi
pel negoci á Ciudad Real.
Y hi va haver tal desespero,
tant van jurá y varen dirse,
que tan sols sospirs y llágrimas
tingueren per despedirse.

***

Trenta cartas
van cambiá en una senmana;
al més just,
cartas, sols de un quart de plana
Y després,
no sé lo que pensarían
perque 'n feya...
dos, que ja no s' escribían.
Ell, ab una vella rica
va casarse á Ciudad Real.
Y ella 's va casá ab un ximple
pero de molt capital.

***

. . . .
. . . .
Si l' amor, lo més sagrat
se veu de aquesta manera,
ja no crech en res del mon:
tot lo demés m' esparvera.

M. FIGUEROLA ALDROFEU.

RECEPTA PER FABRICAR UN CRÍTICH

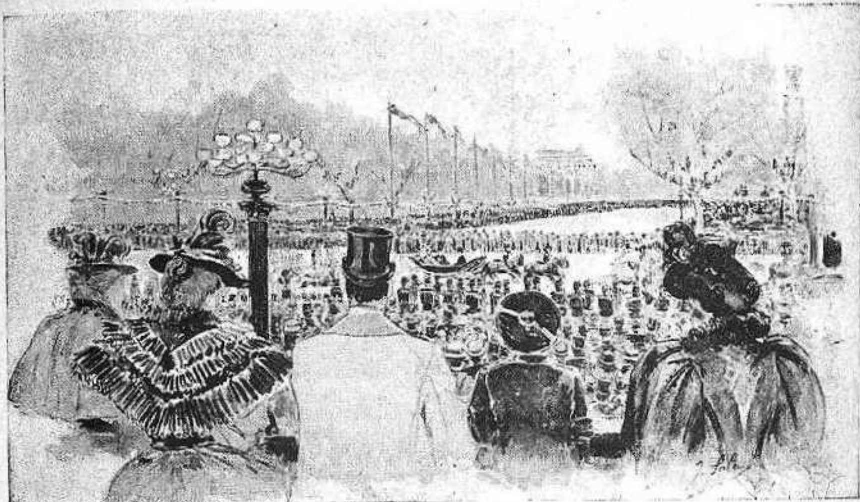
A un que vol apendre l' ofici.

Procura al criticar darte importancia;
vesteix los pensaments ab reticencia,
y si acás vols passar per pou de ciencia,
fes citacions d' autors en abundancia.
Per pogué'ls estudiar no passis ansia,
perque reclama temps, geni y paciencia:
cuida que als teus escrits hi hagi eloqüencia
y si no 'n tens, fingeixla ab petulancia.
Parla continuament d' art y d' estética
encar que 'l teu saber siga *camama*;
móstrat coneixedor de la poëtica...
y 'n podrás treure al fí profit y fama.
(...Y de pas, passa á casa del ferré,
per si té algún *calsat* que 't vagi bé.)

CANDOR SALAMÉ.

LAS FESTAS DEL TSAR Á PARÍS. (Apunte de *J. Sala.*)

La multitut contemplant lo pas del corteig.

VIRTUTS CARDINALS

(DOCTRINALS)

Un any que vaig sé á Valencia,
á una xicota molt fina
que feya la competencia
á Venus, per lo divina,
vaig estimar ab *prudencia.*
Ella no 'm vá portá amor
perque observava ab malicia
los sentiments del meu cor;
pro al cap y á l' últim, lector,
la pobre 'm va fer *justicia*
y 'm va estimar. Jo, ab franquesa,
m' havía arribat á creure
que era una dona d' empresa
honrada, forta... y vaig veure
que no era cap *fortalesa.*
Per xó no m' hi vaig casar
y al deixarla ab gran racansa
boig jo m' anava á tornar
si 'l cap no arriba á cridar:
¡*templansa*, noy gran, *templansa!*

. . . .

En cassos al meu iguals,
si un home bé ho considera,
á quasi tots 'ls mortals
sempre salva la darrera
de las *virtuts cardinals.*

FRASCUELILLO.

RASQUEIGS

Tens las pestanyas tan negras
com lo mantell de la nit,
y á través d' eixa negrura
hi veig un goig infinit.

—

Lleugera barqueta ets tú
que avansa solcant la mar
y jo una rauda gavina
que 't segueix sens reposar.

—

La dona al casars' busca
la llibertat;
y l' home, en cambi, logra
son ser esclau.

UN A. VENDRELLENCH.

A través de Suissa (Apunte de *F. Gómez Soler.)*

TIPOS ARGELÍNS (per *N. Vázquez.*)

Terrissayre.

Pobre mendicant.

DIMISORIAS

(CARTA D' AMOR... EN RETIRADA)

"Filomena celestial,
"llum de santa inspiració...„
(Crech que com introducció,
la cosa no pinta mal.)
"Tú ets lo meu amor primé,
"l' únich que ha alentat en mí,
"l' únich que m' ha fet glatí...„
(Això també marxa bé.)
"En lo foch de ta mirada
"he aprés lo qu' es estimá...„
(La píldora crech qu' está
completament ensucrada.)
"En fí, graciós angelet,
"tú ets la reyna, la senyora
"d' aquest ser que tant t' adora...„
(Ara sí que tiro al dret.)
"Convensuda, donchs, d' això,
"voldría que 'm dispensessis
"y que ab calma comprenguessis
"que 'l pas que ara dono jo,
"més que fill de discrepancias
"qu' entre 'ls dos no hi poden cabre,
"es un amarch fruyt del *abre*
"de las tristas circunstancias.
"La situació noya es seria,
"y per més que miro y rodo...„
(Veyám si ara trobo 'l modo
de comensá á entrá en materia.)
"Per més que penso y barrino,
"buscant una solució
"á la nostra situació,
"ab franquesa, no hi atino...„
"Jo...„ (Avansém un xiquet més.)
"Jo, com ja sabs, vaig jurarte
"al altar acompanyarte
"desseguida que pogués;
"peró...„ (Ja som als perós.)
"els temps se posan tan mals
"y en los horisonts actuals
"hi veig un núvol tan gros,
"que, ab tot y saber que tiró
"per terra nostra ventura,
"exclamo plé d' amargura...„
(Com hi ha mon, no sé cóm dirho.)
"Adorada Filomena,
"planter de mas ilusions,
"font de suspirs y petons...„
(¡Recristina!... Hasta 'm fa pena.
Hi armat ja tal embolich
buscant un llenguatje culto,
que si no me 'n vaig al bulto
ni en un trimestre li dich.
¡Qué dimontri!.. siguém homes.)
"Sápigas, en conclusió,
"que s' ha acabat la funció
"y que no estich per més bromas.
"Ni que 'l téu cor ho deplori,
"ho he calculat formalment
"y t' haig de dí' ingénuament
"que hi renunciat al casori.
"Quedas, donchs, en llibertat,
"y no hi ha res de lo dit.„
(Al últim me n' hi sortit!

Tipos argelíns (per *N. Vázquez,*)

Minyó de una kábila.

Venedor de pa.

¡Qué descansat hi quedat!
Ara demá rebo 'ls restos
dels quatre regalos meus,
jo li torno 'ls cabells seus
y *finis coronat*...¡Llestos!)

C. Gumá.

PATERNAL

Mon fillet ja vol escriure,
mon fillet ja sab llegir,
confegeix sense adonársen,
fá gargots de tots istils.
Y sovint, mentres fá 'l docte,
mon fillet me mira á mí,
ab uns ulls de picardía,
que no 'ls puch pas resistir.
Y quan veu que perdo l' esma,
que ja 'm té del tot cautiu,
se 'm penja al coll y á besadas
m' emborratxa l' esperit.
—Té, té y té... ¡T' estimo massa!...—
mon fillet, rihent, me diu,
y m' amoixa y 'm rebrega,
y 'm cus la cara á pessichs...
Mon fillet ja vol escriure,
mon fillet ja sab llegir,
escriu ab sanch de mas venas,
llegeix l' amor que li tinch.
Y en mon cor de pare dócil,
qu' ell fa moure á son albir,
hi aprén que l' amor dels pares,
be mereix l' amor dels fills.

Claudi Omar y Barrera.

AHIR Y AVUY (1)

Lo sol anava á la posta...
Cantant veníam del hort,
carregats, jo, de verdura,
y ella ab garbas de fajol.
Las campanas de l' iglesia
senyalavan l' oració;
las granotas gach-guejavan
y xiulavan los mussols.
Xisclejant las aurenetas
volavan á nostre entorn,
y un oreig de primavera
entre tebi y plé de olors...
y una lluna explendorosa
platejant los nostres fronts...
y una calma de ventura...
y una nit tota de amor...
y un pervindre d' esperansas,
y una vida de ilusions,
van gronxar tant la meva ánima...
que ara tinch bascas de mort.

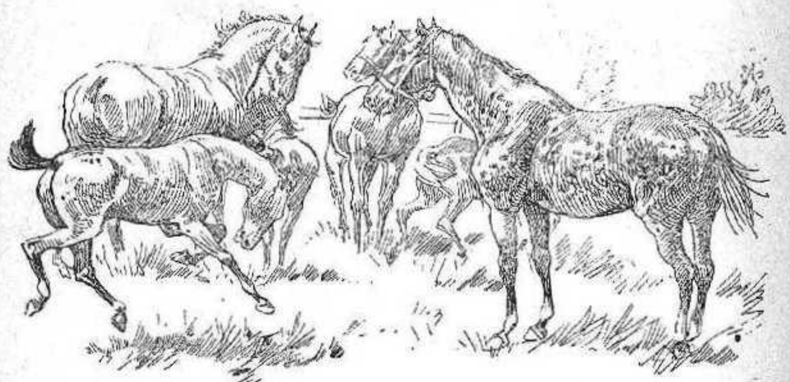
† M. Carbonell Selva.

(1) Trayém aquesta composició inédita de la colecció que vá deixar al morir lo malaguanyat artista catalá, D. Miquel Carbonell Selva.

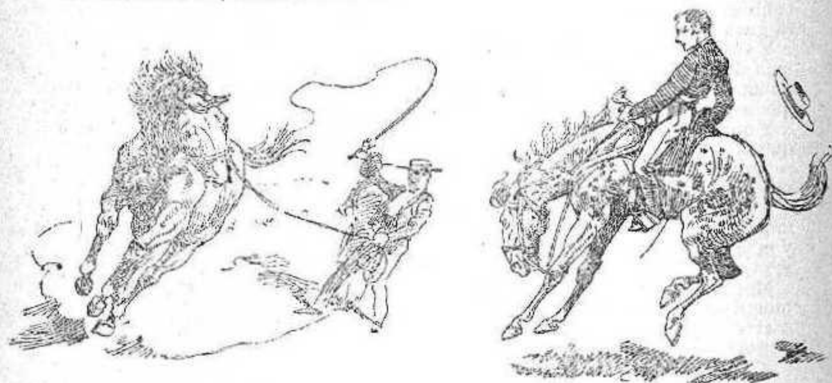
HISTORIA D' UN CABALL, CONTADA PER ELL MATEIX

Ilustració DEL AUTOR.

Ab el garbo se 'm coneixía prou qu' havía nascut en la terra andalusa y en una de las ganaderías mes famosas. Brincant y jugant, content y sempre ditxós vaig passar los primers mesos de ma existencia. May mes he pogut olvidar aquells días de llibertat y de ventura. Pero l' home es cruel, y al poch temps de desmamat, un día, sense mes ni mes, va separarme de la meva pobra mare.

Afortunadamentent, en la primera infancia, las impresións dolorosas duran poch, sobre tot si com á mí va succehirme, al deixar la devesa materna, un se troba en un' altra destinada á la recría rodejat de companys de la seva edat mateixa amichs de fer tabola y bromejar tot lo sant día. Per últim, á ells, lo mateix que á mí 'ns varen menar al *picadero*, ab l' idea de comensarnos á educar, donantnos corda.

Lo *picadero* ve á ser pera nosaltres com lo primer cartell de l' escola de párvuls, fent de puntero una serreta que 'ns colocan sobre 'l nas y de palmeta la tralla qu' espetega en mans del mestre y fibla sobre la nostra pell.

Sent jo com era de bon sangro y no faltat de inteligencia, prompte vaig compendre lo que de mi volían y vaig deixarlos fer. Massa que ho veya que m' enganyavan amoixantme 'l coll y las ancas... Tot de un plegat van posarme un ferrot á la boca y una sella sobre l' esquena, y com si això no sigués prou, un ganápia va enfilarse'm al demunt. ¡Amigo! Llavors si que vaig incomodarme... Pero al sentir lo dolor que 'm feya 'l bocado als llabis, y al ventre 'l refrech de las espuelas, vaig resignarme comprenent que comensava per mí la lluyta per l' existencia ó l martiri

de la vida.

Aquell exercici destinat á calmarme 'l génit, va durar fins á cumplir tres anys.

Vingué la primavera y ab ella la fira de Sevilla. Pel meu garbo y gentilesa vaig fer lo cop. Y com encare no 'ls he dit res de ma figura, nom y senyas, prenguin nota si son servits. Era *tordo* de pel; tenía d' estatura set dits sobre la marca; lo coll robust y arquejat, lo pit ample, 'ls rems finíssims. De nom me deyan *Trovador* y tenía

per cédula 'l ferro de D. Juan Zapata sobre l' anca esquerra.

Ab tals condicións si 'n vaig tenir de admiradors!... Pero 'l preu que demanavan per mi 'ls espantava. Per últim va adquirirme un bolsista catalá per 18,000 rals. Això passava l' any 79.

En ferro-carril van portarme á Barcelona. Després de haver passat per las mans de un picador, va montarme 'l meu duenyo, mes que per afició á l' equitació, per luxo, per fatxenda, per darse *tono*. Tant es aixís que 'm duya sempre al trot fentme perdre l' elegancia del pas castellá qu' era 'l que m' havían ensenyat y lo que distingeix als de la meva rassa. ¡Qué s' hi ha de fer! Déu dona fabas á qui no te caixals.

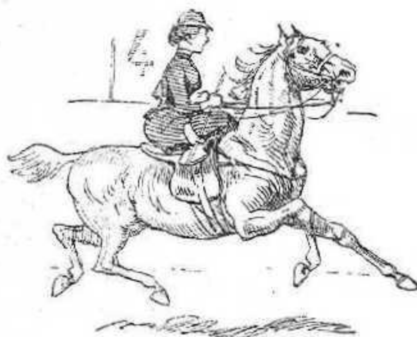
Malament devían anarli 'ls negocis, quan, en pago de diferencias, l meu amo va cedirme á bon preu á un seu company de bolsa que s' havía enfilat

ab las Fransas. Se coneix que á n' aquest totas li ponían, puig me tractava á cos de rey, y 's pot dir que jo, en just agrahiment, vaig acabar de fer caure la balansa ajudantlo á conquistar á una pubilla rica que avants de que ell me possehís may n' havía fet cap cas.

Verificat lo matrimoni, en pago á mos serveys ¡ingrats! van determinar enganxarme á un tílburi per portarlos á passeig á tots dos junts afegintshi ademés una especie de *groom* ó de *lacayo* que semblava un gastament d' home.

Així sí, en quant á instalació no 'm podía queixar; tenía quadra propia ab vallas de melis vernissat y adornos de nikel; pero la pitansa no era tan abundant com ans del matrimoni. Y això que tal vegada al amo li costava mes. ¡Qué s' hi fará! Misteris de las quadras ricas!

Ab l' any 83, va venir lo crak. Jo ho vaig coneixer perque aixís com avants tot lo servey baixava á la cotxería parlant ab entussiasme de la puja, després semblava que hi hagués allí algún difunt de cos present. Se reunían tots ab cara compunjida y si 'ls uns ploravan els altres s' esbravavan ab mí atissantme una que altra garrotada. S' hauría dit qu' eran imponents de alguna societat del Dimoni quan lo gerent s' escapa despedintse á la francesa..

Dos caballots extrangers alts com elefants van ser venuts, y á tall de torna van englobarme á mí ab la venta. Després de algunas peripecias vaig aná á parar á un picadero d' upa. Y coneixent lo director lo meu carácter noble me va fer servir pera donar llissó á las senyoretas y als xitxaretlos poch ensinestrats en l' art de l' equitació. Algúns de aquells deixebles prou m' estimavan demostrantm'ho ab los terrossets de sucre ab que m' obsequiavan tot sovint. Pero en cambi montavan tan malament, tiravan de las riendas las mes de las vegadas tan sense saber lo que s' empatollavan, que un día vaig perdre la calma, y á un gomós denarit y de mal sangro que semblava que 's divertía fentme mal, de un brinco me 'l vaig escupir del damunt tirantlo per las orellas.

Desde aquell moment vaig perdre la bona fama de pacífich que m' ha-

vía conquistat, y del Picadero vaig anar á raure á una cotxería de carruatjes de luxo de lloguer.

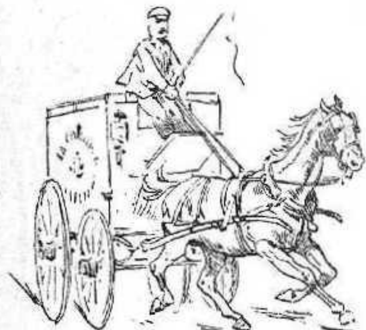
Aparellat ab un caball blanch andalús com jo, que havía servit al exércit, y que se 'm semblava bastant, encare que tenía mes edat, sempre qu' estavam parats me contava las sevas campanyas, las penas y fatigas que havía passat, los perills que havia corregut. Creguin que 'm posava tot trist escoltantlo. ¡Quín mon mes pervers!... Pero ell me consolava dihent un xiste ab aquell accent de la terra de María Santíssima que jo havía ja perdut per complert.

Encare una vegada vaig gosar lo plaher que hasta als animals de la nostra especie proporcionan los honors de l' admiració pública. Era 'l día de Sant Antoni, y 'l fill del amo, capitá de la comitiva dels Tres Toms me va treure al carrer, guarnit y empolaynat, lo plumero al cap, las crins trenadas, la *mantilla* de satí vermell sobre l' espatlla, lo gran llas á la qúa... La satisfacció aquell día, va ferme olvidar lo fastidi de las llargas puradas á la porta del Liceo ó á la de las iglesias, puig era de rigor que junt ab lo meu company y ab lo cotxe folrat de blanch portessim sempre á las nuvias.

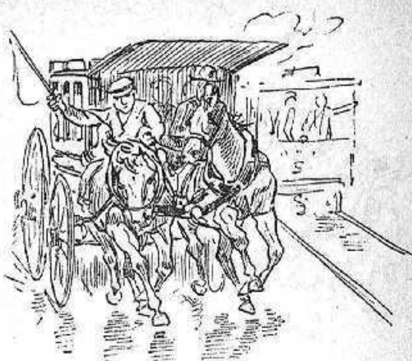
Y vaig anarme fent vell, y á la fi van desparellarme. Del meu simpátich company may mes n' he sabut res, igual que de la meva pobra mare. Y consti que al obrar axís ni 'ns van avisar, ni consultar tampoch. ¡Qué s' hi ha de fer! L' home es lo rey de la creació.

Necessitant un industrial un cotxet per portar géneros y un caball de planta y pochs diners, va adquirirme á mí, fentli 'l servey á las mil maravellas per espay de tres anys. Pero l' home devía errar los comptes y tot de un plegat va tenir de vendre'm.

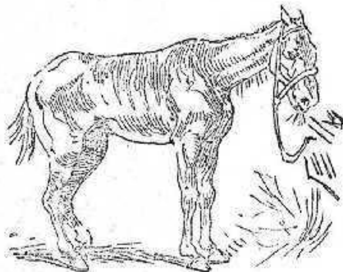
¿Saben quí va comprarme? ¡Ay senyor! Quan hi penso encare suo de angunia. Me va adquirir l' amo de una central de las que fan viatjes de Sant Andréu á Barcelona. ¡Quína vida mes arrastrada!... Las garrotadas que he rebut recorrent aquell tros de carretera en los días de fangueig no tenen fí ni compte, com si jo hagués sigut l' encarregat de tenir lo camí plá y expedit. Cinch anys lo menos vaig passar de

calvari, fins que 'l calesser veyent que se m' acabavan las forsas, pero no la voluntat de cumplir, va resoldre engreixarme una miqueta y desferse de mí trayentne lo millor partit possible.

La crosta de llot que 'm cubría de cap á peus y la falta de condicia dels encarregats de netejarnos, m' havían desfigurat las camas deixantme'n una de tan inflada que semblava l' hagués enmatllevada al Avi del Parch. Y á pesar de aixó, com un sarcasme lluhía encare sobre l' anca esquerra 'l ferro de la ganadería, executoria de noblesa de la meva sanch. ¡Senyor, Senyor!... ¡Y quínas voltas dona 'l mon!

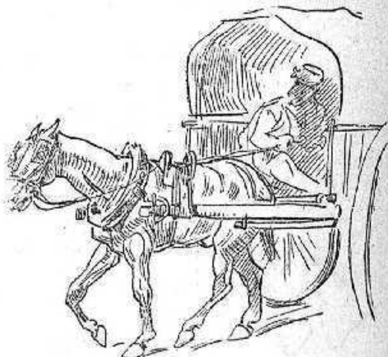
Vaig fer un quant temps vida de convalecent, sense traballar, menjant aliments fofos, bebent molta aygua, ab lo qual m' inflava, m' embotornía, per arribar á semblar lo que no era, lo que ja no podía ser may mes: un caball fort, lluhit y jove. Els anys hi eran, y las xacras degudas als maltractes son incurables. Y després l' inflor de aquella cama no desapareixía.

En aquest estat llastimós va comprarme un pobre ordinari de un dels pobles vehins, ab la ventatja per mí de qu' era un home de be á carta cabal, que no 'm carregava gran fato, ni 'm pegava may en qu' estessim dos horas en fer lo que trayent lo fetje per la boca hauríam pogut fer en una.

Aquell home pobre y humil com jo mateix va endolcir ab son carácter bondadós los últims anys de la méva vida. ¡Que Déu li tingui en compte!

Era molt campetxano y hasta divertit. Se prenía las cosas del mon á la fresca y tothom l' estimava.—Qué tal, Titus—li preguntavan: ¿vos vá bé 'l negoci?—Déu n' hi doret —responía ell—per lo que jo necessito ja 'n tinch prou. Las garrofas per mí y la familia y la palla pel caball hi haja asseguradas que res mes necessito. ¿Qué no sabeu que jo soch de la confraría dels pobrets y alegrets?

Aquella manera de parlar y d' obrar me davan gust; pero alló no podía durar, y al últim, víctima de una pulmonía se 'n va anar á l' altre barri, y jo no vaig tenir la sort de morirme del disgust darrera d' ell.

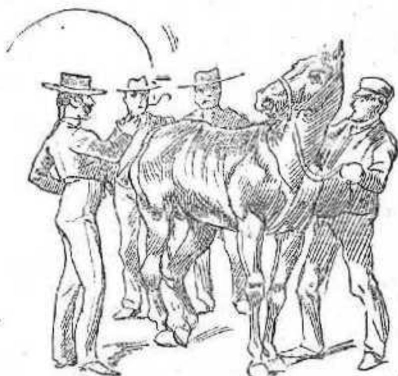
La viuda necessitada no va tenir mes remey que vendrem. Y consti que quan se me 'n duyan

plorava. Aquesta pobra gent al menos tenía cor, ben diferents per cert de aquells ricatxos, polls reviscolats, ab qui havía tingut de tractar durant los primers anys de la meva vida.

Los gitanos que 'm compraren per sis miserables duros no sense palparme molt y mirarme las dents rovelladas, van portarme de dret al torín, cedintme després de molt regateig per quaranta una pessetas al empressari de caballs.

Encare aquí al adonarse del ferro que m' adorna l' anca, he sentit alabar per darrera vegada las grans condicións dels meus antecessors y germáns. ¡Miserias de la vida!...

Y ha vingut lo picador que ha de treurem á la plassa. ¡Quín tipo mes fastigós! Després d' examinarme de cap á peus, encare, 'l bárbaro, ha dit que 'm sangressin "pa que mañana esté más aplomao."

¡Salvatje!...

M' han vingut intencións de clavarli una guitza; pero ja ni forsa 'm queda per fer aquesta francesilla. ¡Qué s' hi ha de fer!

Aixís pagan los méus serveys. Afortunadament aixó s' acaba: demá á aquesta hora ja seré al canyet.

Juliol de 1896.

Per la copia: LLUÍS LABARTA.

Epílech.—No vulguin saber lo que va succehir al día següent.

Lo segon toro va enfornar la banya al pit del *Trovador*, rajant per la ferida un doll de sanch; y ell apoyantse sobre 'ls quatre rems, y sentint que la vida l' abandonava, ab los ulls mitj entelats va mirarse tristament la ferida.

Un públich frenétich en tant cridava: *¡caballooos!*... y 'l moribundo, oscilant de dreta á esquerra, va caure en terra fet una pilota.

Ni 'l consol va tenir de morir tranquilament desangrat, que segons diuhen es mort dolsa: puig los mossos de plassa van corre á desembrassarlo de la sella y de la brida, trayentli aquesta de una forta batzegada, puig lo pobre animal, ab l' última ranera de l' agonía, havía tancat fortament la dentadura.

LL. L.

LO JAPÓ apuntes del natural

a la rambla....

sabaters

bolets

concertista

Sereno

saltimbanquis

Urgellés 11-96

CAPRITXO (per *Félix Urgellés.*)

DE TORNADA

Ilustració de S. Tusell.

Sense ni un pobre mós de recapte,
malalt, decrépit, vé de ciutat,
y, fent la vía cap-baix, murmura:
—¿Será mentida la caritat?

"Deu vos ampare„ m' han dit al temple;
"Un altre día„ per tot m han dit...
¡Que *Deu m ampare*, donchs, *altre día*,
si avuy almoyna no he recullit!

Tan sols la bona de l' hostalera
que al peu del marje m' ha vist postrat,
m' ha tret recapte sens demanarli...
¡Deu l' hi mantinga la caritat!

A ciutat vaja tothom qui vulga;
¡á fora encare corre altra gent!
la veu del pobre, que un mós demana,
quí se la escolta... quí no la sent...

Ja veig lo poble de ma naixensa;
ja de la esglesia veig lo teulat;
allá hi ha un porxo... taula pels pobres...
¡¡Oh, no es mentida la caritat!!—

A. Bori y Fontestá.

¿MODESTA?

Coneixía una modista...
—¿Una modista?
—Modesta,
que al quí 'n volgués fé conquista
li feya perdre la testa.
Vestía sempre elegant,
com milló no 's pot vestí.
—¿Y li dius modesta?
—¡Y tant!
Déixam dí.

Anava als balls disfressada
ab un luxo extraordinari;
semblava, per lo enjoyada,
la filla d' un millonari.
A tots los seus pretendents
feya trastorná 'l magí.
—¿Y era modesta?
—¡Com sents!
Déixam dí.

Se li va entabaná un día
un jove molt saragata,
á qui ella, tant com podía
feya malgastar la plata.
No deixava res per vert,
festa, festeta ó festí.
—¿Pero era modesta?
—¡Cert!
Déixam dí.

Lo jove, prou calculava
que tot lo seu patrimoni,

Camperola
Apunte (per *J. Pahissa.*)

si 'l malgastá continuava,
se 'n hi aniría al dimoni.
Mes ella no 'n feya cas
y vingan bromas y lluhí.
—¿Y tant modesta?
—Veurás.
Déixam dí.

—

Al fí ell li doná á compendre
que aquell gastá era un xich massa,
la modista se 'n va ofendre
y al jove va dar carbassa.
Per més que ell va suplicá,
ella en res volgué cedí.
—¿Y era modesta?
—¡Y ben clá!
Déixam dí.

—

Al cap y al últim sigué ella
l' enamorada y rendida
d' un gomós, lo més trapella
que he conegut en ma vida.
Va fer tot quant hi ha que fé
per poguerlo consegui.
—¿Y li dius modesta?
—Bé;
Déixam dí.

—

Tant se mostrá rebaixada
per pescá al qui pretenía,
que 's va veure abandonada
dels coneguts que tenía.
Sense un pá la post quedá
per heure al espatotxí.
—¿Y era tan modesta?
—¡Bah!
Déixam dí.

—

Ell, se va perdre de vista
y ab un' altra va casarse.
Al saberho la modista
¡quín tip de desesperarse!
Despreciada de tothom,
rabiant crech que va morí.
—¡Modesta!
—Sí; era 'l seu nom.
Vetaquí.

CONRAT ROURE.

TIANA.—**Apunte inédit del malaguanyat artista *D. Ramón Martí y Alsina*, fundador de la moderna pintura catalana.**

DECLARACIÓ

(PER TELÉFONO.)

—Escoltim un moment per favor, hermosa Pepeta, y li diré, per teléfono lo que de paraula no m' he atrevit á manifestarli. Jo l' estimo... fins allá, y li probaré si vé fins aquí. Creguim, que no n' hi faré pagar rés. Quan algunas vegadas l' he vista al teatro ab la seva mare, me la menjo... ab la mirada, fins á quedarme ben tip. Y com més la contemplo, més bonica la trobo. Si no arribo á lograr lo seu amor, seré capás de fer un disbarat... si, no me 'n desdeixo. Pero si al contrari, vosté atenta m' escolta, després m estima y, finalment, me promet que será meva ó de ningú més, seré 'l més felís dels mortals. Ja veurá quins bons ratos passarém festejant y... fentnos juraments d' amor l' un á l' altre; parlant de nostra felicitat y... de lo qu' ens dongui la gana. Mentres tant anirá passant lo temps y marxará d' aquest mon, vull dir que 's morirá la única persona que crech que s'

oposaría al nostre casament, y que no es altre que la rabiosa de la seva mare...

—¡Insolent!

—¡Qué!

—¡Desvergonyt!

—(Aqueixa veu no es d' ella.)

—¡Indecent!

—Escolti: ¿vosté es la Pepeta?

—No.

—¿Donchs qui?

—La seva mare.

—¡Ah!

I. Torruella y Tomás.

LA BAILAORA

Ilustració de F. Gómez Soler.

Guarnit el monyo ab clavells
y al mitj clavada una pinta;
ab un *mantón* virolat,
que per la espatlla rellisca
y en las curvas del seu cos
s' arrapa y entortolliga;
un xich curta del davant
la bata escotada y llisa;
'ls ulls grossos, plens de llum;
tota ella esbelta y polida,
així en un café cantant,
riallera y provocativa,
totas las nits la veureu
rebent ovacions d' artista,
d' una munió de tahuls
joves de la *crême*, bolsistas,
vells verts, toreros d' hivern
y donas de mala vida.

Quan tot seguint el compás
d' una sevillana, s vincla
y anguileja, y brassejant
las castanyolas repica;
taconejant fá cruixir
ab estrépit la tarima,
y voleyantli 'l vestit
enssenya bon tros de mitja,
¡quin burgit! ¡quin desgabell!
¡alló es una bojería!
tota la gent s' enardeix
y aixorda ab sa cridadissa.

Al ésser ja mitja nit,
quan es més gran la alegría,
ningú riu com ella riu,
ni bromejant més s' excita,
ni com ella va buydant
mes *canyas* de manzanilla.
Y quan los báquichs vapors
li enterboleixen la vista,
fan tornar ronca sa veu
y sas galtas carmesinas;
y sos ulls negres y vius
guspirejan de lascivia,
una guitarra en sos dits
plora, gemega, sospira...
alsa 'ls ulls mitj aclucant
las parpellas enrogidas,
y ab accent eixit del cor,
ab veu trémula y sentida
coplas per l' ayre espargeix
plenas de trista poesía,
condensant en sos cantars
las penas qu' en son cor nían;
y aixís cantant y bebent
va consumintse sa vida.

Quan la matinada vé,
y ab ella la gresca minva,
y 's va fonent poch á poch
la claror de la celistia;

ab los cabells embullats,
ab la cara esgrogehida,
colltorsantse tot son cos
com una flor que 's mustiga,
sola ab sos pensaments, vá
dret á sa casa fent vía;
y quan en aquell piset
encongit y fosch arriba,
un tuf de miseria, es sols
qui la espera cada día.
Atormentantla 'l recort
d' una mare malaltissa
y uns germans abandonats,
se sent l ánima ferida;
per tot son rostre s extén
un ombra de melengía,
y de sos ulls cara avall
dugas llágrimas relliscan.

En un llit de quatre pots
cau, cansada y defallida,
y contenintse 'ls suspirs
que la ofegan, s' endormisca
murmurant:—¡Qu'es trist el mon!
¡Que n'es de trista ma vida!

QUIMET.

FLOR BOSCANA

Ab la espardenyeta blanca
y tas mitjas de blau clar,
ab tas faldillas d' indiana
que mitj tapa 'l davantal,
ab ton gipó de merino
y ton mocador del cap,
sense postissos ni essencias
ni joyas ni altres enganys,
vals més tú sola, nineta,
que l' inacabable aixám
de noyas enfarinadas,
com el xanguet sense sanch,
que 's curan la anemia ab mangra,
la magró ab crin vegetal
y 'l raquitisme ab polacas
y cotillas especials.
Tas galtas de pá moreno
donan ganas de menjar;
ab ton olor de bugada
tothom ensuma de grat;
en tos contorns escultórichs
prou que 's veu que tot es carn.
Al mirarme tos ullassos
m' arriban á hipnotisar;
quan los obras se fá día,
quan los tancas fosch se fá...
Aquell que t veu tan robusta
franca y plena de bondat,
¡axó es un bon planté! exclama,
¡quína mare que fará!

VÍCTOR RAHOLA.

PENSAMENTS

La ditxa que 'l cor ansía
no existeix; existiría,
si 'l benestar no cansés,
y la pena no 'ns causés,
alguns cops fins alegría.

—

Si 's troba pena en lo goig
y goig en la pena 's troba:
¿No es axó una bona proba
que tot home amaga un boig?

MARANGÍ.

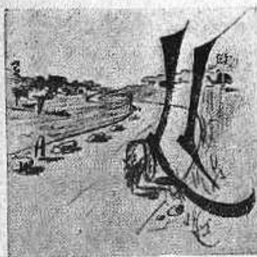

L' entrada del Hort.—(Apunte per *Rius*.)

L' estiu de 1896 (per *J. Lluís Pellicer.*)

Los banys de mar van transformarse en dutxas gratuhitas.

QUADRET (*)

Ilustracións del autor

uhía'l sol ab la esplendidesa y la forsa que li dona 'l mes de juny. Las formigas, anant y vinguent dels séus catáus, estavan totas atrafegadas recullint queviures per quan fossin á la temporada del fret. Brunzían las abellas; acompanyavan á las abellas las moscas; á las moscas els bufa-forats, y fent cor ab bufa-forats, moscas y abellas, las cigalas amagadas entre mitj de las brancas de las oliveras s' afanyavan á *trenar* sas enfadosas cansóns... Els aucellets, cercant els arbres mes carregats de fullas á fí de presservarse de la calor, se deyan amoretas de baix en baix, com si tinguessin pressa d' alsar la véu; las llamineras papallonas "volant de flor en flor,„ xuclantlas totas, se recreavan assaborínt son dols néctar; y 'l vent, ab son bufet xafogós besava las ja rossas espigas...

La carretera s' extenía llarga... llarga y tortuosa y blanca y fins podría dirse solitaria, si no hagués sigut en Peretó, el mosso de ca'l *Cama-curt*, que tornava de Figueras ab el carro. Havía anat á cercar provisións per la festa del endemá... El Cama-curt volía que fos una cosa que se 'n parlés, ja n' hi havía motius: casavan l' heréu ab una de las mellors pubillas del terme... ¡barra que 'ls toch! ¡la pubilla del molí de la Bauma!

Tot fent camí, en Peretó anava reflexionant sobre 'l matrimoni: "Que 's casin ells—pensava—ja m' hi confronto, perque ab las terras que porta la nuvia y lo del amo, ja saben que may més pot faltaslhi res; pro com es ara un com jo ¿qué 'n treu de casarse?... ¡Res!... No se com hi han pobres que ho fassin... Ja faig bé jo de no mirarme may cap mossa... Pro... ¿per qué 's deuhen casar els que saben que tan pobres han de ser després de casats com avans de ferho?... No ho entench, *vatja*, no ho entench.„

Després de molt rumiar va decidir dexars'ho corre. Pero encare no havían passat cinch minuts, tornava á la mateixa y acabava sas rahons ab els mateixos termes que 'l primer cop: "No ho entench, *vatja*, no ho entench...„ Al últim, per distreures de sas caborias, decidí posarse á cantar. Y al concert dels aucells, las cigalas, las abellas, las moscas y 'ls bufa-forats, s' hi barrejá la veu d' en Peretó cantant la cansó dels Contrabandistas:

"A Banyuls varem anar
de tabaco á carregar
    tota una companyía,
y en passant al Fluviá
desseguida vá picá
    la *punyeflera* espía;
á Figueras se 'n vá aná,
ja n' enquantra 'l capitá:
    —Soch vist contrabandistas.—
—Vos que 'ls héu vistos passá
¿no 'm diríau quants n' hi há
    qué van de companyía?
—Vint n' he arribats á contá
que ab las armas á la má
    pel Fluviá venían...

Al arribar aquí, sentí en Peretó una veu que 'l cridava; pará de cantar y aturá la mula:

—¡Xóo, Bertrolda!—

(*) D' una colecció premiada á Olot en lo certamen del passat setembre.

Tragué 'l cap per darrera 'l carro y vegé á la Manela, la filla dels masovers de Mas-Compte que, ab un sach d' herba al cim del cap, anava caminant depressa per aconseguir el carro.

—¿Qué hi ha de nou?

—¿Vols deixarme pujar fins al camí de casa?

—Tu mateixa.

—Dónam la má si 's pláu...—

En Peretó li allargá... ¡Ab quína somrisa mes engrescadora va donarli ella las gracias!

Un cop fóu acomodada, comensá á parlar del casament del endamá... y tot parlant parlant, digué á n' en Peretó, amanint sas paraulas ab una altra somrisa:

—¿Y tú?, qué esperas á casarte?

—¿Jo?... No hi ha pas cap noya que 'm vulga.

—¿Qué hi sabs tú?—

Y al dir aquestas paraulas, la Manela mirá á n' en Peretó ab ulls plens de picardía... Y en Peretó experimentá una sensació tota agradable...

Al indret del camí de Mas-Compte la noya baixá y 's despedí, emprenguent la vía de casa seva trescant com una dayna.

En Peretó restá una estona desconcertat y ab la vista baixa.

De sobte la aixecá, fent un crit de "¡Arri Bertrolda!„ y exclamá en son interior:

—Ja ho entench ara, ja ho entench.—

Llavoras, per primera vegada á la seva vida, trobá bonichs els cants de las cigalas y 'ls aucells, y 'l zum-zum de las abellas y 'ls buta-forats; y 's recordá d' escenas d' animalets que, sent criatura y correguent pels boscos, havía presenciat, y afegí:

—Fins sembla que las bestias ho ensenyan á las personas...—

Y no havían passat dugas setmanas, que topá á la Manela y li digué que d' ensá d' aquell día que havía pujat al carro... etc., etc., etc...

Joseph Morató y Grau.

PENSAMENTS

Desde 'l moment que una noya estima ja 's pot dir que ha perdut l' ignocencia. Es com un vás de aygua pura y cristalina en la qual hi ha caygut una gota de menta.

—

Lo diner compra l' honra; pero may la pot tornar.

—

La sort es molt senyora. Sempre vá allí hont hi ha quartos. De ferse ab los pobres sembla que se 'n dongui de menos.

Mariano R. y S.

EN LAS PRESONS MILITARS DELS DOCKS (per *R. Casas.*)

Un prés.

FABULETA

Lo Cor y lo Cervell.

Lo Cor digué al Cervell:—Jo só lo *poble*
qu' á tú 't porto la vida; son mas venas
torrents potencials qu' abundó 't donan
y 't fan regnar.—
Y lo Cervell li deya:
—Jo só qui 't don la forsa; son mos nervis
qui 't fa fer lo traball y qui 't goberna.
¡Sens mí no foras rés! carn ben teixida,
més may serás com jo, ¡Só el *rey* qu' ordena!

. . . .

Lo *Cor* sentí l' enuig, pará de batre
y el *Cervell* s' apagá pres per l' anemía.
Així son las nacions; lo rey es l' amo,
mes lo poble es el cor que l' alimenta.

ENRICH XARAU.

¡SI VOLGUESSES VENIR!

Si volguesses venirhi, ma estimada,
t' ensenyaría el mar,
aquell mar qu' en los jorns de la estiuhada
tant y tant nostres cossos va gronxar.

Y sentats, ben juntets, damunt las rocas
que assota ab foll neguit,
faríam bojejar las nostras bocas
¡si volguesses venir!

—

Sentirías la ratja benfactora
y 'l salabrós ruixím
de la onada manyaga y seductora
que xucla vers l' abím.

Y en tant t' aixugarías la mullena
de ton sedós vestit,
aniría estrenyent més la cadena,
¡si volguesses venir!

—

Si vinguessis aprop d' eix mar, ma vida,
á més de sa remor
sentirías lo qu' es gosar sens mida
las ditxas del amor.

Y esbullada ta negra cabellera,
confosa ab los meus rulls
¡quíns neguits de naixenta primavera
tramesos per los llabis y pe 'ls ulls.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

TONTADA

T' estimo tant y tant, que si sabía
que t' estimés algú,
l' aniría á trobá, no més per dirli...
qu' es un home de gust.

MAYET.

Servidor dels presos.

AGONITSANT. (1)

¡Ay mare meva!

Morir me sento mare estimada,
mareta meva, mare del cor!...
ma primavera tendre y gemada
de cop y volta ¡com s' es tornada
com s' es tornada freda tardor!...

De una existencia l' aubada hermosa
vegí esplendenta per cop primé,
y per la fosca nit tenebrosa
vaig véure ¡ay mare! vaig véure fosa
la llum y vida que 'm somrigué.

Mon cor s' obría com la poncella
y ans d' ésser rosa vá coll-torsars';
de sed glatía ma gargamella
y al posá 'ls llabis en la canella
¡ay mare meva!... ja vá estroncars'!...

Tanta es la pena que 'l cor traspassa
que per vos sola l' alé retinch;
la veu se 'm núa, la sang se 'm glassa,
y... ¡ay mare meva!.. no sé 'l que 'm passa;
no sé 'l que 'm passa ni sé 'l que tinch.

Ay mare meva!... Com se m' acosta
la mort, que temo tan sols per vos;
só un sol qu'al náixer es ja á la posta;
¿perqué 'm baixáreu, mare, á la costa?..
¿perqué 'm duguéreu á Palamós?...

Al arribarhi tot deya "es festa„
sardanas, coros, fochs de Sant Joan,
jovent á collas, saraus, orquesta,
y en la badía banyantse honesta
l' hermosa lluna veya's mes gran.

Quín encís guarda la mar inmensa
per quí la guayta per cop primer!...
Damunt sas onas qui sent y pensa
rabeja 's... llisca... y al fí s' hi llensa
com llansars puga brau mariner.

Mes... dintre l' ona tranquila y pura
mirall claríssim del mateix cel,
lo dol s' hi amaga, la desventura;
com jo ¡oh mareta! duch ma amargura,
bellesa á fora y á dintre fel.

Conjunt jo y ella de mort y vida,
de joya y pena, de goigs y planys,
d eterna ditxa pel dol derruhida,
d' ilusions bellas per má atrevida
fetas á trossos pels desenganys.

Desd' aquella hora no sé ¡'l que 'm passa
no sé 'l que 'm passa ¡mare del cor!
la veu se 'm núa, la sang se 'm glassa,
desd aquella hora qu' aní á la plassa
sentint de l' ona lo grat remor.

---

(1) Poesía premiada ab lo segón accéssit de la Flor natural en lo Certámen literari celebrat per lo Foment Catalá de Sans, en 24 d' Agost de 1894.

VISITAS (per *F. Fló.*)

—La senyora?....
—Está ocupada fent l' all-y-oli!....

TIRANT LAS CARTAS (Fot. de *A. Torija.*)

Legionari romá (Apunte per un quadro de *J. Echena.*)

Reflexionant (per *R. Camins.*)

—L' un es rich, pero molt vell; l' altre jove, pero pobre.... ¿Qué farás, cabás?

Al arribarhi, conmosa encare
per la blavura del cel y 'l mar,
altra blavura vaig véure ¡ay mare!
mes encisera, mes bella y clara,
tan esplendenta que 'm vá cegar.

Varen cegarme los ulls hermosos
d' un galan jove, serens y blaus,
qu' en mí 's fixaren tristos, conmosos,
y comprenentlos, restan plorosos,
ay! mos ulls negres van quedá esclaus.

Un del meu poble, dantme mes pena,
á la sardana se m' endugué,
mes ell, al veureho, tragué una nena
y ardit rompentne la suau cadena
á la sardana també vingué.

Al agafarme, sa má cremava,
la meva, en cambi, semblava un gel,
la roda alegra giravoltava,
y en mos ulls negres los seus clavava,
sos ulls puríssims, sos ulls de cel.

Mirantme fixo... ¡mare amorosa!
á cau d' orella vá dirme un mot;
no vaig entendrel, mes jo, agradosa,
recordo encare sa veu melosa
y 'l cor la escolta vibrar per tot.

Tot lo qu' encisa porta á ma orella
sos accents dolsos, sa hermosa veu;
las refiladas de tendra aucella,
lo vent, l' onada, la cantarella
que fá al escórre's la oculta deu.

Y al escoltarla, veig jo qu' encare
sos ulls me guaytan ab dols anhel;
si só en l' esglesia, de desde l' ara,
y si en ma cambra, quan fá nit clara,
de desde 'ls núvols de prop del cel.

Es la mirada que á terra extesa
vá ferme caure tant d' improvist:
vos me cullireu, mare, ab tendresa;
més... la sardana... ¿torná á sé empresa?..
¿y ell que vá dirne?... ¿restá molt trist?...

Ab toll deliri, ja retornada
mon bé cercava, no 'l trobí en lloch;
del cel la volta vegí endolada,
la lluna fosa, trista l' onada,
l' orquesta muda, cendras lo foch.

Mes tot ho guardo vora 'l cor, mare,
'hont la fló estotxa sa pura olor;
lo cel, l' onada, sos ulls, sa cara,
fins las fogueras, cremant encare,
tornant á cendras mon feble cor.

Y eixas memorias que may me deixan
per mes que 'm matan, las vull ab mí;
pel sol las rosas també glateixen
y á sas besadas...¡ay!... se pansexen;
si 'ls dona vida... ¿perqué morí?...

No ho sé maretal... Sé sols que 'm moro
sé sols que 'm moro ¡mare del cor!
y al acabarme, joyosa... ploro
perqué us estimo, perqué us adoro,

perqué sols temo per vos la mort.

Quan sia morta, talléu mas trenas,
mas negras trenas de llarch cabell,
besant vos l' una calmeu's las penas
y ab l' altra... féune negras cadenas
qu' endolin sempre l' ermilla d' ell!

RAMON SURIÑACH BAELL.

Á UNS MÚSICHS QUE VAN PEL CARRÉ

Aneu pels carrés—ritmant alegría
la gent que os escolta—de lluny y d' aprop
acompassa els passos—á la melodía,
pensaments y tot.

Passeu invisibles:—las notas alegras
se 'n ván á l' etzar—de las cantonadas,
llunyanas, properas,—y tral-larejadas
com irresistibles.

Trencant un carré—sortiu trascantó:
sou cegos, sou coixos—sou desgraciats;
el passant que os topa—os dona un diné
y mitja rialla...—y ja os té oblidats

J. MARAGALL.

DOLORA

Bressolant al infantó
dormida ha quedat la mare.
Mes ell com si ho conegués
se la mira, riu y calla.
Tan bon punt ella obra 'ls ulls
y 'l veu desvetllat encare,
se indigna y sens compassió
li dona un cop á la galta.
¿Per qué 'l teniu de pegar
mare, si no 'us atabala,
y s' está tranquil y quiet
y despert també descansa?
¿Veyeu? Ara no teniu
ni ell ni vos repós ni calma.
Tots dos 'us heu enfadat
y no dorm ni l' un ni l' altre.
Podentho evitar heu fet
derramá un pilot de llágrimas.
Per no saber gobernar,
heu encés la guerra á casa.

***

¡Ay! Quants pobles hi ha en lo mon
que passan iguals desgracias,
tot per tenir uns goberns
que gobernarlos no saben.

JOAN VILASECA.

L' AGONÍA
(PENSAMENT DE SULLY-PRUDHOMME.)

I

¡No 'm diguéu, mirant la meva agonía,
ni un mot solzament!..
Féumen escoltar dolsa melodia
per morir content.

D. JUAN TENORIO
(Estatua de *A. Querol.)*

NOTA D' ESTIU (per *F. Gómez Soler.)*

En los banys de San Sebastian.
(Barceloneta.)

La música calma, amoixa y deslliga
del sofrir més greu...
Mon dolor bresséu, si la mort li triga,
mes no li parléu.

Cansat soch de mots... ¡El parlar engendra
tants cops al mentir!...
Més m' estimo sons que no 'm cal entendre,
que sols dech sentir.

Dolsa melodía, regalant l' insomni
ab amant transport,
me 'n fará passar del deliri al somni,
del somni á la mort.

—

¡No 'm diguéu, mirant la meva agonía,
ni un mot solzament!...
El brolleig frescós d' una melodía
calmará 'l torment.

II

A cercá aniréu ma anyorada dida,
que guarda un remat,
y li explicaréu que, al deixar la vida,
anhel m' ha agafat

d' ohirli cantar, com á pagés cantan
antiga cansó,
senzilla y pausada, d' aquellas qu' encantan
ab poca remó.

Bé la 'n trobaréu. Fa envellí aquell ayre,
del cel pervenint,
y jo soch d' un mon en que no 's viu gayre:
¡vint anys tot sovint!...

Sols ens deixaréu... A son pit juntantme,
ella cantará
ab veu tremolosa de condol, posantme
sobre 'l front la má.

Llavoras será l' únich cor el d' ella
que 'm dará frescó,
y 'l meu tornará sa cansó de vella
als jorns d' infantó,

per no tremolar, quan á Deu implori,
per sentím seré;
per ferme oblidar... perque l' home mori
com l' infant nasqué.

—

¡No 'm diguéu, mirant la meva agonía,
ni un mot solzament!...
Feumen sentir sols dolsa melodía
per donarme 'l goig de morir somrient.

J. Riera y Bertrán.

Tipos populars
(Fot. de *A. S. Xatart.*)

Gareno esquilador.

RETALLS

Fins de la cosa més fútil
un negoci se 'n pot treure.
Molts se fan richs fent visitas,
y moltas se 'n fan rebentlas.

***

Quan tú t exposas al públich
no sé si t' exposarás,
pro sé que 'l públich s' exposa
á fé una barbaritat.

***

M' estiman tant mos amichs,
que s' amistat per mí es boja,
sempre tinch por que m' ofeguin
ab los abrassos que 'm donan.

***

Tinch ab tot tan mala estrella,
que crech que puch alabarme
de que si anar nú no es moda,
es perque jo no soch sastre.

J. Puig Cassanyas.

LA DÉCIMA

En vigilias de Nadal, un pobre detura á un senyor en lo precís moment de sortir de casa, y li presenta la décima.

—¿Y ara? ¡Hasta 'ls pobres donan décimas! ¿Qué teniu que veure vos ab mí? ¿Quín servey me prestéu?—diu lo senyor.

—El de demanar caritat tot l' any arrambat á la paret de casa séva—contesta 'l pobre somrient.

P. Costa.

INSTRUCCIÓ PÚBLICA (per *E. Planas.*)

Ensenyansa elemental.

En la xamosa Valencia—Tipos—(Fot. de *A. Esplugas*)

LOS MANAMENTS DE LA LLEY DE L' HOME
ó
SIGAN LAS TRENTA REGLAS DE L' ART DE VIURE BÉ

Aquest día estava remenant los paperots d' un oncle meu que 's va morir de vell, ab un bon passament, que may havía estat malalt, y á qui may ningú havía vist de mal humor. Sota d' unas escubertas de pergamí, y escrit en un paper ja groch y ab tinta confosa de tan revellida, vaig trobarhi tot un rengle de prescripcions pera fer fortuna y viure bé, capsat ab l' epígrafe de aquest escrit. La filiació d' aquestas reglas ó prescripcions vaig véurela desseguida: unas provenen de las sentencias de Jefferson, altras de la famosa taula de Persépolis, n' hi ha que son variants dels aforismes de l' *arquitectura de la fortuna* de Bacón y d' algun principi de Leibnitz; pero totas plegadas forman un códich curiós del *bon vivant* aprofitat, que m' ha semblat digne de publicarse. Está clar que tractantse dels panxa-contentas y de mes á mes, dels que van darrera de la fortuna, la nota egoista té de treure l' orella, quan no tot lo cap ó tot lo cos, si á ma vé. Tú, lector, no 'ls segueixis los manaments egoistas, si á mí 'm vols creure; pero tenlos en compte, que may te farán nosa. Y ara ve' te 'ls aquí:

REGLA 1.ª—*No deixis may pera demá lo que pugas fer avuy.*

Pensa, noy, que aquest es lo secret fonamental de la fortuna de molts homes.

2.ª—*No fassis fer may per altre lo que pugas fer tú mateix.*

Considera bé que aquesta es la manera mes barata de tenirho tot á gust.

3.ª—*No disposis may de lo que 't pertoqui avans de possehirho, per segur que ho tingas.*

Mira que no 's pot dir blat que no siga al sach, y encare ben lligat.

4.ª—*No compris may lo que no necessitis ab lo pretext de que es barato.*

Reflexiona que en aquests cassos es quan mes veritat resulta que lo barato es car.

5.ª—*Fuig de la vanitat qu' es el mes car de tots los vicis.*

Recórdat que costa mes de mantenir la vanitat que d' apagar la sed, de matar la fam y de ferse passá 'l fret.

6.ª—*No menjis may mes de lo que 't fassi falta.*

Si bé ho meditas, veurás que may ningú s' ha arrepentit d' haver menjat poch, y molts de haver menjat massa.

7.ª—*No fassis may res sense tenir voluntat de ferho.*

Feste cárrech que de aquesta manera no 't cansarán may las cosas.

8.ª—*No 't disgustis may per desgracias imaginarias.*

Fes memoria y veurás que moltas vegadas las desgracias temudas no han arribat may. Y en que arribessin: sempre resultaría que patirías duas vegadas en lloch de una.

SISTEMA PRESSERVATIU (per *M. Moliné.*)

Aplicable als aparatos telegráfichs per evitar que quan plou se mullin y agafin reuma.

9.ª—*Agafa sempre las cosas á la bona, pero no 't descuydis.*

Aten á que si las agafas per ahont creman te cremarás, y que, per altra part, la bona fé ha fet per lo menys tant de mal com lo "pensa mal y no errarás.„

10.—*Quan t' enfadis no enrahonis sense comptar avans fins á cent, ni escriguis sense haver dormit avans.*

Veurás, aixís, com callarás y no escriurás la major part de las vegadas, qu' es lo que convé.

11.—*No diguis may tot lo que sápigas.*

Mira que alguna vegada dirías lo que no té de dirse.

12.—*No fassis may tot lo que pugas.*

Pensa que en moltas ocasions potser farías lo que no convé.

13.—*No creguis may tot lo que sentis.*

Considera qu' es aquest lo modo de no anar carregat de mentidas.

14.—*No gastis may tot lo que tinguis.*

Si bé ho meditas veurás que alguna volta gastarías lo que no es teu.

MANOLA.—(Estatueta en bronze de *A. Coll y Pi.*)

15.—*No judiquis may las cosas per l' efecte que 't fassin de cop y volta.*
Reflexiona que aixís gayre bé may las judicarías tals com son.

16. — *Estima las personas y las cosas en la proporció de lo que 't sigan útils.*
Aten á que, per lo que toca á las personas, aquesta es la fórmula de la gratitut; y per lo que toca á las cosas no valen res si no 't serveixen pera res.

17.—*No vagis may contra la corrent á no ser que tingas mes forsa qu' ella.*
Pensa que l'amor propi es lo pitjor enemich, y que val mes ser un *número* que no pas un mártir.

18.—*Procura ser sempre dels que guanyan.*
Feste cárrech de que l' éxit es avuy la única rahó atesa per las personas sensatas.

19.—*Pósat sempre al costat dels que manan.*
Considera que val mes ser cap d' arengada que qua de pagell.

20.—*No 't fiquis may res al cap que se t' emporti massa temps.*
Reflexiona que 'l temps que passa may mes lo tornarás á veure, y convé estalviarlo.

21.—*No 't comprometis massa aviat á fer las cosas y sempre déixat al menys una porta oberta.*
Recórdat de que aviat está dit *sí* ó *no*, y que d' aixó vé sempre la desgracia ó la felicitat.

22.—*Tracta sempre als teus amichs ab lo temor de que algún día sigan tos enemichs; y á tos enemichs ab la esperansa de que ab lo temps sigan amichs teus.*
Meditant sobre la vida compendrás que de tothom necessitém y que may sabém de qui fiarnos.

23.—*No 't fiquis may á inventor ni á redemptor.*
Pensa que val mes aprofitarse de la experiencia dels altres y escarmentar á l' esquena del próxim; y, en quant als redemptors, ja se sab que tots han sigut crucificats.

24.—*No tenen d' espantarte may las adversitats.*
Sempre trobarás rahó suficient, si bé ho meditas, pera creure que lo que 't passi es lo millor que, donadas las circunstancias, podía passarte.

25.—*No sigas may actor en lo teatro de la vida pública, sino senzill espectador.*

Reflexiona que vista desde las butacas es desd' ahont únicament resulta divertida la comedia humana, y qu' entre bastidors hi ha cada disgust...

26.—*Sempre que dubtis entre fer una cosa y no ferla, no la fassis.*

Considera que aixó es lo mes cómodo, y que, per cada cop que dirás jo hagués fet aixó, dirás mil vegadas jo no ho hagués fet.

27.—*No discuteixis may res per rahó que tingas, pero fes la teva.*

Si bé ho pensas veurás que tothom té rahó, perque tot depen del punt d' ahont se miran las cosas ó de aquellas ab que 's comparan; pero ben mirat, sempre 't decidirás per la rahó teva. Donchs comensa per aquí y no perdrás lo temps.

28.—*Deixa sempre que 'l temps resolgui las cosas.*

Mira que no hi ha cap mestre que millor sápiga posar las cosas en son lloch.

29.—*Fuig sempre del perill.*

Aten á que moltas vegadas no serveix de res afrontarlo, y que per cada cop que 'l salvis, cent caurás en ell.

30.—*Procura estar sempre content de la teva sort.*

Pensa com vulguis: aquesta es la única fórmula coneguda de la felicitat.

Y ara, lector amich, fes lo que 't sembli; perque, felís, felís... moltas vegadas també vol dir ximple: y al cap y al remato ¿qué vol dir la felicitat, si n' hi ha tants que patint son felissos y tants de felissos que 's moren de fástich?

MARRAMAU.

AVANTS DE ANAR Á LA NONA.—(Quadro al oli de *Ll. Graner.*)

LO COMTE CABORIAS

(GUERRERESCA.)

Ilustració de R. MIRÓ.

Molt neguitós está 'l Comte
y de sobra encoratjat,
—Qué li passa? ¿Qué li passa?
se preguntan los criats,
y 'l rodejan afanyosos
molt atents y tremolant;
mes lo Comte ab sas cabórias,

ben solet ne vol quedar,
y per treurels de sa cambra
els fá un crit que sembla un bram,
tan fort, que del balcó cauhen
dos ó tres vidres trencats.
Ja tot sol se deixa caure,
com un roch sobre un sofá,
llansa un sospir de camálich
y enfonza entre sas dos mans,
son front que tan plé d' arrugas
sembla un acordeón tancat,
bo y murmurant:—¡No pot ésser!
¡No pot ser! ¿Casada? ¡¡Cá!!

***

Ensopit lo senyor Comte
en sos negres pensaments,
no s' adona qu' en sa cambra
entra un criat poch á poquet,
que acostántseli ab cautela:
—Senyor Comte! diu baixet.
No respon lo senyor Comte.
—¡¡Senyor Comte!! repeteix
y acostantseli á la orella,
ab veu ben forta afeigeix:
—Lo trovadó y la Comtesa
son al colomá solets,
fa ben be mes de mitja hora!
—Pot ser buscan l' esparver!
¡Déixam en pau! diu lo Comte
ab enregollada veu
—¡Es que!...
—¡Vésten!
—Pro jo!...
—¡¡Fora!!
¡Casada, cá! ¡No pot ser!
—Jo ls hi vist pujá l' escala!
—Qui diu res cap de badell?
¡Vesten prompte ó á l' esquena
't planto 'l sofá per gep!

***

Sol altra volta en sa cambra
queda lo Comte arrupit,
las mans aguantant sa testa
y 'ls cabells tapant sos dits,
sobre dels genolls los colzes,
los ulls baixos, mústich, trist.
Al cap de una bona estona,
mou lo cap, llansa un sospir,
s' alsa, va cap á un armari

y trau un paper de dins,
y mirantsel:—¡No, casada
no pot ser, no pot ser! diu,
y queda dret com una enza
parat de la cambra al mitj.
En 'quet moment un *guerrero*
molt fréstech entra esfarehit
dihent:—¡Comte, l' hem perduda;
la lluyta ha guanyat lo vehí!
—Be, be, no estich per romansos
respon lo Comte
—Jo, dich...
—Vésten!
--Pro, senyor...
—Que marxis!!

—Pró, senyor Comte!
—Jo 't flich!
¡¡Fora!! crida 'l Comte ab rábia,
tanta que 'l guerré espahordit
gira en rodó, arrenca á corre
y fuig, no sens ans sentir

arran mateix de sa orella,
una xinel·la brunzir.

***

—Es un fástich! diu lo comte
tant bon punt torna á ser sol.
Justament sempre amohinan
quan menos está un per brochs.
Y 'l paper torna á mirarse,
s' apreta ab un dit lo front
y murmura:—No, casada
no pot ser! ¡No pot ser, no!
Pro está escrit que en tot lo día,
no l' han de deixá en repós;
ara entra un criat:—Senyor Comte,
hi ha 'l Baró de Castellnou!
Ara un altre.—Senyor Comte,
ha fugit un mongí roig!
—L' escudella se refreda!
diu lo cuyner.
—Mestre Pol
me fa du 'l compte del casco
y la llansa, diu un noy.
Y aixís per deu mil objectes,
ara perque 's cala foch,
ara perque 'l gat miola,
entra y surt, va y ve tothom,
fins que ja cremat lo Comte,
etjega un renech tan fort
que 'ls fa fugí á tots del quarto
y —¡Dígasli que no estich bó
si algú 'm busca! diu al patje
que fuig darrera de tots;
y tancant ab clau sa cambra.
—¡L' haig de trobá! diu furiós.

***

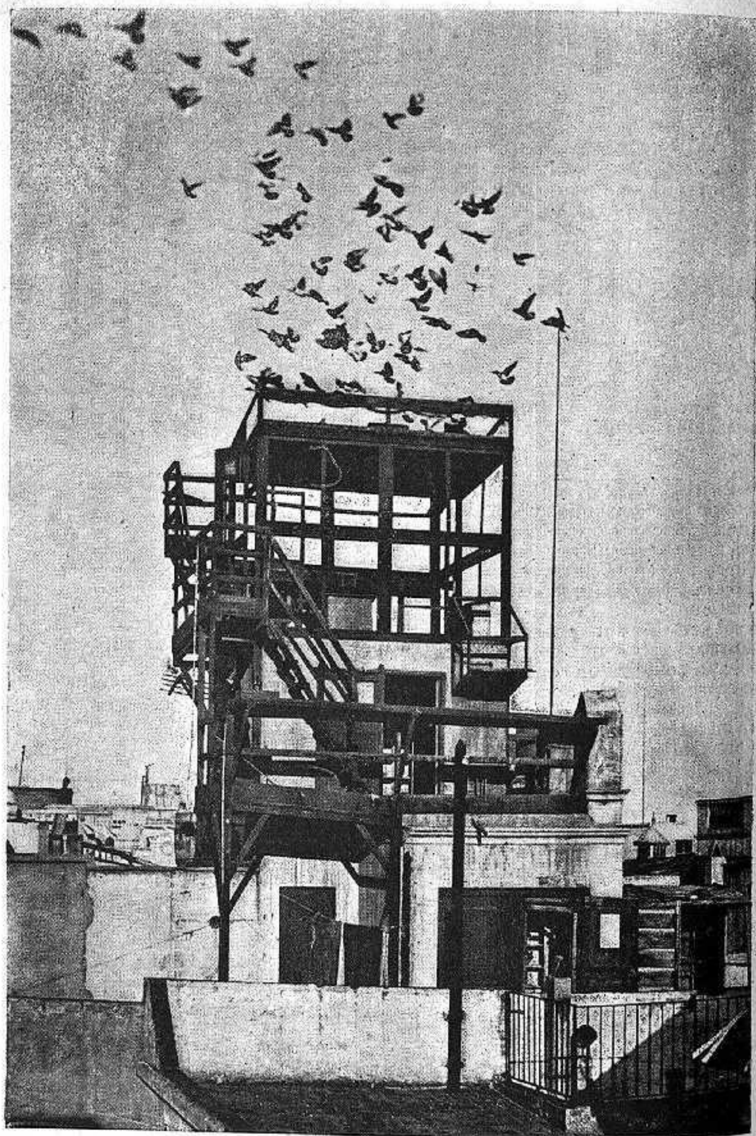
Al cap d' una bona estona,
li ha passat casi l' enuig,
y á la porta de la cambra
se sent, no molt fort, un truch.

—¿Qué hi ha? Lo Comte pregunta:
—Jo, lo seu patje; só en Uch,

que vull saber que os apena
per consolarvos.
—¿Ah, ets tú?
diu obrint la porta 'l Comte,
tens sort de la lley que 't duch
perque ja jurat havía
obrí 'l cap de un cop de puny,
al primer que mon silenci
vingués á trencá importú;
pero tú ja es altra cosa
tú, Uch, m' has caygut al ull.
—Donchs bé, senyor Comte, expliquis
¿qué 'l té d' un humor tan brusch?
—¡No ho vull dir!
—No vull saberho,
pro si 'm vol creure y dá un gust,
ném á dá un vol, y sas penas
olvidará de segur.
¡Vaja, posis la casaca!...
—¡¡¡Casaca!!!
—¿Que té?
—¡¡Sí, just!!
¡Casaca! —¿Pro qué li passa?
—¡¡Casaca!!
—¿Qué vol dir?
—¡Uch,
Casaca!...
—¿Qué?
—... Es la xarada
qu' en son número d' avuy
hi ha en la malehida *Esquella
de la Torratxa*. Sí, just.
¡Casaca! no es altra cosa,
casa, saca, caca... ¡Al punt!
¡Quí ha d' atinar que la *tersa*
siga lo mateix que l' *hu!*

Jeph de Jespus.

Lo moment de baixá 'l vol.—Instantánea de *Rus*.)

LO SOL

Per ell tota la vida
s' escampa per lo mon,
fecundisant la terra
que tanca las llevors
de las flors mes bonicas
y 'l fruyt mes saborós,
que alegran los ulls nostres
y alentan nostre cor,
embalsamant los ayres,
que respirém ab goig
y fent qu' en las arterias
circuli ab tot son foch
la sanch que de las forsas
humanas es motor.

Per ell tenim celistías
quan surt explendorós,
y postas melangiosas
quan cap al tart se pon.

Per ell veyém los astres
brillar en lo pregón
de las regions etéreas
que 'l pensament no pot
midar, perque no tenen
principi ni fi en lloch.

Per ell produheix la terra
metalls d' inmens valor,
que al cor del home encenen
las mes bojas passions.

Per ell las esmeraldas,
brillants enlluhernadors,
las pedras mes preciosas
surten d' entre la pols,
com pera fer memoria
si la que lluirlas pot
que 'l goig de la hermosura
es sols una ilusió.

Per ell té en sas entranyas
la terra frescas fonts,
ayguas que al eixir bullen,
montanyas de carbó
y lo coral y perlas
del mar en lo pregon.

Y ab tot y ser la vida,
y ser la llum y 'l foch,
y ser colors y essencias
pera las bellas flors,
y sava per las fruytas
y pedras finas y or,
y aygua bullenta y fresca
y perlas y carbó,
tota la seva forsa
la reb del mirar dols
de la estimada meva
que pera mí ho es tot:
la vida mentre 'm vulgi...
Si m' olvidés... ¡la mort!

SIMÓN ALSINA Y CLOS.

LO GALL DE *Nadal* (per *M. Moliné.)*

DALILA.—*(Fot. de Nadar.)*

CARLOTA

Ilustració de J. Cabrinetty.

I.

Contra aquella xafagor insoportable no hi valen els tragos d' aygua fresca, ni res hi poden els balcóns oberts de bat á bat. Una atmósfera caldejada, asfixiant, ensopidora, invadía l' amplíssima estancia hont confeccionavam els traballs demográfichs pera la acreditada revista mensual *La Ciencia Médica*. Fer una estadística, recullir datos espargits assí y enllá, aparionar noticias divorciadas y números escampats, ordenar, dividir, triar y juntar xifras y més xifras, ara per districtes, ara per malaltías, per anys, per payssos, y per tot lo imaginable, es feyna tant amohinadora que sols pot degudament apreciarla qui s' haja esberlat el cap davant d' una fulla quadriculada, decorantla ab ratllas y punts y signos convencionals, y á voltas de coloraynas variadas. ¡No es pas tot hú encasillar diputats, que 's bellugan, que 's palpan, que ho solicitan, ó encasillar morts y malalts que restan muts sobre 'l paper sens donar senyal d' existencia fins que l' escorcolladora mirada del estadista 'ls recull com preuhada troballa! Afegeixin, donchs, aqueix traball intelectual á la engunia de la temperatura canicular y compendrán perque el Dr. Arbós y jo, amodorrats á la cadira y regalimantnos pell avall l' apegalosa suhor del Juliol, apenas teníam esma per seguir nostre quefer; la ploma se 'ns feya més feixuga qu' una barra de plóm, y la paraula surtía dels llabis confosa, apagada, rastrejant com la d' un hemiplétich.

Acabavam ja 'l quadro dels óbits ocorreguts al Juny, quan el Dr. Arbós ab ayre de curiositat inmensa adressá 'l cap, aixeribí la vista y esparpillantse la marcial perilla interrogá:—¿Cóm ha dit? Tornim á llegir l' última ratlla.—Carlota Solivella.—¡Carlota Solivella! ¡Endavant! ¿Quína edat?—Trenta anys.—¡Just! ¿Viuda?—Viuda.—¿Diagnóstich?—Goma cerebral.—¡Vaja! ¡Ella mateixa!

Y llensant d' una revolada per damunt de la taula la ploma qu' omplí de topos els borradors y las quartillas, com si li brollés del fons del pit, mentres allargava 'ls brassos ab estiraments de poltronería y galvana, suspirá: *¡Prou per avuy!*, acabant ab un profundo badall d' aquells que desllorigan las barras.

II.

Ja sota 'ls arbres del jardí, disfrutant d' una frescor reparadora y gronxantnos mandrosament en cómodos balancíns de tela, escoltava la entretinguda conversa de mon amich Dr. Arbós, que, conforme ell deya y deya molt bé, podría aprofitarse per argument d' un drama.

—Si jo tingués un rato vagarós, creguim que 'n faría una novela, que fora historia y no qüento, á pesar de que molts per tal ho pendrían. Perque la vida de la Carlota está plena d' aventuras. Y li 'n contaré una; la que li ocasioná indirectament la mort.

Filla d' una distingida familia y gosant la Carlota d' una instrucció sólida y d' una educació esmerada, casá als vint anys ab el fill del general Tarento, quedant viuda ans de pondres' la seva lluna de mel. Al retorn del viatje de nuvis, després de recorregudas varias ciutats d' Europa y vistos Egipte y Palestina, naufragá prop de Malta 'l vapor *Grype*, salvantse ella ab escás nombre de passatjers.

Son carácter tranquil y afable sufrí un cambi desde aquell moment, y posá un genit frisós, desapacible, qu' aumentá més tart al perdre bona part de la séva fortuna en mans d' un estafa, deixantla en situació no gayre desahogada. Conservava l' hermosura prodigiosa de la joventut, pero ja no era sanguínea-linfática com avans; baratá son temperament y fou nerviosa, irascible, rampelluda, tremenda en sas determinacións y en sos actes.

Ja veurá, ja veurá,... vagi escoltant.

Axió que 'n diuhen Societat, qu' halaga sempre al poderós y desprestigía al débil, que respalla al rich y escup al pobre, y qu' es una suma heterogénea de fanfarria, ignorancia, idiotisme, tafanería y enveja, no podía per menos de ferse eco de quant passava l' infelís Carlota. Y si avans, respectada pe'ls diners y l' influencia era bona, honesta, il-lustrada y apreciable, després, viuda, sense amparo y ab la bossa escorreguda, la trobavan dolenta, intractable, presumida, que la llengua viperina d' una dona quan queda amussada de retallar al próxim encare té prou fortalesa pera empastifar l' honra, adhuc siga la d un ángel.

Veliaquí qu' havent vingut á consultarme, vaig aconsellar á la Carlota els banys de Torrellenyosa, que per ser d aygua poch mineralisada eran els indicats contra 'l neurosisme que patía. Allí reconegué á una companya antiga de col-legi, qui fou la primera d' esbombar tota mena de calumnias entre 'ls forasters, fins á veure anulada aquella personalitat que per son talent y per sas dots físicas lograva fixar la vista dels senyors, atrayentlos per sas gracias y senzillesa.

. . . .

¡Y ara que me 'n recordo! Tinch una junta á las set en punt. Dispensim trenco la relació, pero demá la seguirém un cop acabada l' estadística.

III.

—Com ahir li deya, la Carlota cridá l' atenció de tothom á Torrellenyosa, atapahida com se trobava de banyistas la esmentada població que comensava á ferse de moda. La correcció y modestia en el vestir, la poca publicitat que donava als actes de bon cor, l' escás servey, limitat á una cambrereta casi una noya, y la séva existencia misteriosa, la embolcallaren d' una certa aureola de popularitat que la obligava á apartarse més y més d' aquell mon al qual ja no pertanyía. Era una malalta y la veu pública la convertía en una aventurera. Y l' antiga companya atiava ab gust el foch de la maledicencia, fins que la infelís Carlota hi vejé clar: notá 'l desdenyós saludo de las donas, el picaresch somriure dels homes y 'l groller escutxineig dels inferiors esgratinyant la séva dignitat y bescantantla per imaginarias flaquesas. Determiná fúgir d' aquella corrupta colonia, pero 'ls nervis pogueren més qu' ella. Sufrí un paroxisme que li mudá 'l senderi; del aclaparament passá á la excitació. Venjativa, rabiosa, insultadora ab la vista, descarada ab la rialla, incitant ab la conversa, descubrí als ulls esparverats dels banyistas mil seduccións desconegudas, y desde llavoras la conquista de la Carlota, que seguía coqueta pero inabordable, sigué 'l

nou género de *sport* á que 's dedicá ab preferencia l' element mascle de Torrellenyosa.

Trinaren las donas al contemplar la metamórfosis d' aquell carácter, degut sols á las malas tretas y contínuas xafarderías; coneixían massa tart al enemich, y en junta magna aquellas senyorassas del bon tó acordaren jugarse 'l tot pe'l tot, conjuminant un plan pera posar en ridícul á la séva rival que las feya pernabatre. Ab la tapadora de uns socorros á no sé quínas víctimas d' una catástrofe nacional, com tantas n' hi han, aculliren l' idea d' una tómbola-subasta. Las senyoras de la colonia regalarían joyas de molta válua; d' aquesta manera la dama de moda, la Carlota, sense un xavo ni una malla, sentava plassa de perduda ó miserable. La qüestió era rebaixarla costés lo que costés.

Els de la *Comissió organisadora*, tres calsassas ensiburnats expressament per las banyistas trafegudas, se personaren al quarto de la Carlota 'l dematí mateix de la tómbola, ab la sana intenció de que quedés sorpresa y sens temps per preparar cap regalo. Cert es qu' ella 's trobava sense joyas, y ni podía enviarlas á buscar per la perentorietat del cas, ni li quedava prou metálich per un obsequi lluhit. Els comissionats duyan la llissó ben estudiada, de manera que burxaren sense pietat, y coneixent la crítica situació de la Carlota redoblaren ab tal insistencia 'ls prechs, que no 'ls haurían pas dut ventatja las propias víctimas per qui feyan la capta á ser ellas mateixas las pidolayres. Davant de tanta perfidia combiná prompte la Carlota un plan atrevidíssim, y sentint una y mil voltas qu' aceptarían d' ella qualsevol futesa, *perque 'l refrech sol de las sevas mans convertía en inapreciables els més vulgars objectes*, prenent peu d' aquesta galantería hipócrita, 'ls feu entrega ab tota naturalitat d' una clauheta de ferro que duya á la má. Retirárense sorpresos els tres embaixadors, convictes y confessos de ser víctimas d' una burla y dispostos á donar compte dels seus actes á las pitonisas que traballavan á la quieta.

El Consell sigué laboriós. Quinas ho prenían per una mofa, altras per un desayre, unas per extravagancia, moltas per bestiesa. A copia de cavilar, el Sanhedrí femella pren l' acort d' admetre 'l regalo. "L' acte será públich,—deyan ellas—y, al comparar son regalo ab els adressos, las pulseras y demés presents de totas, la gent no podrá menos de tenirla per ximple ó pretenciosa; siga com vulga 'l ridícul hi es, y 'ns desfém d' aqueix esparpento que 'ns vol fer la trabeta.„

IV.

Al gran saló del Hotel ja no hi cabía ni una agulla. Els tres de la Comissió subastavan lots boy presidint á la concurrencia lluhidíssima que posava dita als objectes.

Un cop arribada l' ocasió de subastar la clau oferta per Carlota, un criat

del Hotel entregá al President una esquela que llegiren en secret els capspadres del tablado. Seguí entre ells un xiu-xiu que s' encomaná al públich impacient y curiós, fins que una veu d' olla esquerdada esclatá ab un:—*¡qué se lea!*—aclamat per sufragi universal. Y no vá haverhi remey; vá llegirse 'l bitllet que, pam ensá, pam enllá, venía á dir:—"Suplico á la perso-"na agraciada con el lote por mí ofrecido se digne passar por el cuarto nú-"mero 37, al qual pertenece la llave subastada, cambiándose con otro ob-"jeto de más valor.—Carlota Solivella.„

¿Quína interpretació devía darse á la carta? Las donas, maliciosas y agressivas, hi vejeren una cita descarada. Els homes aceptaren com á válida aquesta idea, y ja desde llavoras la subasta 's desfermá, seguint descarrilada, sense fré. El preu de la clau pujava, pujava com si fós la clau del Cel. Encenguérense 'ls ánimos, y mentres els casats enmudían malgrat sos desitjos, els independents, els xitxarel-los empenyían fins als núvols la tassa d' aquell tros de ferro. A certa alsada, els rodaments de cap tornaren silenciosos als desmirriats de butxaca; dos sols quedavan amos del escandall: un inglés y un brassileny. Per fí, l' inglés, home més práctich, abandoná la presa á son fátuo contrincant, qui cenyí 'ls llorers de la victoria ab l' abono de deu mil franchs depositats bitllo bitllo á la *bandeja*.

La estupefacció era inmensa; la Carlota acabava de fer póls als córchs que la martirisaren llensant á la plassa son recato y dignitat.

V.

—Vet' aquí una fama que vá costarli l' honra.

—L' honra y la vida.

—¿També la vida?

—El brassileny morí mes tart als banys de Nauheim. Ara fixis en el diagnóstich de la morta.

—Goma cerebral.

—¿Comprén?

—¡Entesos!

Xavier Alemany.

Lo camp de la quietut (per *M. Urgell.)*

LA DESPEDIDA DE UN BATURRO

En un quartel donan per inútil á un soldat aragonés.

Un paisá seu, al veure'l en disposició de anarse'n, y observant en tot lo séu aspecte las senyals de la tísis, li diu ab veu compungida:

—Chiquio, no t' asustes, y si te mueres escribe!

Rapeví.

FENT LO SOLITARI. (Dibuix de *J. Juliana.*)

INDOLENCIA.—(Fot. de *Reutlinger.*)

LA INOSENSIA DEL AMOR

(VALENCIÁ)

I

Rafela la gran debaes
y el poregós Batistet,
s' han casat fará sis hores
en la iglesia del Remey.
Es ya de nit. En la sala
l' hú del atre un poc lluntet
están. Ella té el cap cacho
y ell no parla pera res.
¡Els chics son tan vergoñosos!
¡tan dósils! ¡tan inosents!...
pero els dos ara es menechen,
á vore que van á fer.

. . . .
. . . .

S' han mirat, s' han fet monaes
y sospirant de calent,
s' han dit no sé cuantes voltes:
—¡Ay Rafela!
—¡Ay Batistet!

II

Els dos tórtolos seguixen
casi casi en lo mateix,
sols que es fan molts corrococos
y están ben arrimaets.
Vorém asó en lo que para...
pero no, ya no ho vorém:
s' han dirichit á la alcoba
y han apagat el quinqué.
Mira els desmenchats de Foyos,
m' han foguerit... pero rés;
supuesto que no puc vorels,
els escoltaré á lo meñs.

. . . .
. . . .

S' han sentit de dins l' alcoba,
chasquits de besos ardents,
y com ants s' han dit els novios:
—¡Ay Rafela!
—¡Ay Batistet!

J. PONT Y ESPASA.

LA DITXA

Té la ditxa gran semblansa
á la gota d' argent-viu,
que quan te creus que ja es teva,
al agafarla ab los dits,
ab molta pena t' adonas
que t' acaba de fugir,
dividintse al caure á terra
ab un sens fí de bossins,
que casi se 't fá impossible
poguerlos torná á reunir.

J. C MONTANÉ.

REFRANS

ESTIRAGASSATS Y COMENTATS

Si tens algún agraviat
no vagis may descuidat,
vés sempre ben abrigat,
que no 't costipis.

—

Diu que per hont anirás,
tens de fer lo que veurás;
de segur si aixís ho fás
que 't dirán mico.

—

Tot animal sap deixar
lo lloch hont no pot campar;
pero si 'l pots ben fermar
feyna li dono.

—

Si los vells fan de gaiter;
¿qué fará 'l jove solter?
Pues fará 'l que té de fer:
ballar quan toquin.

—

Diuhen que 'l bon aliment
fá molt bon enteniment.
Un burro menjant forment
per burro 's queda.

—

Las cabras per sos pecats
tenen los genolls pelats;
jo dich que 'ls tenen gastats
de arrossegarlos.

RAMONET R.

ITRONA AVALL!

LEMA:

Costum qu' es pert.

Las classes més elevadas
de la bona societat,
institució tot mentida,
convencional fins allá,
no volen, al decidirse
á enllassar sos cors aymants,
que 'l bon rector des la trona,
fassi públich son enllás,
ó sigui, parlant en plata,
que los tiri trona avall.
Diuhen uns que fá vergonya,
altres que alló fá atrasat;
alguns ho troban ridícul,
y evitan tots aquell pas,
casantse ab llicencia closa
que costa quatre ó cinch naps...
que la lley sempre te aixamples
mentres ploguin quatre rals.

PISTACHO.

CELEBRITATS MUNICIPALS (per *M. Moliné.*)

Un defensor de las malas.... ayguas.

SONET

Al peu del cementiri sol m' estava
portat per lo rosech de una caboria,
quan sentí que trucantme á la memoria
lo méu amich Pitarra així 'm parlava;

—No 't donguis mes corcó que tot s' acaba,
tot es res en la vida transitoria,
s' acaba tant la pena com la gloria,
tant qui 'ns denigra, cruel, com que 'ns alaba.

Cap cosa hi ha durable ni segura,
jou lo temps capritxós no vol admetre,
tot ho muda y trasbalsa, tot ho apura.

Tan sols en una cosa no penetra
son poder: puig no acaba y sempre dura
¡alló del monument que 'm van prometre!

JOSEPH MARÍA POUS.

DECORACIÓ DE PARCH (per *F. Soler y Rovirosa.*)

PENSAMENTS

Reglamentar lo vici equival á posar fora de la lley á la virtut.

—

Pera viure es precís lluytar, y lluytant se vá morint.

—

Subjectes hi ha que sempre están de mal humor perque no troban qui 'ls entengui, y la veritat es que ni ells mateixos s' entenen.

—

L' home que 's casa ab l' única intenció de fer un bon negoci, s' exposa molt á que li surti un socio que li porti 'ls llibres de l' arcoba.

—

En lo tracte social un home de pes resulta lleuger, y un home lleuger resulta pesat.

—

La virtut de moltas donas es com la goma laca: mentres hi ha fredor es molt forta; pero ab una mica d' escalfor se 'n fá lo que se 'n vol.

—

En un carrer que no hi haja tránsit, no s' hi fan sots; en un front que no pensi, no s' hi fan arrugas.

—

Per pendre's lo mon en serio, se necessita estar molt de broma.

—

En los assumptos de amor, á mida que l' home vá deixant de ser home esclavisantse, la dona vá sent mes dona esclavisantlo.

—

Molts favors á primera vista desinteressats son pagaders á plassos y á interés compost.

—

La dona estima mes á un home que li pegui que á un que 's deixi pegar.

RAMÓN MASSIP.

Tipo de Trastavere (Dibuix d' *Enrich Serra*)

GANADERS ARAGONESOS (per *Baldomero Galofre.*)

HUMORÍSTICAS

Qué 'n tens de miradors cada diumenje
quan surts á passejar!
Fins molts al veure t diuhen: —¡Qué bonica,
si no fos aquest nas!

—

Si vols que un petó 't fassi, hermosa Clara,
júram que avans... te rentarás la cara.

—

Vaig dirte una vegada,
que á cap més n' estimava, que teu era;
y avuy t' ho dich encare,
que á cap més no n' estimo... de tan bleda.

—

Quan tú estavas á Gracia y jo venía
á festejarte, un día
me varen preguntar alguns vehins,
si á casa teva anava jo ab bons fins;
y jo 'ls vaig contestar com se devía,
que no hi 'nava ab bons fins... sino ab tranvía.

—

Si may jo jugo á cartas ab xicotas,
no busco ascs ni tresos; busco sotas.

J. STARAMSA.

NOVA DE GOIG

¡Pareu lo vol aucelletas!...
¡Escolteu brisas d' istiu!
Flors que ab vostre pur aroma
la Creació deixondiu...
Estrellas que ab raigs de plata
abrillantau l' infinit...
Escolteu tots; ¡fins las ombras
de la misteriosa nit!
Una nova vull donarvos
repetinla tots per tot,
las aus, ab sa dolsa parla,
la brisa ab son fácil mot!
Vosaltras, flors enciseras,
escampeu la nova arreu;
portéula lluny estrelletas;
¡oh nit! aixeca ta veu.
La imatge de mon deliri,
l' ídol de mon pensament,
la visió que fins en somnis,
adorava constantment,
prop meu l' he vista enternida
de mon amorós reclam...
tan aprop, que á cau d' orella,
he pogut dirli: ¡jo t' am!

DOLORS RIERA BATLLE.

TOTS DOSETS

La copa es prou ample,
beguémhi tots dos;
tots dosets alhora
que será millor;
veurás lo garnatxa
com torna més dols.

—

La copa es prou ample,
beguémhi tots dos;
ta boca y la meva,
beurán de un sol glop
lo ví de la vida,
lo ví del amor.

—

La copa es prou ample,
beguémhi tots dos;
aixís quan acabis
de beure'l ví dols
no haurá de atraparte,
per ferte un petó.

FRANCESCH MATHEU.

LA GRAN RAHÓ

Li deya 'l senyor Aulés
al séu fill, molt oportú
que ni un céntim á ningú,
may de la vida degués.
—Aixís ho procuro fer,
ab sorna 'l fill contestá;
y á més té de sapiguer
que ja ningú 'm vol fiá.

P. TALLADAS.

¿Quí 'm compra una flor? (Dibuix de *L. Roca.*)

BAIXAR Y PUJAR SENSE MOURE'S

Sempre hi tingut carinyo á las parets de la casa que habito, y res per altra part me posa tan anguniós com la sola idea de tenir que mudar de pis. ¡Quín perjudici y quín desori, y sobre tot quín trasbals mes extraordinari no porta una mudansa!... ¡Quina manera de posarse un hom nerviós quan veu els seus mobles manipulats per las barrueras mans de aquells homenassos de las conductoras!... Y una vegada efectuat lo traslado, quína feyna mes empipadora la de arreglar mobles, portiers y alfombras, s' acomodin ó no s' acomodin á las condicions del nou local, y sobre tot la de posar en ordre papers y llibres, jo que 'n tinch tants!...

Coneguda aquesta idiosincrasia meva comensin á pensar quín salt me donaría 'l cor al participarme 'l procurador de la casa que aquell trimestre era l' últim qu' ell me cobraría, en rahó de que la finca anava á cambiar de propietari.

¡Tant bé que m' hi trobava en aquell quart pis situat en un dels carrers

Lo Tsar á París (per *T. Sala.*)

Individuo de l' escolta.

mes céntrichs del Ensanxe!... La casa, en rahó de ser una de las primeras que van edificarse en la ciutat nova, estava construhida de bona fé: pocas requincallas; res de sostres de guix ab motlluras dauradas, ni de soleras de mosaich; cap pretensió de luxo, ni de fanfarria. Pero en cambi las pessas eran totas espayosas, ben ventiladas y claras; lo sol durant l' hivern se ficava de rellisquentas fins al fons del menjador y demés aposentos del darrera, inclús lo meu despaig, y desde que comensava l' estació de las flors fins que la calor amaynava, era un regalo estarse allí rebent de primera ma las frescas y suaus alenadas del oreig. Per davant tenía vistas á las montanyas vehinas, mentres per darrera dominava 'ls jardíns de tota la mansana, dels quals pujava un concert de refilets de aucells anegats en una atmósfera de perfums de flors.

Lo nou propietari de la casa resultá ser no amo, sino mestressa.

Una viuda que després de servir molts anys en calitat de criada á un senyor vell y acaudalat acabá per casarse ab ell, arreplegant, al morir aquest, tota la seva fortuna, posada en valors en sa major part.

Dona práctica com ella sola, havía determinat donar un empleo mes segur al seu capital, y á aixó 's devía la compra de aquella finca.

La vaig veure per primera vegada, al seguir los pisos un per un, donantse á coneixer com á mestressa. Era molt llesta y desembrassada. Conservava encare tot l' aspecte de la minyona de servey que 's vesteix de senyora. L' acompanyava un mestre d' obras que ab permís de cada llogater, recorría é inspeccionava totas las pessas de l' habitació, y preguntava:

—¿Qué 'ls hi falta? ¿Qué volen que 'ls hi fem? ¿Necessitan alguna cosa?

—No 'm falta res... no necessito res... Si volen tenirme content, deixin el pis tal com se troba; ja hi estich bé,—li vaig respondre.

La mestressa ans de despedirse, 'm va prometre respectarme l' habitació.

—Quedis—va dirme—m' está molt bé. Pero haurá de tenir nn xich de paciencia—afegí.—Ja procurarém donarli la menos molestia possible.

—¿Y aixó?—vaig preguntarli mitj alarmat.

—Res: hem pensat aixecar un nou pis á la casa. Ja veu vosté mateix que totas las del Ensanxe avuy ne tenen cinch, y aquesta ab quatre no mes fins sembla que fa un mal paper.

—No passi cuydado—digué 'l mestre constructor—que jo sé com se fan aquestas cosas. Apenas se l' incomodará; hasta crech que per vosté será una distracció. Y ademés, que será joch de pocas taulas: ab quinze días ó tres senmanas, llestos.

L' apego que tenía á l' habitació va ferme passar per lo qu' ells volían, ab major motiu en quant la mestressa tenía la paella pel mánech, y 'm podía posar en la següent alternativa: ó 't resignas ó al carrer!

***

Pochs días després van comensar las obras. Es á dir va comensar 'lo meu martiri. Una brigada de paletas y manobras, las va empendre ab l' escala de la casa, mentres una segona tanda d operaris descoronavan el terrat per procedir á la construcció del pis. Eram al fort del istíu y havía de tenir los balcons tancats per lliurarme de la polsina. Sortir á la galería era exposarme á rebre 'ls regalíms de las gavetas de morter ó algún mahó que s' esllavissés del llás escorredor del llivant ab que 'ls issavan.

¡Y quíns grinyols de corriola, y quins retruchs ab la masseta! ¡Y quín cop de cridar y de cantar tot lo sant dia!... N' hi havía per tornarse ximple.

Mentres tant els de l' escala traballavan de ferm, reconstruhintla casi tota entera. Com en baixar per aquellas rampas sense grahóns hi havía pena de la vida, en lo mes fort del perill varem estar quatre días sense poder eixir de casa. Un manobra s' encarregava de portarnos cada dematí la virosta de la plassa, y entre ell y 'ls séus companys no 'n vulguin mes de gresca. Se reyan de nosaltres, dels nostres apuros, de veurens sempre assorats y nerviosos.

Jo prou m' arrepentía de la meva complacencia, y hasta me 'n hauría anat; pero ¿cóm efectuar lo traslado en tals condicións? Ademés, havía ja satisfet lo trimestre per adelantat y perdía miserablement aquells diners. Per altrapart—pensava—tot aquest trasbals es transitori y avants no s' acabi 'l trimestre, recobrarém la pau y la tranquilitat... ¡Paciencia y fora!...

***

Tres mesos justos van durar las obras principals de reforma de la casa. ¡Ab quín gust vaig veure anarse'n los paletas y manobras de l' escala, per mes que 'ls del damunt del méu pis encare traballotejavan si bé de una manera mes tolerable.

L' escala si qu' estava enterament llesta; grahóns de marbre en los primers trams, de pedra artificial d' allá en amunt; la barana de ferro decorat ab passa má de caoba barnissada; las finestras ab vidrieras de colors; las parets estucadas y bonichs aparatos de iluminació li donavan un aspecte hasta elegant que may havía tingut.

Ab la familia ho deyam: —Se veu que l' ex-raspeta té molt gust. ¡Quí s' ho

Apunte al llapis (per *E. Arnau.*)

Rosa mística (per *Massenet.)*

havía de pensar!... Vaja que lo molt que 'ns ha fet patir, á lo menos ara 'ns ho compensa.

Naturalment, que ab l' aristocratisació de l' escala, s' havía modificat la designació dels pisos: el primer de avants, ara era *entresuelo*; 'l segón, *principal*; el tercer, *primero*; y 'ls que nosaltres habitavam, *segundo*.

—Ja veus—deya la meva dona rihent—fins podrém donarnos tó, posant en las targetas que vivím en un segón pis!...

***

¡Sí, sí!... ¡Ja varem trobarlo aviat el tó que esperavam donarnos!...

Lo matí del día en que comensava 'l nou trimestre comparegué 'l procurador de la mestressa de la casa á fer efectíu lo lloguer. Al presentarme 'l recibo vaig quedar blau. En lloch de 45 duros, que havía pagat fins á las horas, se me 'n exigían 75.

—Sens dupte s' haurán equivocat—vaig dir al procurador, que estava previngut, esperant la meva sorpresa.

—No, senyor, no—'m va respondre.—Lo segón pis de aquesta casa val 25 duros al mes.

—Pero si fins ara no n' hi pagat mes que 15... Si aquest era 'l tracte...

—Dispensi: lo tracte eran 15 pel quart pis: pel segón son 25... Ara si no li convé, ja sab lo que li toca.

—De manera que jo, sense mourem de casa, hi baixat dos pisos. Y per haver baixat, sense mourem, hi pujat deu duros.

—Exactament.

—Pero senyor meu, axó es absurdo.

—Será lo que vosté vulgui; pero no hi ha mes; si li convé 'l pis, pagui; si no li convé, vágise'n.

***

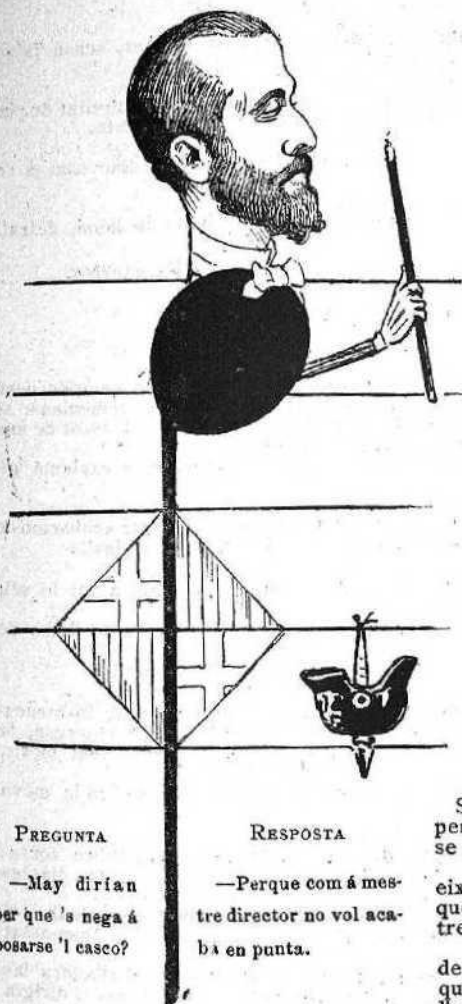
Y vels'hi aquí com una ex-criada de servey elevada á la categoría de propietaria, després de ferme aguantar los neulés de unas obras fastidiosas, va obligarme á efectuar lo que jo mes temo, una mudansa de pis.

Y encare—y axó ho sé per la portera—'m consta que anava dihent:

—Ay, ay! Potser sí que aquests pela-canyas qu escriuhen als diaris s' han figurat que s' han fet per ells los segóns pisos de las casas del Ensanxe!...

P. del O.

Lo nou mestre de la copla municipal
(per *M. Moliné.*)

Pregunta

—May dirían per que 's nega á posarse 'l casco?

Resposta

—Perque com á mestre director no vol acabá en punta.

EL TRIST

I—*El Follet.*

A la mitja nit
el Follet arriba,
pel forat del pany
á casa se 'm fica.
Se 'n baixa al celler
somrient ab malicia,
travessa 'l rastell
de botas y pipas.
Vá d' aquí, d' allá,
las palpa y las mira,
s' atura al recó
davant la més xica,
¡la qu' estimo tant
com la meva vida!
S' aclofa 'l Follet
y la bota fibla;
sa barba de neu
de ví regalima.

Quan ha begut prou
se 'n torna l' indigne
¡l' indigne se 'n vá
sens tapar la fibla!
¡Y 'l ví vá rajant
y 's buyda la pipa!
Lo qu' era raig fet
ja es fil que s' aprima,
ja es sols degotall
que tristament trinca;
¡ni una gota ja,
ni una gota trista!
¡Que Déu té perdó
que jo no podría!
Tú m' has ben fiblat
la bota més rica,
la bota millor...
la de l' Alegría!...

II—La Fada

Si al passar á capvesprada
per la selva endormiscada,
se m' aparagués la Fada
del alzinar,
eixa Fada soberana,
que al viandant que li demana,
tres mercés cedeix galana,
tres á trïar;
de tot cor li pregaría,
que 'm fés dó de l' alegría,
l' *alegría* y... l' ALEGRÍA:
¿Qué més pot dar?

Apeles Mestres.

SENTENCIAS BARATAS

Per viure de gorras, no es necessari ser gorrista.

***

Quan no 's té intenció de pagarla, cap factura sembla exagerada.

***

D' una nació aficionada al joch, no se 'n pot esperar cap acte serio.

***

Si vols coneixer l' estat económich d' un poble, no consultis als polítichs; pregúntaho als sastres.

***

Sempre despreciém y dihém mal dels zeros, y no obstant, sense 'ls zeros ¡bonich paper farían las unitats!

***

Gracias á la anarquía moral en que vivím, ja hi ha una infinitat de personas que no saben distingir lo qu' es negoci de lo qu' es estafa.

***

La pena de mort no ha de ser considerada com á pena, sino com á recurs quirúrgich-social.

***

Si 'l téu caixer t' es infiel, persegueixlo; si t' es infiel la dóna, déixala fugir.

FANTÁSTICH.

ANÉCDOTAS MUSICALS

Se conta que l' abat Listz, que á pesar de sa condició de religiós compartía sas aficións musicals ab l' admiració de las bellesas femeninas, se trobava un día en una tertulia, atisbant ab gran delectació l' escot de una dama que estava sentada y li donava l' esquena.

Un mirall revelá á la dama 'l *flirt* de qu' era objecte, y exclamá girantse:

—Pero Sr. Listz!...

—No temi, senyora—respongué 'l célebre compositor—per acabarme de convéncer de que vosté es un ángel, estava mirant si tenía alas!...

—

Desde que Rossini deixá de compondre, sembla que dedicá tot lo séu talent á fer frasses cáusticas.

Parlant de Wagner digué la següent, que si bé es injusta, no deixa de ser pintoresca:

—La música de Wagner crida, y nosaltres som els escorxats.

—

Berlioz, que durant tota la vida lluytá desesperadament ab lo menospreci dels séus contemporanis, arrostrantlo sempre ab gran enteresa, lo qual li valgué crearse un aixám d' enemichs terribles, quan se sentí morir, exclamá:

—Gracias á Déu que me 'n vaig del món. Al últim s' aplaudirá la méva música!

—

Clavé 'm contá un día un epissodi curiós de la seva vida pública consagrada enterament á millorar la condició moral y material de las classes proletarias.

Durant lo bieni progressista (del 54 al 56), estallavan á Barcelona, tot sovint, paros generals y per tal motíu l' ordre públich se veya amenassat ab alguna freqüencia.

En un día de agitació, trobantse invadidas de gent traballadora las Ramblas, la Plassa de Sant Jaume y 'l carrer de Fernando, Clavé 's dirigía á conferenciar ab l' autoritat municipal ab la generosa idea de buscar medis per evitar un conflicte serio que tothom temía.

Y al passar per entre un grupo de *huelguistas*, sentí 'l següent diálech:

—Tú, mira, 'l geperut que 'n vá de atrafegat!...—digué un traballador de fábrica.

—¡Quí sab!...—respongué un altre—potser també li han rebaixat la má d' obra de las cansóns!

P. K.

TROFEU (per *M. Moliné*)

Als que han desgraciat la Plassa Real de Barcelona.

BALADA

—Traducció de madame Ratazzi—

Va la princesa Zobeida
á caball de un brau corcer,
que orgullós de durla á sobre
devora 'l camí lleuger:
quan sa blanca má l' amoixa,
¡válgam Déu, com s' extremeix!

—

A un caball que s' encabrita
va un eunuch de sabre armat,
los negrets marxan darrera
y l' escolta clou lo pas,
ab l' espessa nuvolada
de la pols embolcallats.

—

Tot de sopte ella 's detura,
descavalca, y una font
ahont s' hi abeuran las cabretas,
las ovellas y 'l moltons,
ab sa ubaga regalada
la convida á un dols repós.

—

Ja s' asseu... Ja surt un jove...
dona un pas, cau á sos peus:
sobre 'l front las mans ajunta...
Y diu ella:—Hola!... Quí ets,
que no surto que no 't trobi
emboscat com bandoler?

—

—Só—respón— quí més vos ayma:
só quí está sempre al aguayt...
quí s' amaga en la espessura
dels camins qu' heu de passar
y havent vist la vostra sombra,
res més vol... content ja está.

—

—Per aymarme y gosá á dirm'ho
ets tal volta emperador?
ets sultán, rey ó califa?
—Molt avara 'm fou la sort;
no tinch més que ma guitarra,
no tinch més que mas cansons.

—

—¿No sabs que magnats ilustres
sos reyalmes m' han ofert,
y que 'l príncep de Golconda
per mí 's mor y es fill de rey?
—Tenint sols una guitarra
jo també 'm moro com ell!

—

—¿No sabs que 'l goig de ma vida
millor, es veure sufrir?
¿No sabs que 'ls cors jo 'ls trossejo
per riurem dels seus bossins?
¿No sabs que un sabi 'l sanderi
perdé al veure un meu somrís?

—

—Ay, sols se que só molt débil,
que só un ilús rematat...
Mes tot sol ploro y 'm queixo
sens ningú sentirme may.
Sols als arbres de la selva
jo 'ls hi conto mos afanys.

—

—Mes com may pogueres creure,
vil cantor, home mesquí
qu' escoltarte jo podría?
Per que jo 't pogués oir
¿per ventura posseheixes
lo llum mágich de Aladí?

—

—No, no tinch encants, ni llántias...
So un orat... ara ho veig bé...
Mes, senyora, perdonaume...
—Te perdono noblement.
Guardias!... Per ser ell, donauli
vinticinch assots no més.

J. Roca y Roca.

PEL TEU SANT

Com que per ser el teu sant
donas recepció en ta casa,
per rebre de tos parents,
tos amichs y tas companyas,
toyas de flors olorosas,
estretas de má, abrassadas...
complimentosas caricias
y com á tals, del tot falsas;
de ma felicitació
no vull que notis la falta,
tant més quan sé que la meva,
á las demés aventatja,
ja que á falta d' altres mérits
té la virtut de ser franca.
Ademés, veurás, rebentla,
que del tot no t' he olvidada
y en tres cents xeixanta cinch
días que compta una anyada,
per lo menos en un d' ells
de tú me recordo encare.
Reb, doncas, la enhorabona
que t' envío ab tota l' ánima,
fent vots perque com aquest,
mil anys més pugas passarne,
y créume que això ho desitjo
no en bé teu, per ma venjansa;
que ab milions d' anys que visquessis,
sufrint tot lo imaginable,
las penas que passarías,
may podrían igualarse
á las que 'm vas fer sufrir,
el ditxós día de *marras*.

—

Aquesta es la meva *décima*,
crúa potser, pro molt clara,
y si acás li trobas poch
pots posarhi un xiquet d' aygua.

Japet de l' Orga.

CICLISME (per *Tóful.*)

Viatje de nuvis *fi de sigle.*

ENTRE LLUMS

(A mon amich lo mestre fuster y docte antiquari D. JOSEPH LLORENS Y RIU.)

Per un capritxo del seu poseedor, la llumanera fou penjada al mitj de la estancia, molt á propet del metxero del gas.

Va ferse fosch; una má diligent doná mitja volta á la espita y encengué 'l metxero, y en mitj del silenci que reynava en l' habitació los dos llums van mirarse y s' entaulá 'l següent diálech:

LLUMANERA:—¡Quína claror mes viva fas, mestre!... ¿Que no m' encenen á mí?

GAS:—¡Naturalment que no! ¿Qué 'n treurían d' encéndret? Per la llum que donas!

—¿Y donchs, per qué m' han portat aquí? ¿Per qué m' han penjat al costat teu?

—Per extranyesa, per curiositat, com una cosa rara...

—¿Es dir que las llumaneras...

—¿Pero d' ahónt redimontri baixas, qu' estás tan atrassada? La llumanera va ser desbancada pel petroli, com mes tart el petroli va morir aniquilat pel gas.

—¡Gas, gas!... ¿Quína lley de such es aquest?

—No 'n soch cap de such: soch un vent que cremo sense ble y 'm portan á casa per las canyerías, com l' aygua del riu que pels reguerots va á las capsadas.

—¡Pobra llumanera! Ja puch dir, donchs, que hi fet á tots.

—Y es lo que ha de ser, dona! ¿Ahónt vols presentarte ab aquest miserable resplandor, que no deixa veure un bou á tres passas? ¿Ahónt vols anar ab aquest broch que regalima y aquest blé que cada cinch minuts ha d' esmocarse?

—¡Just! Després del disgust que passo, búrlaten encare.

—No me 'n burlo; pero aixó, filla, es la lley del progrés, l' onada fatal que se 'n porta á la humanitat cap á la llunyana y may alcansada platja del destino...

—Pero ¿no valdría mes, ja que no serveixo per res, que 'm tiressin á recó y 'm deixessin tranquila?

—No; perque hi ha unas cosas que 'ls homes ne diuhen Historia, Art y no sé qué mes, qu' exigeixen la conservació de las llumaneras y obligan á la gent á guardar tots els objectes antichs y passats de moda...

—¡De moda!... Francament, ¿no tens por de passarhi tú?

—¿Jo? ¿el gas? ¿la llum del sigle XIX? ¿Lo fluit maravellós que...

. . . .

En aquell instant, allá al extrém del carrer se sentí una corneta.

—¡Tré!... ¡tré!.... ¡tré!... ¡tré!...

—¿Qu' es aixó?—preguntá la llumanera, poch avesada á las músicas de ciutat.

—No ho sé. Potser els diaris, que diu que tot ho portan, ne dirán alguna cosa.—

La llumanera s' estirá, y agafant de sobre la taula el diari de la tarde anterior, llegí en veu alta:

—"Continúan colocándose á toque de corneta los cables de la electricidad, que han de distribuir la luz á domicilio...„

—¿Qué dius?—feu el gas, tremolant d' engunia, com si tingués aygua á la canonada:—¿un' altra llum?

—¡Sí!—respongué llavors una veu misteriosa, que no 's pogué sapiguer d' hont venía:—una llum nova, que matará 'l gas, com lo gas matá 'l petroli, y com aquest matá l' olí y els lluquets... Es la lley del progrés, la poderosa onada fatal, que se 'n porta á la humanitat cap á la llunyana y may alcansada platja del destino...—

Lo gas contemplá melancólicament á la llumanera; la llumanera 's posá á riure y tot quedá en silenci.

Tot, menos l' extrém del carrer, ahont continuava sentintse la corneta ab lo seu acompassat

—¡Tré!... ¡tré!... ¡tré!... ¡tré!...

A. March.

Lit. Seix. Gracia.